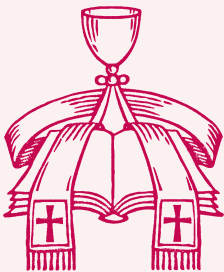

Kongregacija za duhovščino

DIREKTORIJ
ZA SLUŽBO IN ŽIVLJENJE
DUHOVNIKOV

Cerkveni dokumenti
139

Kongregacija za duhovščino
DIREKTORIJ ZA SLUŽBO IN ŽIVLJENJE DUHOVNIKOV
Nova izdaja

Kongregacija za duhovščino

**DIREKTORIJ
ZA SLUŽBO IN ŽIVLJENJE
DUHOVNIKOV**

Nova izdaja

Družina
Ljubljana
2013

CERKVENI DOKUMENTI 139

Kongregacija za duhovščino
DIREKTORIJ ZA SLUŽBO IN ŽIVLJENJE DUHOVNIKOV
Nova izdaja

Izvirnik
Congregazione per il clero
DIRETTORIO PER IL MINISTERO E LA VITA DEI PRESBITERI
Nuova edizione

© Libreria Editrice Vaticana 2013
© Slovenska izdaja: Družina, d. o. o. Ljubljana

Prevod in spremna beseda: Rafko Valenčič
Redakcija: Vinko Škafar
Lektorirala: Marija Bratina
Urednik: Rafko Valenčič
Prelom: Družina, d. o. o.
Zanjo: Tone Rode
Naklada: 1.100 izvodov
Cena: 11,80 evra
Tisk: Tiskano v Sloveniji
Ljubljana: 2013

**Več informacij o knjigah založbe Družina dobite na
www.druzina.si**

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

27-725(093.2)

DIREKTORIJ za službo in življenje duhovnikov / [pripravila] Kongrega-
cija za duhovščino ; [prevod in spremna beseda Rafko Valenčič]. - Nova izd.
- Ljubljana : Družina, 2013. - (Cerkveni dokumenti, ISSN 1318-1262 ; 139)

Prevod dela: Direttorio per il ministero e la vita dei presbiteri

ISBN 978-961-222-989-4
1. Congregazione per il clero (Roma)
269270784

Kongregacija za duhovščino

DIREKTORIJ

ZA SLUŽBO IN ŽIVLJENJE DUHOVNIKOV

Nova izdaja

PREDSTAVITEV

Pojav »sekularizacije«, to je usmeritve življenja zgolj na horizontalno raven s tem, da puščamo ob strani ali podcenjujemo pomen vere in presežne razsežnosti življenja, čeprav se ne izogibamo pogovora o njej, je že desetletja izziv za vse kristjane brez izjeme. Zato morajo tisti, ki imajo po Božjem naročilu nalogo voditi Cerkev, zavzeti do tega dejstva jasno stališče. Ena izmed najznačilnejših posledic je opustitev verske prakse bodisi z zavračanjem *verskega izročila* (*depositum fidei*), kakor ga avtentično razlaga cerkveno učiteljstvo, bodisi avtoritete in vloge posvečenih služabnikov, ki jih je Kristus poklical (Mr 3,13–19) za sodelavce pri načrtu odrešenja in k poslušnosti vere (prim. Sir 48,10; Heb 4,1–11; *Katekizem katoliške Cerkve*, št. 144 sl.). Takšna oddaljitev od vere je kdaj zavestna, drugič pa jo povzročijo varljive navade, ki jih sproži prevladujoča kultura z izrecnim namenom razkristjanjenja civilne družbe.

Papež Benedikt XVI. si je od vsega začetka svoje službe prizadeval, da bi ovrednotil katoliški nauk kot organski sistem modrosti avtentičnega Božjega razodetja, ki ima v Kristusu svojo dopolnitev; gre za nauk, katerega resničnost je dostopna razumu vseh ljudi (prim. KKC, št. 27 sl.).

Kakor je resnično, da Cerkev obstaja, živi in se širi v času z evangelizacijo (prim. Drugi vatikanski cerkveni zbor, *Odllok o misijonskem delovanju Cerkve – Ad Gentes*), je jasno, da jo najbolj skrbi naraščajoča sekularizacija, ki povzroča krizo duhovniške službe. Ta se kaže v občutnem zmanjšanju števila duhovniških poklicev po eni strani, po drugi pa širjenje izgube smisla za nadnaravno poslanstvo duhovništva. V skrajnih primerih so ta dejstva sprevrženosti povzročila veliko trpljenja. Zato razmišljanje o prihodnosti duhovništva sovпада s prihodnostjo evangelizacije in s tem tudi same Cerkve.

Leta 1992 je blaženi Janez Pavel II. s Posinodalno apostolsko spodbudo *Dal vam bom pastirjev (Pastores dabo vobis)* zelo jasno povedal to, o čemer sedaj govorimo. Posledično je spodbudil resno razmišljanje o tem vprašanju z vrsto posegov in podbud.

V tej zvezi je treba brez dvoma posebej spomniti na *duhovniško leto* (2009–2010), ki smo ga obhajali hkrati s 150 letnico smrti sv. Janeza Marija Vianneya, zavetnika župnikov in duhovnikov v dušnem pastirstvu.

To so bili glavni razlogi, ki so nas po dolgih posvetovanjih spodbudili k dopolnitvi prve izdaje *Direktorija za službo in življenje duhovnikov* iz leta 1994. Ta prinaša luč in je vodnik v prizadevanju za duhovno prenovo svetih služabnikov, ki so vedno bolj zbegani ter potopljeni v težavne razmere in nenehno se spreminjajoči svet.

Bogata izkušnja duhovniškega leta, ki še vedno odmeva, zavzemanje za »novo evangelizacijo«, nove in dragocene spodbude nauka Benedikta XVI., in, žal, boleče rane, ki so pretresle Cerkev zaradi vedenja nekaterih njenih služabnikov, vse to nas je spodbudilo k dopolnjeni izdaji *Direktorija*, ustrežnejši zgodovinskemu trenutku. Ta ohranja bistveno nespremenjeno shemo prvotnega dokumenta, prav tako tudi nespremenljivi teološki in duhovni nauk o katoliškem duhovništvu. Že v kratkem uvodu so izraženi jasni nameni: »Primerno se je zdelo opozoriti na tiste temeljne doktrinalne resnice, ki so v središču duhovniške identitete, duhovnosti in nenehnega oblikovanja duhovnikov, da bi pomagale k

poglobitvi pomena, kako biti duhovnik, in k rasti njegove izključne pripadnosti Jezusu Kristusu, Glavi in Pastirju, kar je v polnosti v korist biti in delati kot duhovnik. (...) Direktorij je dokument o oblikovanju in posvečevanju duhovnikov v svetu, ki je vsestransko sekulariziran in brezbrizen.«

Treba je vnovič premisliti nekatera že znana vprašanja, ki so sčasoma šla v pozabo ali so bila odkrito zavržena zaradi funkcionalističnega pojmovanja duhovnika kot »uradnika svetega« ali »političnega« predstavnika, ki ima dostojanstvo in pomembnost samo tedaj, če je družbeno dejaven. Vse to je pogosto zatemnilo duhovnikovo najbolj prepoznavno razsežnost, ki jo smemo imenovati »zakramentalna«, ali službo, ki medtem ko posreduje bogastvo Božje milosti, sam ostaja Kristusov. Čeprav ohranja podobo od greha prizadete človeškosti, ima njegova navzočnost v svetu značaj skrivnosti.

To zlasti velja za razmerje duhovnika s Sveto Trojico. Razočetje Boga kot Očeta, Sina in Svetega Duha je razglasitev Boga, Ljubezni, ki ustvarja in odrešuje. Če je torej odrešenje neka oblika stvarjenja in njegovo podaljšanje (zato ga imenujemo »novo stvarjenje«), duhovnik kot služabnik odrešenja in po svojem bistvu posrednik novega življenja, postaja instrument novega stvarjenja. Že to je dovolj za premislek o veličini posvečenega služabnika ne glede na njegove sposobnosti in darove, njegove omejenosti in revščino. Prav to je tisto, kar navaja sv. Frančišek Asiški v svoji oporoki: »Teh in vseh drugih se želim bati, jih ljubiti in spoštovati kot moje gospode. Ne želim gledati v njih greha, kajti v njih prepoznavam Božjega Sina, zato so moji gospodje. Na tem svetu delam to, kajti v samem najvišjem Božjem Sinu ne vidim drugega kot le telo, njegovo presveto Telo in presveto Kri, ki ju oni sprejemajo in ju delijo drugim.« To Telo in ta Kri prenavljata človeštvo.

Še nekaj drugega je, kar na splošno pozabljamo, vendar ima praktične posledice, to je ontološka razsežnost molitve, pri kateri molitveno bogoslužje zavzema osrednje mesto. Pogosto se na liturgični ravni poudarja kot neko nadaljevanje evharistične daritve (Ps 49: »Kdor daruje hvalo, ta me časti«), na pravni ravni pa neodložljivo dolžnost. Teološko raven razumevanja službenega duhovništva kot ontološke deležnosti

na Kristusovem »gospostvu« pojasnjuje molitev posvečenega služabnika, ne glede na njegovo moralno držo; gre za molitev Kristusa z njej lastno vrednostjo in učinkovitostjo. Poleg tega z oblastjo, ki so jo pastirji prejeli od Božjega Sina, da bi 'priklicali' nebesa glede zadev, o katerih se odloča na zemlji v korist posvečevanja vernikov (Mt 18,18), ta molitev v polnosti uresničuje Gospodovo zapoved, naj vedno in v vsakem trenutku molimo brez prenehanja (prim. Lk 18,1; 21,36). Pri tem je treba vztrajati. »Vemo, da Bog grešnikov ne uslišuje. Kdor pa Boga časti in spolnjuje njegovo voljo, tega usliši« (Jn 9,31). Kdo bolj kot Kristus časti Očeta in v polnosti spolnjuje njegovo voljo? Če torej duhovnik kot soudeleženec pri odrešenju sveta deluje v *Kristusovi osebi (in persona Christi)* v dejavnostih, kot so poučevanje, posvečevanje, vodenje vernikov k odrešenju, tedaj njegova grešna narava ne more izničiti moči njegove molitve. To nas seveda ne sme zapeljati k zmanjševanju pomembnosti moralnega ravnanja svetega služabnika (podobno tudi vsakega krščenca), čigar merilo mora biti Božja svetost (prim. 3 Mz 20, 20,8; 1 Pt 1,15–16). Nasprotno, treba je poudariti, da odrešenje prihaja od Boga, da Bog potrebuje duhovnike za njegovo uresničenje v času, zato ni potrebno posegati po izrednih asketičnih sredstvih ali posebnih oblikah duhovnega izražanja, da bi bili vsi verniki po molitvi svojih pastirjev deležni blagodejnih učinkov Kristusove žrtve.

Vnovič poudarjamo pomembnost duhovniške formacije, ki mora biti celostna in ne sme dajati prednosti enemu vidiku na račun drugega. Bistvo krščanske formacije nikakor ni navidezno »urjenje« človekovih duhovnih sposobnosti (razuma in volje) in njen zunanji videz. Gre namreč za preoblikovanje človeka samega, vsako ontološko spremembo pa izvrši Bog sam po Svetem Duhu, ki »daje življenje«, kakor izpovedujemo v veri. »Oblikovati« pomeni vtisniti nekaj, ali v našem primeru Nekoga: »Sicer pa vemo, da njim, ki ljubijo Boga, vse pripomore k dobremu, namreč njim, ki so bili poklicani po njegovem načrtu. Zakaj tiste, ki jih je že naprej poznal, je tudi vnaprej določil, naj bodo podobni njegovemu Sinu« (Rim 8,28–29). Specifično oblikovanje duhovnika je, kot je

rečeno, v tem, da se kot »so-ustvarjalec« popolnoma prepusti delovanju Svetega Duha. Pri tem mora skrbeti, da bo pravilno vrednotil prejete talente z ene strani, z druge pa, da ne bi zašel v nevarnost aktivizma, v prepričanje, da je uspešnost njegovega pastoralnega dela odvisna od osebnih sposobnosti. Če to izhodišče pravilno razumemo, lahko vliva zaupanje tem, ki bi sicer v močno sekulariziranem in za vprašanja vere gluhem svetu morda zapadli v malodušje, s tem pa tudi v pastoralno povprečnost, boječnost in bi končno postavili pod vprašaj poslanstvo, ki so ga na začetku sprejeli s tako iskrenim navdušenjem.

Poznanje človeških ved (zlasti filozofije in bioetike) prispeva k temu, da se z dvignjeno glavo soočamo z izzivi laičnosti; ovrednotenje in raba družbenih občil nam je v pomoč pri učinkovitem oznanjevanju Besede; evharistična duhovnost kot posebnost duhovniške duhovnosti (evharistija je namreč zakrament Kristusa, ki je brezpogojni in popolni dar Očetu in bratom, takšen pa mora biti tudi dar tistega, ki je deležen Kristusa kot daru), od česar je odvisen tudi pomen celibata (ki mu mnogi zaradi nerazumevanja nasprotujejo); odnos do cerkvene hierarhije in duhovniškega bratstva; pobožnost do Marije, Matere duhovnikov, katere vloga v odrešenjskem načrtu je zelo pomembna kot bistvena in ne morda zgolj lepota ali izbirna prvina. Ta in druga vprašanja obravnava Direktorij drugo za drugim, jasno in načrtno, kar bo koristno za očiščenje dvoumnih idej in zgrešenega pojmovanja identitete in službe služabnikov Boga v Cerkvi in v svetu. Tako bo lahko v pomoč vsem duhovnikom, da se bodo s ponosom čutili člani čudovitega načrta Božje ljubezni – odrešenja človeškega rodu.

Mauro kard. PIACENZA
prefekt

+ Celso Morgia IRUZUBIETA
naslovni nadškof v Alba marittima
tajnik

UVOD

Papež Benedikt XVI. je v govoru udeležencem srečanja, ki ga je pripravila Kongregacija za duhovščino 12. marca 2010, rekel, da je »vprašanje duhovniške identitete ... odločilnega pomena za opravljanje službenega duhovništva danes in v prihodnje.« Njegove besede se dotikajo enega izmed osrednjih vprašanj za življenje Cerkve, vprašanja pojmovanja službenega duhovništva.

Na temelju bogate izkušnje Cerkve o službi in življenju duhovnikov, ki je povzeta v različnih dokumentih Cerkve,¹ zlasti v Posinodalni apostolski spodbudi *Dal vam bom pastirjev (Pastores dabo vobis)*,² je ta dikasterij pripravil Direktorij za službo in življenje duhovnikov (Direttorio per il ministero e la vita dei Presbiteri).³ Dokument je tedaj ustrezal osnovnemu izzivu, da je »prvenstvena pastoralna naloga nove evangelizacije, ki je naložena vsemu Božjemu ljudstvu in zahteva novo vnemo, nove metode in nov izraz za oznanjevanje in pričevanje evangelija. Od duhovnikov zahteva, da so radikalno

---

¹ Prim. Drugi vatikanski vesoljni cerkveni zbor, *Dogmatična konstitucija o Cerkvi (Lumen gentium)*, 1965), 28; *Odlok od duhovniški vzgoji (Optatum totius)*, 1965), 22; *Odlok o pastoralni službi škofov (Christus Dominus)*, 1965), 16; *Odlok o službi in življenju duhovnikov (Presbyterorum ordinis)*, 1965); Pavel VI., *Okrožnica o duhovniškem celibatu (Sacerdotalis coelibatus)*, 1967); Kongregacija za duhovščino, *Pismo Inter ea* (1969), v: AAS 62 (1870), 123–134; Škofovska sinoda, *Dokument o službenem duhovništvu (Ultimis temporibus)*, 1971), v: AAS 63 (1971), 898.922; *Zakonik cerkvene prava (Codex Iuris canonici)*, 1983), kan. 273–289; 1008–1054; Kongregacija za katoliško vzgojo, *Ratio Fundamentalibus Institutionis Sacerdotalis* (1985), 101; Janez Pavel II., *Pisma duhovnikom za veliki četrtek; Kateheze o duhovništvu pri splošnih avdiencah* od 31. marca do 22. septembra 1993.

² Janez Pavel II., *Posinodalna apostolska spodbuda Dal vam bom pastirjev (Pastores dabo vobis)*, 1992), Cerkevni dokumenti 48, Ljubljana 1992, v: AAS 84 (1992), 657–804.

³ Kongregacija za duhovnike, *Direktorij za službo in življenje duhovnikov (Direttorio per il ministero e la vita dei Presbiteri)*, Cerkevni dokumenti 56, Ljubljana 1994; *Enchiridion Vaticanum*, Città del Vaticano 1994.

in popolno prežeti s Kristusovo skrivnostjo in sposobni ureničevati nov slog pastoralnega življenja.«⁴ Omenjeni *Direktorij* je leta 1994 odgovoril na to zahtevo in na prošnje številnih škofov na škofovski sinodi leta 1990 in na splošnem posvetovanju škofov, ki ga je pripravil ta dikasterij (urad).

Nauk blaženega Janeza Pavla II. o duhovništvu po letu 1994 je vsebinsko zelo bogat. To vprašanje je pozneje z mnogimi besedili poglobil papež Benedikt XVI. Leto duhovnikov 2009–2010 je bilo zelo ugoden čas za razmišljanje o duhovniški službi ter pospeševanje pristne duhovne preнове duhovnikov.

Tudi sprememba (prenos) pristojnosti glede semenšč s Kongregacije za katoliško vzgojo na ta dikasterij je želel dati jasno znamenje glede neločljive povezanosti med duhovniško identiteto in oblikovanjem poklicanih v sveto službo.

Prav tako se nam je zdelo primerno pripraviti dopolnitve *Direktorija*, ki bi povzel bogastvo novejših dokumentov cerkvenega učiteljstva.⁵ Nova izdaja jasno upošteva shemo prvotnega dokumenta, ki je bil v Cerkvi zelo lepo sprejet, zlasti s strani duhovnikov. V obravnavanju posameznih vsebin so upoštevani bodisi predlogi škofov z vsega sveta, ki so bili glede teh vprašanj posebej vprašani, bodisi vprašanja, ki so bili

---

⁴ Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 18.

⁵ Prim. Janez Pavel II., *Apostolsko pismo - Motu proprio Misericordia Dei* (2002), v: AAS 94 (2002), 452–459; Janez Pavel II., *Okrožnica Cerkev iz evharistije (Ecclesia de Eucharistia)*, Cerkvni dokumenti 101, Ljubljana 2003, v: AAS 95 (2003), 433–475; Janez Pavel II., *Posinodalna apostolska spodbuda Pastores gregis* (2003), v: AAS 96 (2004), 825–924; (...) *Pisma duhovnikom* (1995–2000; 2004–2005); Benedikt XVI., *Posinodalna apostolska spodbuda Evharistija - zakrament ljubezni (Sacramentum caritatis)*, 2007), v: AAS 99 (2007), 105–180; Poslanica udeležencem XX. tečaja *Pro foro interno*, ki ga je pripravila Apostolska penitencijarija (2009), v: *Insegnamenti V/1* (2009) 374–377; *Govor udeležencem splošnega zasedanja Kongregacije za duhovščino* (2009); v: *Insegnamenti V/1* (2009), 391–394; *Pismo za leto duhovništva ob 150. obletnici smrti sv. Janeza Marija Vianneya* (2009), v: AAS 101 (2009), 569–579; *Nagovor udeležencem tečaja, ki ga je pripravila Apostolska penitencijarija* (2010), v: *Insegnamenti VI/1* (2010), 318–321; *Nagovor udeležencem teološkega srečanja, ki ga je pripravila Kongregacija za duhovščino* (2010), v: AAS 102 (2010), 397,406; *Pismo bogoslovcem* (2010), v: AAS 102 (2010), 788–798.

v ospredju na splošnem zasedanju oktobra 1993 v Vatikanu. Končno so bili upoštevani tudi predlogi teologov, cerkvenih pravnikov in strokovnjakov, pripadajočih različnim geografskim področjem in vključeni v sedanje pastoralno stanje.

Posebna pozornost pri prenovi Direktorija je veljala najpomembnejšim vidikom cerkvenega učiteljstva glede svete službe, kakor se je razvijala po letu 1994 do današnjih dni s sklicevanjem na glavne dokumente bl. Janeza Pavla II. in Benedikta XVI. Ohranjena so praktična navodila, koristna za pogumne pobude, ne posegamo pa v podrobnosti, ki jih lahko predlagajo modri gorečnosti pastirjev zakonite krajevne navade in dejansko stanje posameznih škofij in škofovskih konferenc.

V sedanjem kulturnem ozračju je treba opozoriti, da identiteta duhovnika kot Božjega človeka ni in ne more biti nikdar presežena. Zdelo se je primerno opozoriti na osnovne doktrinalne resnice (prvine), ki so v središču duhovnikove identitete, njegovega duhovnega življenja in nenehnega oblikovanja, da bi pomagale poglobiti pomen, kako biti duhovnik in kako dozorevati v edinstveni povezavi z Jezusom Kristusom, Glavo in Pastirjem. Vse to je, razumljivo, v korist vsega duhovnikovega bitja in delovanja.

Sicer pa je bilo že v Uvodu k prvi izdaji *Direktorija* zapisano, in tudi v tej dopoljnjeni izdaji ne želimo dati izčrpne predstavitve službenega duhovništva, prav tako pa se ne omejujemo na zgolj poenostavljeno ponavljanje tega, kar je učiteljstvo Cerkve izjavilo. Pač pa želimo odgovoriti na osnovna vprašanja doktrinalnega, disciplinarnega in pastoralnega značaja, ki jih postavlja izziv nove evangelizacije, zaradi katere je Benedikt XVI. ustanovil poseben Papeški svet.⁶

Tako smo na primer želeli dati poseben poudarek kristološki razsežnosti duhovnikove identitete, prav tako občestvu, prijateljstvu in duhovniškemu bratstvu, ki so izjemnega pomena za duhovnikovo življenje. Podobno lahko rečemo

---

⁶ Prim. Benedikt XVI., *Apostolsko pismo – Motu proprio Ubicumque et semper*, s katerim se ustanavlja Papeški svet za pospeševanje nove evangelizacije (2010), v: ASS 102 (2010), 788–792.

o njegovi duhovnosti, ki temelji na Besedi in zakramentih, zlasti evharistiji. Končno navajamo nekaj nasvetov duhovnikom za ustrezno nenehno oblikovanje, v pomoč pri poglobljanju smisla duhovništva in veselega odgovornega življenja poklicanosti.

Direktorij želi biti duhovnikom v pomoč pri oblikovanju in posvečevanju v svetu, ki je na mnogih področjih sekulariziran in brezbrizen. Besedilo je namenjeno, po posredovanju škofov, vsem duhovnikom latinske katoliške Cerkve, nekateri deli pa bodo lahko v korist tudi duhovnikom drugih obredov. Navodila, ki jih prinaša, veljajo za škofijske duhovnike, z ustreznimi prilagoditvami pa jih lahko upoštevajo tudi duhovniki, člani ustanov posvečenega življenja in družb apostolskega življenja.

Kot je bilo na prvih straneh že omenjeno, je nova izdaja *Direktorija* pripomoček vzgojiteljem bogoslovcev in kandidatom za službeno duhovništvo. Semenišče je čas in prostor, kjer bogoslovci rastejo in dozorevajo v spoznanju Kristusove skrivnosti, z njo pa tudi spoznanja, če se glede na zunanjo raven pristnost naše ljubezni do Boga meri po ljubezni do bratov (prim. 1 Jn 4,20.21), je glede na notranjo raven ljubezen do Cerkve pristna tedaj, ko je sad globoke in izključne povezanosti s Kristusom. Razmišljanje o duhovništvu je identično z razmišljanjem o Kristusu, zaradi katerega smo pripravljani vse zapustiti in hoditi za njim (prim. Mr 10,17–30). Tako se program oblikovanja v bistvu istoveti s spoznanjem Božjega Sina, ki po svojem poslanstvu oznanjevanja, duhovnika in služabnika vodi vsakega človeka k Očetu po Svetem Duhu. »In on je dal, da so nekateri apostoli, drugi preroki, spet drugi evangelisti, spet drugi pastirji in učitelji, da se sveti usposobijo za opravljanje poslanstva pri oblikovanju Kristusovega telesa, to je vse dotlej, dokler vsi skupaj ne pridemo do edinosti vere in do spoznanja Božjega Sina, do popolnega človeka, do svoje polne doraslosti« (Ef 4, 11–13).

Želimo, da bi nova izdaja *Direktorija za službo in življenje duhovnikov* bila vsem, ki so poklicani k udeležbi pri duhovništvu Kristusa, Glave in Pastirja, pomoč pri poglobljanju njihove duhovniške identitete in utrjevanju notranjega du-

hovnega življenja; ohrabritev za služenje in nenehno rast, za katero je vsak sam prvi odgovoren; izhodišče za bogato in pristno apostolsko dejavnost v korist Cerkve in vsega človeštva.

Naj nam Marija pomaga, da bo v naših srcih dan za dnem, zlasti pa v pripravi na obhajanje svete daritve, odmeval njen klic na svatbi v Kani galilejski: »Kar koli vam reče, storite« (Jn 2,5). Zaupajmo se Mariji, Materi duhovnikov, z molitvijo papeža Benedikta XVI.:

*»Mati Cerkve,
kot duhovniki želimo biti pastirji,
ki ne pasejo sami sebe,
ampak se darujejo Bogu za brate
in v tem najdejo svojo srečo.
Ne samo v besedah,
ampak s svojim življenjem želimo dan za dnem
ponižno ponavljati naš 'tukaj sem'.
Pod tvojim vodstvom želimo biti apostoli
Božjega usmiljenja,
veseli, da lahko vsak dan obhajamo
sveto evharistično daritev
in smo na voljo tistim,
ki prosijo za zakrament sprave.
Priprošnjica in srednica milosti,
usa potopljena v edinstveno vesoljno sredništvo Kristusa,
izprosi nam od Boga prenovljeno srce,
ki ljubi Boga z vsemi svojimi močmi
in služi človeštvu, kot si služila ti.
Ponovi Gospodu svojo učinkovito besedo 'vina nimajo',
da bosta Oče in Sin razlila na nas
kot novo razlitiže Svetega Duha.«⁷*

---

⁷ Benedikt XVI., *Izročitev in posvetitev duhovnikov Brezmadežnemu Marijinemu srcu* (12. 5. 2010), v: *Insegnamenti VI/1*, 690–691.

Prvi del

DUHOVNIKOVA ISTOVETNOST

V Posinodalni apostolski spodbudi *Dal vam bom pastirjev* je bl. Janez Pavel II. označil duhovnikovo istovetnost z besedami: »Duhovniki v Cerkvi in za Cerkev zakramentalno zastopajo Jezusa Kristusa, Glavo in Pastirja, verodostojno oznanjajo njegovo besedo, ponavljajo njegovo znamenje odpuščanja in delitve odrešenja predvsem s krstom, pokoro in evharistijo, z ljubeznijo skrbijo za popolno podaritev samih sebe za čredo, ki jo zbirajo v edinosti in vodijo k Očetu po Kristusu v Duhu.«⁸

Duhovništvo kot dar

1. Vsa Cerkev je deležna Kristusovega duhovniškega maziljenja v Svetem Duhu. V Cerkvi namreč »postanejo vsi verniki sveto in kraljevo duhovništvo, darujejo po Jezusu Kristusu duhovne daritve Bogu ter oznanjajo mogočna dela tistega, ki jih je iz teme poklical v svojo čudovito luč« (prim. 1 Pt 2,5–9).⁹ V Kristusu je vse skrivnostno telo pridruženo Očetu po Svetem Duhu za rešitev vseh ljudi.

Vendar Cerkev ne more sama izpolniti tega poslanstva: vsa njena dejavnost potrebuje notranjo, najtesnejšo povezanost s Kristusom, Glavo njegovega telesa. Nerazdružljivo povezana s svojim Gospodom nenehno prejema od njega milost in resnico, vodstvo in oporo (prim. Kol 2,19), da je lahko za vse in za vsakega posebej »znamenje in orodje za notranjo zvezo z Bogom in za edinost vsega človeškega rodu.«¹⁰

Službeno duhovništvo ima razlog svojega obstoja v tej perspektivi življenjske zveze Cerkve s Kristusom. In prav po tej

⁸ Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 15

⁹ *Odlok o službi in življenju duhovnikov - Presbyterorum ordinis*, 2.

¹⁰ Prim. *Dogmatična konstitucija o Cerkvi - Lumen gentium*, 1.

službi Gospod sredi svojega ljudstva trajno izvršuje dejanja, ki pripadajo samo njemu kot Glavi svojega telesa. Službeno duhovništvo potemtakem delovanje Kristusa – Glave, to je Kristusovo lastno delovanje, naredi vidno navzoče in s tem dokazuje, da Kristus ni zapustil svoje Cerkve, marveč jo trajno oživlja s svojim večnim duhovništvom. Prav zaradi tega Cerkev gleda na službeno duhovništvo kot na *dar*, ki ji je izroččen nekaterim njenim vernikom za služenje.

Ta dar, ki ga je postavil Kristus, da nadaljuje svoje odrešitveno poslanstvo, je bil najprej dan apostolom in se nadaljuje v Cerkvi po škofih, njihovih naslednikih, ki ga prenašajo v zaporedju na nižji stopnji na duhovnike kot sodelavce škofovske službe. To je razlog, da istovetnost duhovnikov v Cerkvi izhaja iz njihove skladnosti s poslanstvom Cerkve, ki se v duhovniku vsakokrat (po vrsti) uresničuje v občestvu z njegovim škofom.¹¹ »Duhovnikova poklicanost je vzvišena in je velika skrivnost za vse, ki smo prejeli ta dar. Naša omejenost in naše slabosti nas morajo spodbujati, da živimo in varujemo z globoko vero ta dragoceni dar, s katerim nas je Kristus pridružil sebi in nas naredil deležne svojega odrešitvenega poslanstva.«¹²

Zakramentalna korenina

2. Po zakramentalnem posvečenju, ki se uresniči po polaganju rok in posvetilni molitvi, ki jo izgovarja škof, nastane v duhovniku »posebna ontološka povezava, ki ga združuje s Kristusom, velikim duhovnikom in dobrim pastirjem.«¹³

Duhovnikova identiteta izvira torej iz njegove posebne deležnosti pri Kristusovem duhovništvu, po katerem posvečeni duhovnik postane v Cerkvi in za Cerkev stvarna, živa in prošnja podoba Kristusa Duhovnika, »zakramentalno ponav-

---

¹¹ Prim. *Odllok o službi in življenju duhovnikov*, 2.

¹² Benedikt XVI., *Govor udeležencem teološkega srečanja, ki ga je pripravila Kongregacija za duhovščino* (12. 3. 2010), v: *Insegnamenti* (2010), 242.

¹³ Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 11.

zočenje Kristusa, Glave in Pastirja».¹⁴ Po posvečenju duhovnik »prejme v dar 'duhovno oblast', s katero Jezus Kristus po svojem Duhu vodi svojo Cerkev».¹⁵

To zakramentalno istovetenje z velikim in večnim Duhovnikom na poseben način vceplja duhovnika v trinitarično skrivnost in po Kristusovi skrivnosti v službeno občestvo Cerkve, da bi služil Božjemu ljudstvu,¹⁶ ne kakor uslužbenec za verske zadeve, ampak kot Kristus, »ki ni prišel, da bi mu stregli, ampak da bi stregel in dal svoje življenje v odkupnino za mnoge« (Mt 20,28). Ne preseneča nas torej, da je »notranje počelo, krepost, ki poživlja in vodi duhovno življenje duhovnika, ki je upodobljen po Kristusu, Glavi in Pastirju, pastoralna ljubezen, udeležnost pri pastoralni ljubezni Jezusa Kristusa; (je) nezaslužen dar Svetega Duha ter hkrati *naloga in klic* k svobodnemu in zavestnemu duhovnikovemu odgovoru.«¹⁷

Hkrati ne smemo pozabiti, da je vsak duhovnik kot oseba edinstven, da ima svojski način, kako biti in delovati. Vsak je edinstven in nenadomestljiv. Bog ne uničuje duhovnikove osebnosti, pač pa jo v polnosti potrjuje in sprejema v svojo službo – kajti milost gradi na naravi –, da bi duhovnik mogel posredovati najgloblje in najdragocenejše resnice glede na svoje značilnosti, ki jih spoštuje Bog in jih morajo spoštovati tudi drugi.

1.1. Trinitarična razsežnost

V občestvu z Očetom, Sinom in Svetim Duhom

3. Vsak kristjan po krstu vstopa v občestvo s troedinim Bogom, ki mu priobčuje svoje božansko življenje in prejema posinovljenje v njegovem edinem Sinu. Zato je poklican, da prizna Boga za Očeta in po Božjem posinovljenju izkuša očetovsko previdnost, ki nikoli ne zapusti svojih otrok. Če je to resnično za vsakega kristjana, je prav tako resnično, da je v

¹⁴ Prav tam, 15.

¹⁵ Prav tam, 21; prim. tudi *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 2; 12.

¹⁶ Prim. prav tam, 12.

¹⁷ *Dal vam bom pastirjev*, 23.

moči prejetega posvečenja duhovnik postavljen v poseben in neposreden odnos z Očetom, Sinom in Svetim Duhom. Zato ima »naša duhovniška identiteta svoj zadnji izvor v Očetovi ljubezni. Po službenem duhovništvu smo po delovanju Svetega Duha pridruženi Sinu, velikemu duhovniku in dobremu pastirju, ki ga je on poslal. Duhovnikovo življenje in služba sta nadaljevanje življenja in delovanja samega Kristusa. To je naša identiteta, naše resnično dostojanstvo, vir našega veselja in gotovost našega življenja.«¹⁸

Duhovnikova identiteta, služba in življenje so torej, glede na njegovo duhovniško služenje Cerкви in vsem ljudem, v bistvenem odnosu s Sveto Trojico.

V trinitarični dinamiki odrešenja

4. Duhovnik »kot vidno nadaljevanje in zakramentalno znamenje Kristusa, ki je trajen izvir in zmeraj novo odrešenje na čelu Cerкve in sveta«,¹⁹ je s posebno odgovornostjo privzet v trinitarično dinamiko odrešenja. Njegova identiteta izhaja iz temeljnega poslanstva službe besede in zakramentov (*ministerium verbi et sacramentorum*), ki je v bistvenem odnosu s skrivnostjo Očetove odrešujoče ljubezni (prim. Jn 17,6–9.24; 1 Kor 1,1; 2 Kor 1,1), z duhovniškim bistvom Jezusa Kristusa, ki izbere in osebno kliče svojega služabnika, da bi ostal z njim (prim. Mr 3,15) in z darom Duha (prim. Jn 20,21), ki podeli duhovniku potrebno moč za podarjanje življenja množici Božjih otrok, poklicanih v eno samo Božje ljudstvo na potovanje proti Očetovemu kraljestvu.

Zaupen odnos do Svete Trojice

5. Tako lahko razumemo bistveno odnosno značilnost (prim. Jn 17,11.21)²⁰ duhovnikove identitete.

¹⁸ Prav tam, 18; *Poslanica sinodalnih očetov Božjemu ljudstvu* (28. 10. 1990), III, v: *L'Osservatore Romano*, 29.–30. 10. 1990.

¹⁹ Prav tam, 16.

²⁰ Prim. prav tam, 12.

Milost in neizbrisno znamenje, podeljeno po zakramentalnem maziljenju Svetega Duha,²¹ postavitva duhovnika v poseben odnos s Sveto Trojico, ki je vir duhovniškega bistva in delovanja.

Koncilski *Odllok o službi in življenju duhovnikov* že na začetku poudarja osnovni odnos med duhovnikom in Sveto Trojico in poimensko imenuje tri Božje osebe: »Ker je duhovniška služba povezana s škofovskim redom, je deležna oblasti, s katero Kristus sam svoje telo zida, posvečuje in vlada. Čeprav svečeništvo duhovnikov sicer predstavlja zakramente krščanskega uvajanja (inicijacije), se vendar podeljuje s tistim posebnim zakramentom, s katerim se duhovnikom po maziljenju Svetega Duha vtisne posebno neizbrisno znamenje in se tako upodobijo Kristusu duhovniku, da morejo delovati v osebi Kristusovi, Glavi Cerkve ... Namen, katerega torej skušajo doseči duhovniki s svojo službo in življenjem, je slava Boga Očeta v Kristusu.«²²

Ta odnos mora torej duhovnik nujno živeti, in sicer zaupno in osebno, v dialogu češččenja in ljubezni s tremi Božjimi osebami, zavedajoč se, da mu je bil sprejeti dar podarjen za službo vsem.

1.2. Kristološka razsežnost

Svojevrstna idenititeta

6. Kristološka in trinitarična razsežnost izhajata neposredno iz zakramenta, ki duhovnika ontološko upodobi po Kristusu duhovniku, učitelju, posvečevalcu svojega ljudstva.²³ Poleg tega so duhovniki deležni enega Kristusovega duhovništva kot sodelavci škofov: ta opredelitev je zakramentalna in je ne smemo imeti zgolj za stvar organizacije.

²¹ Prim. Tridentinski koncil, Sessio XXIII, *De sacramento Ordinis*: DS, 1763–1778; Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 11–18; *Splošna audienca* (31. 3. 1993), v: *Insegnamenti XVI/1*, 784–797

²² *Odllok o službi in življenju duhovnikov*, 2.

²³ Prim. *Dogmatična konstitucija o Cerkvi*, 18–31; *Odllok o službi in življenju duhovnikov*, 2; *Zakonik cerkvenega prava*, kan. 1008.

Verniki, ki so izbrani in postavljeni v službeno duhovništvo, čeprav ostanejo včlenjeni v skupno ali krstno duhovništvo, prejemajo neuničljivo deležnost pri edinem Kristusovem duhovništvu za posvečevanje, poučevanje in vodstvo Božjega ljudstva. Tako sta skupno duhovništvo vernikov in službeno ali hierarhično duhovništvo po eni strani nujno naravnani drugo na drugo, kajti obe sta, vsako na svoj način, deležni edinega Kristusovega duhovništva, po drugi strani pa se med seboj razlikujeta ne samo po stopnji, ampak v svojem bistvu.²⁴

V tem smislu je duhovnikova identiteta nova v primeri z identiteto kristjanov, ki so skupaj deležni edinega Kristusovega duhovništva in so poklicani, da pričajo zanj po vsem svetu.²⁵ Specifičnost službenega duhovništva obstaja v nujnosti, da se morajo verniki pridružiti Kristusovemu sredništvu in gospostvu, ki postaneta vidna v izvrševanju službenega duhovništva.

Zaradi te posebne kristološke identitete se mora duhovnik zavedati, da je njegovo življenje skrivnost, popolnoma vključena v skrivnost Kristusa in Cerkve, in sicer na nov in svojevrsten način; da ga ta v celoti pritegne v pastoralno služenje in daje smisel njegovemu življenju.²⁶ To spoznanje lastne identitete je zelo pomembno v današnjem sekulariziranem kulturnem kontekstu, v katerem »duhovnik po splošnem mnenju postaja tujec prav zaradi najglobljih vidikov svoje službe, kot je dejstvo, da je človek svetega, vzet iz sveta, da bi bil posrednik v službi sveta, da ga je v to službo poklical Bog in ne ljudje (prim Heb 5,1).«²⁷

---

²⁴ Prim. *Dogmatična konstitucija o Cerkvi*, 10; *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 2.

²⁵ Prim. *Odlok o laiškem apostolatu – Apostolicam actuositatem*, 3; Janez Pavel II., *Posinodalna apostolska spodbuda o krščanskih laikih – Christifideles laici*, CD 41, Ljubljana 1989, 14, v: AAS 81 (1989), 409–413.

²⁶ Prim. Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 13–14; *Splošna avdienca* (31. marca 1993).

²⁷ Benedikt XVI., *Govor udeležencem splošnega zasedanja Kongregacije za duhovščino* (12. marca 2010).

7. Takšno spoznanje, utemeljeno na ontološki povezavi s Kristusom, nas obvaruje »funkcionalističnih« pojmovanj, ki vidijo v duhovniku zgolj socialnega delavca ali izvrševalca svetih obredov in s tem »zavračajo duhovništvo Kristusa samega«,²⁸ ter zreducirajo duhovnikovo življenje zgolj na spolnjevanje dolžnosti. Vsi ljudje po svoji naravi hrepenijo po religioznem; tako se razlikujejo od drugih živih bitij; zaradi tega hrepenenja so iskalci Boga. Zato ljudje iščejo v duhovniku Božjega človeka, pri katerem bodo odkrili njegovo besedo, usmiljenje in nebeški kruh, ki »daje svetu življenje« (Jn 6,63): »Bog je edino bogastvo, ki ga končno ljudje želijo najti v duhovniku.«²⁹

Zavedajoč se svoje identitete bo duhovnik pred izkoriščanjem, revščino in nasiljem, sekularizirano in relativistično miselnostjo, ki dvomi v temeljnih resnicah vere, in pred številnimi oblikami postmoderne kulture videl priložnosti za opravljanje posebnega poslanstva pastirja, poklicanega oznanjati evangelij. Duhovnik je »izbran izmed ljudi in postavljen ljudem v korist za to, kar se nanaša na Boga« (Heb 5,1). Ljudem oznanja skrivnost Kristusa samega, v luči katerega postaja v polnosti jasna skrivnost človeka.³⁰

Posvečenje in poslanstvo

8. Kristus je pridružil apostole svojemu poslanstvu: »Kakor je Oče mene poslal, tako jaz pošiljam vas« (Jn 20,21). V podelitvi svetega reda je ontološko navzoča misijonska razsežnost. Duhovnik je izbran, posvečen in poslan, da uresničuje večno Kristusovo poslanstvo,³¹ saj je postal njegov verodostojen predstavnik in glasnik. Ne gre za preprosto službo zunanega predstavnika, ampak je resnično orodje posredovanja

²⁸ Prav tam.

²⁹ Benedikt XVI., *Govor udeležencem splošnega zasedanja Kongregacije za duhovščino* (16. 3. 2009).

³⁰ Prim. *Pastoralna konstitucija Cerkev v sedanjem svetu – Gaudium et spes*, 22.

³¹ Kongregacija za verski nauk, *Izjava Dominus Iesus* (6. 8. 2000), 13–15, v: AAS 92 (2000) 754–756.

odrešenjske milosti: »Kdor vas posluša, mene posluša; kdor vas zaničuje, mene zaničuje. Kdor pa zavrača mene, zavrača tistega, ki me je poslal« (Lk 10,16).

Lahko torej rečemo, da upodobitev po Kristusu v zakramentalnem posvečenju opredeli duhovnika sredi Božjega ljudstva in ga tako na svojevrsten način napravi deležnega posvečevalne, učiteljske in pastoralne oblasti Jezusa Kristusa, Glave in Pastirja Cerkve.³² Ker je duhovnik tako podoben Kristusu – po njegovi milosti in ne sam po sebi –, je njegov sodelavec pri odrešenju bratov: ni več on, ki živi in biva, ampak v njem živi Kristus (prim. Gal 2,20).

S tem, da deluje v imenu Kristusa – Glave (*in persona Christi Capitis*), postane duhovnik služabnik bistvenih odrešenjskih dejavnosti: posreduje za zveličanje potrebne resnice in pase Božje ljudstvo tako, da ga vodi k svetosti.³³

Duhovnikova upodobitev po Kristusu se ne dogaja zgolj na ravni evangelizacije, posvečevanja in pastorage (vodenja), ampak se uresničuje tudi v darovanju sebe in v zadoščevanju, v ljubečem sprejemanju trpljenja in žrtve, kar vse je lastno duhovniški službi.³⁴ Apostol Pavel je izrazil to razsežnost, značilno za duhovniško službo, z znanimi besedami: »Zdaj se veselim, ko trpim za vas. S svoje strani dopolnjujem v svojem mesu, kar primanjkuje Kristusovim bridkostim, in to v prid njegovemu telesu, ki je Cerkev« (Kol 1,24).

1.3. Pnevmatološka razsežnost

Neizbrisno zakramentalno znamenje

9. Pri mašniškem posvečenju je duhovnik prejel pečat Svetega Duha, ki napravi iz njega moža, zaznamovanega z neizbrisnim zakramentalnim znamenjem, da je tako za vedno služabnik Kristusa in Cerkve. Okrepljen z obljubo, po kateri bo Tolažnik za vedno ostal pri njem (prim. Jn 14,16–17), duhovnik ve, da ne bo nikoli zgubil učinkovite navzočno-

³² Prim. Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 18.

³³ Prim. prav tam, 15.

³⁴ *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 12.

sti in moči Svetega Duha, da bo mogel opravljati svojo službo in živeti pastoralno ljubezen, ki je izvir, kriterij in merilo ljubezni in služenja, v popolnem darovanju samega sebe za zveličanje svojih bratov. Ta ljubezen opredeljuje duhovnikov način mišljenja, delovanja in odnosa z drugimi.

Osebno občestvo s Svetim Duhom

10. Sveti Duh je tisti, ki pri posvečenju podeli duhovniku preroško nalogo z močjo in veljavo oznanjati in razlagati Božjo besedo. Vcepljenega v občestvo Cerkve skupaj z vsem duhovniškim zborom duhovnika vodi Sveti Duh, ki ga je Oče poslal po Kristusu in ki duhovnika tudi uči vsega ter spomni vsega, kar je Jezus povedal apostolom. Zato duhovnik ob podpori Svetega Duha in ob preučevanju Božje besede v Svetem pismu v luči izročila in cerkvenega učiteljstva³⁵ odkriva bogastvo besede, ki jo mora oznanjati cerkvenemu občestvu, ki mu je zaupano.

Klicanje Svetega Duha

11. Duhovnik je maziljen s Svetim Duhom. To pomeni ne samo dar neizbrisnega znamenja, podeljenega z maziljenjem, ampak tudi nalogo nenehno klicati Tolažnika, dar vstalega Kristusa, brez katerega bi bila duhovnikova služba neuspešna. Zato duhovnik vsak dan prosi za luč Svetega Duha, da bi lahko hodil za Kristusom.

V moči zakramentalnega znamenja in istovetenja svojega namena z namenom Cerkve je duhovnik vedno tesneje v občestvu s Svetim Duhom v liturgičnem slavlju, zlasti pri evharistični daritvi in obhajanju drugih zakramentov. Kristus je tisti, ki deluje v korist Cerkve po Svetem Duhu, delujočem v njegovi dejavni moči, ki ga prikliče duhovnik, predsedujoč v osebi Kristusa (*in persona Christi*).³⁶

³⁵ Konstitucija o Božjem razodetju – *Dei Verbum* (1965), 10; Odlok o službi in življenju duhovnikov, 4.

³⁶ Odlok o službi in življenju duhovnikov, 5; *Katekizem katoliške Cerkve*, Ljubljana 1993, št. 1120.

Potemtakem zakramentalno slavje učinkuje iz Kristusove besede, ki je to slavje ustanovil, in iz moči Duha, ki ga Cerkev kliče v epiklezi.

To je posebej razvidno v evharistični molitvi, ko duhovnik kliče moč Svetega Duha na kruh in vino ter izgovarja Jezusove besede, po katerih se kruh spremeni v Kristusovo »darovano« in vino v Kristusovo »prelito« kri in se tako zakramentalno ponavzočuje njegova edinstvena odrešitvena daritev.³⁷

Moč za vodenje skupnosti

12. In končno, prav v občestvu s Svetim Duhom najde duhovnik moč za vodenje skupnosti, ki mu je zaupana, ter ohranja to skupnost v edinosti, ki jo je hotel Gospod.³⁸ Duhovnikova molitev k Svetemu Duhu se lahko oblikuje po vzoru velikoduhovniške molitve Jezusa Kristusa (prim. Jn 17). Zato mora moliti za edinstvo vernikov, da bi bili »eno«, da bi svet veroval, da je Oče poslal Sina za odrešenje vseh.

1.4. Ekleziološka razsežnost

»V« Cerkvi in »na čelu« Cerkve

13. Kristus kot trajen in vedno nov vir odrešenja, je izvor na skrivnost, iz katere izhaja skrivnost Cerkve, njegovega telesa in njegove neveste, ki jo Ženin kliče, da bi bila znamenje in orodje odrešenja. Po delu, zaupanem apostolom in njihovim naslednikom, Kristus nenehno daje življenje svoji Cerkvi. V njej ima skrivnost duhovništva svoje naravno mesto (locus), kjer spolnjuje svojo nalogo.

Kadar opravlja svojo službo v vsej njeni raznoličnosti, vstopa duhovnik po Kristusovi skrivnosti hkrati v skrivnost Cerkve, »ki se v veri zaveda, da ni sama od sebe, ampak po milosti Kristusa v Svetem Duhu«.³⁹ Na ta način je duhovnik

³⁷ Benedikt XVI., *Posinodalna apostolska spodbuda Evharistija – zakrament ljubezni*, Cerkevni dokumenti 115, Ljubljana 2007, 13, 48.

³⁸ Prim. *Odllok o službi in življenju duhovnikov*, 6.

³⁹ Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 16.

ne samo vcepljen v Cerkev, ampak je postavljen tudi na čelo Cerkve.⁴⁰

Odlično znamenje duhovnikovega mesta v Cerkvi in odnosa do nje je obhajanje evharistije, v kateri duhovnik »povabi ljudi, naj v molitvi in zahvali dvignejo svoja srca h Gospodu: pridruži si jih v molitvi, ki jo v imenu celotnega občestva po Jezusu Kristusu v Svetem Duhu naslovi na Boga Očeta.«⁴¹

Duhovnik – deležen zaročništva Jezusa Kristusa

14. Zakrament svetega reda stori, da je duhovnik deležen ne samo skrivnosti Kristusa Duhovnika, Učitelja, Glave in Pastirja, ampak na neki način tudi skrivnosti Kristusa »služabnika in ženina Cerkve«.⁴² Cerkev je njegovo »telo«, on jo je ljubil in jo ljubi tako, da zanjo daje sam sebe (prim. Ef 5,25); on jo prerodi in nenehno očiščuje po besedi in zakramentih (prim. prav tam, 5,26); zanjo se daruje, da bi jo napravil zmeraj lepšo (prav tam, 5,27) in jo končno hrani, neguje ter zanjo skrbi (prav tam, 5,29).

Duhovniki kot sodelavci škofovskega reda sestavljajo skupaj s svojim škofom en sam duhovniški zbor⁴³ in so v podrejeni stopnji deležni edinega Kristusovega duhovništva. Na neki način so duhovniki podobno kakor škof deležni tudi zaročniške razsežnosti do Cerkve, ki jo tako nazorno pokaže izročitev prstana v obredu škofovskega posvečenja.⁴⁴

Duhovniki, ki »v posameznih krajevnih občestvih vernikov na neki način ponavzočujejo škofa, s katerim so povezani v duhu zaupanja in velikodušnosti«,⁴⁵ morajo biti zvesti Nevesti

⁴⁰ Prav tam, 16.

⁴¹ *Splošna ureditev Rimskega misala – Institutio Generalis Missalis Romani, Cerkveni dokumenti 94, Ljubljana 2002, 78.*

⁴² Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 3

⁴³ Prim. *Dogmatična konstitucija o Cerkvi*, 28; *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 7; *Odlok o pastoralni službi škofov*, 28; *Odlok o misijonski dejavnosti Cerkve – Ad gentes*, 19; Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 17.

⁴⁴ Prim. *Dogmatična konstitucija o Cerkvi*, 28; *Rimski pontifikal – Pontificale Romanum, Ordinatio Episcoporum, Presbyterorum et Diaconorum*, cap. I, n. 51, Editio Typica altera, 1990, 26.

⁴⁵ Prim. *Dogmatična konstitucija o Cerkvi*, 28.

in kot žive podobe Kristusa ženina storiti vse, da bo njegov mnogovrstni dar njegovi Cerkvi zmeraj učinkovito deloval. Ker je duhovnik poklican iz nadnaravne in darovane ljubezni, ljubi Cerkev, kakor jo je ljubil Kristus; njej mora posvetiti vse svoje sposobnosti in se razdajati v pastoralni ljubezni vse do pripravljenosti vsak dan darovati svoje lastno življenje.

Vesoljnost duhovništva

15. Gospodova zapoved oznanjati evangelij vsem narodom (prim. Mt 28,18–20) obsega še drugo razsežnost duhovnikove osebe, in sicer, da je *na čelu Cerkve*.⁴⁶ Duhovnik, poslan (missus) od Očeta po Kristusu, pripada »neposredno« vesoljni Cerkvi,⁴⁷ katere poslanstvo je oznanjati veselo blagovest »do skrajnih mej sveta« (Apd 1,8).⁴⁸

»Duhovni dar, ki so ga duhovniki prejeli pri posvečenju, jih usposablja za najobširnejše in vesoljno poslanstvo zveličanja.«⁴⁹ Zaradi svetega reda in službe, ki so jo prejeli, so vsi duhovniki pridruženi zboru škofov in v hierarhičnem občestvu z njim v skladu s svojo posebno poklicanostjo in milostjo služijo vsej Cerkvi.⁵⁰ Pripadnost krajevni Cerkvi po inkardinaciji⁵¹ ne sme duhovnika zapreti v ozko in partikularistično miselnost, marveč ga mora odpreti za službo edini Cerkvi Jezusa Kristusa.

V tem duhu je duhovnik deležen take formacije (oblikovanja), ki ga usposablja za službo vesoljni Cerkvi, ne pa k dejavnosti ne enem mestu in v posamezni dejavnosti. Tako oblikovanje za vesoljno Cerkev pomeni, da je »pripravljen soočiti se

⁴⁶ Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 16.

⁴⁷ Prim. Kongregacija za verski nauk, *Lettera sulla Chiesa come comunione Communionis notio* (1992), 10, v: AAS 85 (1993), 844.

⁴⁸ Prim. Janez Pavel II., *Okrožnica Odrešenikovo poslanstvo – Redemptoris missio*, Cerkveni dokumenti 46, Ljubljana 1991, 23, v: AAS 83 (1991), 269.

⁴⁹ *Odlök o službi in življenju duhovnikov*, 10; prim. Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 32.

⁵⁰ *Dogmatična konstitucija o Cerkvi*, 28; *Odlök o službi in življenju duhovnikov*, 7.

⁵¹ Prim. ZCP, kan. 266, § 1.

z različnimi okoliščinami ter z nenehno pripravljenostjo in brezpogojno služiti vsej Cerkvi.⁵²

Misijonarska razsežnost duhovništva za novo evangelizacijo

16. Duhovnik, deležen Kristusovega posvečenja, je vključen v njegovo odrešenijsko poslanstvo, kakor naroča njegova zadnja zapoved: »Pojdite torej in naredite vse narode za moje učence. Krščujte jih v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha in učite jih spolnjevati vse, kar koli sem vam zapovedal!« (Mt 28,19–20; prim. Mr 16,15–18; Lk 24,47–48; Apd 1,8). Misijonsko poslanstvo je sestavni del duhovnikove eksistence. Poklican je, da tudi sam postane »razlomljen kruh za življenje sveta«, kajti »prvo in temeljno poslanstvo, ki nam ga narekuje obhajanje svetih skrivnosti, je pričevanje našega življenja. Občudovanje daru, ki nam ga Oče daje v Kristusu, vtisne našemu bivanju novo moč (dinamizem) in nas zavezuje, da smo pričevalci njegove ljubezni. To postanemo, ko naša dejanja, besede in način življenja oznanjajo nekoga drugega.«⁵³

»V moči zakramenta svetega reda so duhovniki poklicani skrbeti za misijonsko delo: 'Duhovni dar, ki so ga duhovniki prejeli pri posvečenju, jih ne usposablja za kakšno omejeno in utesnjeno poslanstvo, marveč za najobširnejše in vesoljno poslanstvo zveličanja 'do konca sveta' (Odllok o službi in življenju duhovnikov, 10). Vsi duhovniki so dolžni imeti misijonsko srce in miselnost, biti odprti za potrebe Cerkve in sveta.«⁵⁴ To potrebo Cerkve v današnjem svetu mora čutiti in živeti vsak duhovnik. Zato je vsak duhovnik poklican k misijonskemu duhu, to je k resnično vesoljnemu, »katoliškemu« duhu, ki se

---

⁵² Prim. *Dogmatična konstitucija o Cerkvi*, 23, 26; Kongregacija za duhovščino, *Note direttive Postquam Apostoli* (1980), 5, 14, 23, v: AAS 72 (1980), 346–347; 353–354; Tertulijan, *De praescriptione*, 20, 5–9; CCL 1, 201–202; Kongregacija za verski nauk, *Lettera sulla Chiesa come comunione Communionis notio*, 10.

⁵³ Benedikt XVI., *Posinodalna apostolska spodbuda Eucharistija – zakrament ljubezni*, 85.

⁵⁴ Janez Pavel II., *Okrožnica Odrešenikovo poslanstvo – Redemptoris missio*, Cerkveni dokumenti 46, Ljubljana 1991, 67.

prične pri Kristusu in je namenjen vsem, »da bodo odrešeni in pridejo do spoznanja resnice« (1 Tim 2,4–6).

Pomembno je, da se duhovnik zaveda misijonskega značaja duhovništva, ga živi v polni edinosti s Cerkvijo, ki tako včeraj kot danes čuti dolžnost pošiljati svoje služabnike v kraje, kjer je njeno poslanstvo najnujnejše, zlasti med najrevnejšimi.⁵⁵ Tako bo mogoče priti do pravičnejše porazdelitve duhovnikov.⁵⁶ Glede tega je treba priznati, da so duhovniki, ki so pripravljene opravljati službo v drugih škofijah ali krajih, velik dar tako za krajevno Cerkev, v kateri so bili poklicani, kakor za Cerkev, v katero prihajajo.

17. »Priča smo vedno hujši zmedi, ki mnoge usmerja k temu, da preslišijo in zanemarijo Gospodov misijonarski klic« (prim. Mt 28,19). Pogosto se dogaja, da je vsak poskus druge prepričevati o verskih vprašanih omejevanje njihove svobode. Dovoljeno naj bi bilo le razlagati svoje ideje in navajati ljudi, naj ravnajo po svoji vesti, ne da bi dali prednost njihovemu spreobrnjenju h Kristusu in katoliški veri. Dovolj naj bi bilo pomagati ljudem, da uresničijo svojo človeškost in ostanejo zvesti svoji veri, dovolj naj bi bilo snovati skupnosti, ki so sposobne delati za pravičnost, svobodo, mir, solidarnost. Nekateri mislijo, da ni treba oznanjati Kristusa tistim, ki ga še ne poznajo, da ni treba zagovarjati pripadnosti Cerkvi, saj naj bi bilo mogoče doseči odrešenje tudi brez izrecnega spoznanja Kristusa in brez formalne včlenitve v Cerkev.«⁵⁷

⁵⁵ Kongregacija za verski nauk, *Pismo L' identità missionaria del Presbitero nella Chiesa quale dimensione intrinseca dell' esercizio dei tre munera* (29. 6. 2010), 3.3.5, Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano 2011, 307.

⁵⁶ Prim. *Dogmatična konstitucija o Cerkvi*, 23; *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 10; Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 32; Kongregacija za duhovščino, *Note direttive Postquam Apostoli* (1980); Kongregacija za evangelizacijo narodov, *Guida pastorale per i sacerdoti diocesani delle Chiese dipendenti dalla Congregazione per l' Evangelizzazione dei Popoli* (1. 10. 1989), 4; LEV 1588–1590; ZCP, kan. 271.

⁵⁷ Kongregacija za verski nauk, *Nota dottrinale su alcuni aspetti dell' Evangelizzazione* (3. 12. 2007), 3, v: AAS 100 (2008), 491.

Božji služabnik papež Pavel VI. se obrača k duhovnikom z besedami: »Prav koristno bo, če se bo vsak kristjan in vsak oznanjevalec v molitvi poglobil v tole misel: Ljudje bodo mogli zaradi Božjega usmiljenja doseči odrešenje in zveličanje tudi po drugih poteh, čeprav jim mi ne oznanimo evangelija. Toda ali se bomo mogli zveličati mi sami, če jim ga iz nemarnosti, iz strahu ali sramu – čemur je sv. Pavel dejal 'sramovati se evangelija' (prim. Rim 1,16) ali zaradi krivih idej ne oznanimo? Saj bi to pomenilo zagrešiti izdajstvo nad pozivom Boga, ki hoče, da bi po ustih služabnikov evangelizacija vzknila setev; od nas je odvisno, ali bo to seme zraslo v drevo in obrodilo ves svoj sad.«⁵⁸ Zato se morajo danes bolj kot v preteklosti duhovniki čutiti apostolsko zavzeti za združitev vseh ljudi v Kristusu, v njegovi Cerkvi. »K tej katoliški edinstvi Božjega ljudstva, ki naznanja in pospešuje vesoljni mir, so poklicani vsi ljudje.«⁵⁹

Niso torej sprejemljiva tista mnenja, ki v duhu napačnega gledanja na različne kulture želijo razvrednotiti misijonsko dejavnost Cerkve, poklicane k uresničenju vesoljnega poslanstva odrešenja, ki presega in mora oživljati vse kulture.⁶⁰ Vesoljna širitev je notranja nuja duhovniške službe in se ji ni mogoče odpovedati.

18. Od začetka življenja Cerkve so bili apostoli poslušni poslednji zapovedi vstalega Gospoda. Na njihovih grobovih Cerkev iz stoletja v stoletje »nenehno evangelizira in ni nikoli odstopila s poti evangelizacije.«⁶¹

Cerkev »se uresničuje na različne načine glede na razmere, v katerih živi. V ožjem pomenu gre za 'poslanstvo k ljudstvom' ('*missio ad gentes*'), ki Kristusa ne poznajo. V širšem pomenu govorimo o 'evangelizaciji', ko opravljamo

⁵⁸ Pavel VI. *Posinodalna apostolska spodbuda o evangelizaciji*, Ljubljana 1976, v: AAS 68 (1976), 74.

⁵⁹ *Dogmatična konstitucija o Cerkvi*, 13.

⁶⁰ Prim. Kongregacija za evangelizacijo narodov, *Guida pastorale per i sacerdoti diocesani ...*, 1580–1650; Janez Pavel II., *Okrožnica Odrešeni-kovo poslanstvo*, 54, 67.

⁶¹ J. Ratzinger, *Conférenza per il Giubileo dei Catechisti* (10. 12. 2000).

redno pastoralno delo.«⁶² Evangelizacija je dejavnost Cerkev, ki oznanja veselo blagovest z vidika spreobrnjenja, povabila k veri, osebnemu srečanju z Jezusom, da bi postali njegovi učenci v Cerkvi, da bi si prizadevali misliti, kakor on misli, soditi, kakor on sodi, živeti, kakor je on živel.⁶³ Evangelizacija se prične z oznanilom evangelija in se dopolni s svetostjo učenca, ki je kot član Cerkve tudi sam postal oznanjevalec. V tem smislu je evangelizacija globalna dejavnost Cerkve, je »osrednja in združujoča naloga služnja, h kateremu so Cerkev in v njej verni laiki poklicani nuditi človeški družini.«⁶⁴

Proces evangelizacije je zato organiziran po stopnjah ali »bistvenih momentih«: misijonska dejavnost za neverujoče in za tiste, ki živijo v verski brezbriznosti; katehetska dejavnost uvajanja za tiste, ki se odločijo za evangelij, in za tiste, ki so potrebni dopolnitve ali preoblikovanja njihovega uvažanja; in pastoralno delo za verne kristjane, ki so že dosegli zrelost v okrilju krščanske skupnosti. Ti trenutki ne pomenijo dokončnih postaj: treba jih je ponoviti, če je potrebno, da bodo prinašali najboljše prilagojeno evangelijsko hrano za duhovno rast vsake osebe ali same skupnosti.«⁶⁵

19. »Kljub temu opažamo napredujoči proces razkristjanjenja in izgube bistvenih človeških vrednot, kar zbuja skrb. Večina današnjega človeštva v nenehni evangelizaciji Cerkve ne najde evangelija, to je prepričljivega odgovora na vprašanje: kako živeti? ... Vsi potrebujejo evangelij; evangelij pa je namenjen vsem ljudem ne samo določenemu krogu, z ato smo dolžni iskati nove poti evangelizacije.«⁶⁶ Čeprav je zaskrbljujoče, razkristjanjenje ne more vnesti dvoma o sposobnosti

---

⁶² Kongregacija za verski nauk, *Nota dottrinale su alcuni aspetti dell'Evangelizzazione* (3. 12. 2007), 12, v: AAS 100 (2008), 501.

⁶³ Prim. Kongregacija za duhovščino, *Splošni pravilnik za katehezo*, Cerkevni dokumenti 75, Ljubljana 1998, 53.

⁶⁴ Janez Pavel II., *Posinodalna apostolska spodbuda o krščanskih laikih*, 37.

⁶⁵ Kongregacija za duhovščino, *Splošni pravilnik za katehezo*, 49.

⁶⁶ J. Ratzinger, *Conferenza per il Giubileo dei Catechisti* (10. 12. 2000).

evangelija, da se dotakne srca naših sodobnikov: »Morda se bo kdo vprašal, ali se moški in ženska v postmoderni kulturi in v najbolj razvitih družbah še znata odpreti krščanskemu oznanilu (kerigmi). Naš odgovor je pozitiven. Kerigmo lahko razume in sprejme vsak človek, v katerem koli času in kulturi. Tako najbolj intelektualno razvito kot preprosto okolje sta lahko deležni evangelizacije. Zato smo prepričani, da se tudi tako imenovanih postkristjanov lahko vnovič dotakne oseba Jezusa Kristusa.«⁶⁷

Že papež Pavel VI. je trdil, da »razmere v družbi obvezujejo vse, da vnovič premislimo metode, da z različnimi sredstvi preučujemo, kako današnjemu človeku posredovati krščansko oznanilo, v katerem edinem lahko najde odgovor na svoja vprašanja in moč v svojih prizadevanjih za družbo solidarnosti.«⁶⁸ Blaženi Janez Pavel II. pa je takole predstavil novo tisočletje: »Danes se moramo pogumno soočiti s položajem, ki se nenehno spreminja in postaja zahteven v dobi globalizacije ter vedno novih srečanj narodov in kultur, ki jo označujejo.«⁶⁹ Pričela se je torej »nova evangelizacija«, ki pa ni »reevangelizacija«,⁷⁰ kajti sporočilo je »vedno isto. Križ stoji visoko na svetu, ki se spreminja.«⁷¹ Nova je, »ker je nenehna, nikoli prekinjena ali bi jo morali prenehati, je nova, ker je sposobna, da jo sprejme svet, ki nima dostopa do 'klasične' evangelizacije.«⁷²

---

⁶⁷ Kongregacija za duhovščino, Pismo *L'identità missionaria dei Presbiteri nella Chiesa ...*, 3.3.

⁶⁸ Pavel VI., *Govor kardinalskemu zboru* (22. 6. 1973), v: AAS 65 (1973), 383; navaja *Posinodalna apostolska spodbuda o evangelizaciji*, 3.

⁶⁹ Janez Pavel II. *Apostolsko pismo Ob začetku novega tisočletja - Novo millennio ineunte*, Cerkveni dokumenti 91, Ljubljana 2001, 40, v: ASS 93 (2001) 294-295.

⁷⁰ Janez Pavel II., *Govor skupščini škofov CELAM-a*, Port-au-Prince (9. 3. 1983), v: AAS 75 (1983), 771-779.

⁷¹ Janez Pavel II., *Homilija pri maši v svetišču Santa Croce di Mogila* (9. 6. 1979), v: AAS 71 (1979), 865.

⁷² J. Ratzinger, *Conférence per il Giubileo dei Catechisti* (10. 12. 2000).

20. Nova evangelizacija je predvsem,⁷³ ne pa izključno,⁷⁴ namenjena »Cerkvam starodavnega izvora«,⁷⁵ kjer živijo tisti, ki so, »čeprav so bili krščeni v katoliški Cerkvi, opustili zakramentalno prakso ali celo vero.«⁷⁶ Naloga duhovnikov je, »da vsem oznanjajo Božji evangelij s tem, ko sledijo Gospodovi zapovedi: 'Pojdite po vsem svetu in oznanjajte evangelij vsem ljudem' (Mr 16,15).«⁷⁷ Oni so »služabniki Jezusa Kristusa med narodi«,⁷⁸ »dolžniki vsem v smislu, da morajo vsem posredovati evangeljsko resnico, s katero jih je Gospod obdaril«,⁷⁹ še več, kajti »število tistih, ki Kristusa ne poznajo in ne pripadajo Cerkvi, je v stalnem porastu, od konca koncila se je skoraj podvojilo. Za to neizmerno ljudstvo, ki ga Oče ljubi in je zanj poslal svojega Sina, je nujnost misijonov na dlani.«⁸⁰ Bl. Janez Pavel II. je slovesno izjavil: »Čutim, da je prišel čas, ko moramo zastaviti vse moči Cerkve za novo misijonsko delo med narodi (*ad gentes*). Nihče, ki veruje v Kristusa, nobena cerkvena ustanova se ne more izmakniti tej največji dolžnosti: oznanjati Kristusa vsem narodom.«⁸¹

21. Duhovniki naj si z vsemi močmi prizadevajo za novo evangelizacijo. Njene značilnosti je opredelil bl. Janez Pavel II. z besedami: »nova v svoji gorečnosti, metodah in izrazih.«⁸²

⁷³ Benedikt XVI., *Apostolsko pismo – Motu proprio Ubicumque et semper* (21. 9. 2010); n. d., 790–791.

⁷⁴ Prim. Benedikt XVI., *Posinodalna apostolska spodbuda Africae munus* (19. 11. 2011), Libreria Ed. Vaticana (LEV), Città del Vaticano 2011, 165.

⁷⁵ Benedikt XVI., *Apostolsko pismo – Motu proprio Ubicumque et semper* (2010); n. d., 790–791.

⁷⁶ *Dogmatična konstitucija o Cerkvi*, 28; Kongregacija za verski nauk, *Nota dottrinale su alcuni aspetti dell' Evangelizzazione* (2007), 12; Pavel VI., *Posinodalna apostolska spodbuda O evangelizaciji – Evangelii nuntiandi* (1975), 52.

⁷⁷ *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 4

⁷⁸ *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 2.

⁷⁹ Prav tam, 4.

⁸⁰ Janez Pavel II., *Okrožnica Odrašenikovo poslanstvo*, 3.

⁸¹ Prav tam, 3.

⁸² Janez Pavel II., *Govor na zasedanju CELAM-a v Port-au-Prince* (1993), v: AAS 75 (1983), 771–779.

Predvsem je treba v nas »vnovič prižgati prvotna navdušenje. Prepustiti se moramo ognju apostolskih pridigarjev po binkoštih in podoživeti gorečo željo sv. Pavla, ki je rekel: 'Gorje meni, če evangelija ne oznanjam!' (1 Kor 9,16).«⁸³ »Kdor se je resnično srečal s Kristusom, ga ne sme zadržati zase, mora ga oznanjati.«⁸⁴ Po vzoru apostolov je apostolska gorečnost sad izkušnje spreobrnjenja, ki izhaja iz Jezusove bližine. »Misijonsko delo je vprašanje vere, je natančen pokazatelj naše vere v Kristusa in v njegovo ljubezen do nas.«⁸⁵ Gospod ne neha pošiljati svojega Duha; njegova moč nas mora prenoviti v duhu »novega misijonskega zagona, ki je znamenje velikodušne odprtosti daru milosti.«⁸⁶ »Bistvenega in nepogrešljivega pomena je, da se duhovnik zavestno in konkretno odloči, da ne bo samo oznanjal tistim, ki ga iščejo bodisi v župniji bodisi drugod, ampak bo 'vstal in šel' iskat najprej krščene, ki zaradi različnih razlogov ne živijo v občestvu s cerkveno skupnostjo, pa tudi druge, ki komaj ali zelo malo poznajo Jezusa Kristusa.«⁸⁷

Duhovniki naj se zavedajo, da ni dovolj, če si sami prizadevajo za svoje poslanstvo. Kot pastirji svojega ljudstva naj oblikujejo krščanske skupnosti za evangeljsko pričevanje in oznanjevanje vesele novice. »Takšna zavzetost ne bo mogla biti zaupana peščici 'strokovnjakov', ampak bo morala pritegniti odgovornost vseh udov Božjega ljudstva ... Potreben nam je nov apostolski polet, ki ga bomo živeli kot *uskodnevno zavzetost krščanskih občestev in skupnosti*.«⁸⁸ Zato župnija ni zgolj kraj, kjer katehiziramo, ampak je živo okolje, ki uresničuje (živi) novo evangelizacijo⁸⁹ v duhu nenehne

---

⁸³ Janez Pavel II., *Ob začetku novega tisočletja*, 40.

⁸⁴ Prav tam.

⁸⁵ Janez Pavel II., *Okrožnica Odrešenikovo poslanstvo*, 11.

⁸⁶ Janez Pavel., *Apostolsko pismo - Motu proprio Ubicumque et semper* (2010), n. d., 790–791.

⁸⁷ Kongregacija duhovščino, *Pismo L' identità missionaria del Presbitero* ... (2010), 3.3.1.

⁸⁸ Janez Pavel II., *Ob začetku novega tisočletja*, 40.

⁸⁹ Prim. Janez Pavel II., *Homilija pri maši v svetišču sv. Križa v Mogili* (9. 6. 1979).

misijonske dejavnosti.⁹⁰ Vsako občestvo je podoba same Cerkve, »ki je po svoji naravi poklicana iziti iz sebe in se napotiti v svet, da bo znamenje Emanuela – Boga z nami, Besede, ki je postala meso, Boga z nami.«⁹¹ »Naloga duhovnikov je, da v župniji zbirajo člane občestva, posvečene in laike, in jih ustrezno pripravijo za poslanstvo evangelizacije posameznikov, oseb, družin, tudi z obiskom njihovih domov in vseh drugih družbenih okolij, ki so na tem ozemlju.«⁹² Upošteva joč, da je Cerkev »skrivnost občestva in poslanstva«,⁹³ bodo pastirji skrbeli, da bodo občestva pričevalci s svojo »vero, ki jo izpovedujejo, obhajajo, živijo in izražajo v molitvi«,⁹⁴ prav tako s svojim navdušenjem.⁹⁵ Papež Pavel VI. je spodbujal k veselju: »Naj bo današnjemu svetu, ki išče zdaj v tesnobi zdaj v upanju, omogočeno, da prejme veselo oznanilo ne iz ust žalostnih in malodušnih, nepotrpežljivih in preplašenih evangelizatorjev, marveč od služabnikov evangelija, ki iz njihovega življenja izžareva gorečnost, od tistih, ki so najprej sami sprejeli vase Kristusovo veselje in so pripravljene zastaviti svoje življenje, da bi bilo Božje kraljestvo oznanjeno in bi bila Cerkev zasajena v srce sveta.«⁹⁶ Verniki potrebujejo to, da jih pastirji opogumljajo, da se ne bodo bali oznanjati vere z odkritostjo, toliko bolj, kolikor tisti, ki evangelizira, izkuša, da je samo misijonsko delovanje izvir osebne preнове: »Misijonstvo namreč obnavlja Cerkev, krepí vero in krščansko identiteto, daje novo navdušenje in nove motivacije. *Vero kre- pimo s tem, da jo dajemo naprej!*«⁹⁷

---

⁹⁰ Prim. Kongregacija za duhovščino, *Pismo L' identità missionaria del Presbitero...* (2010), n. d., 36.

⁹¹ Prav tam, 11.

⁹² Prav tam, 28.

⁹³ Janez Pavel, *Posinodalna apostolska spodbuda Pastores gregis* (16. 10. 2003), Città del Vaticano 2003, 37.

⁹⁴ Benedikt XVI., *Apostolsko pismo – Moru proprio Vrata vere – Porta Fidei*, Cerkevni dokumenti 134, Ljubljana 2012; v: AAS 103 (2011), 728.

⁹⁵ Benedikt XVI., *Posinodalna apostolska spodbuda Africae munus* (9. 11. 2011), n. d., 171.

⁹⁶ Pavel VI., *Posinodalna apostolska spodbuda O evangelizaciji*, 80.

⁹⁷ Janez Pavel II., *Okrožnica Odrešenikovo poslanstvo*, 2.

22. Evangelizacija je nova tudi v svojih metodah, oblikah. Apostol Pavel je vzkliknil: »Gorje meni, če ne oznanjam evangelija!« (1 Kor 9,16). Zato bo duhovnik znal uporabljati vsa sredstva, ki mu jih današnja znanost in tehnologija dajeta na voljo.⁹⁸

Seveda ni vse odvisno od teh sredstev ali človeških sposobnosti, kajti Božja milost lahko učinkuje ne glede na človeško delo. Toda v Božjem načrtu je oznanjevanje besede na splošno privilegirana pot za posredovanje vere in za misijon-sko dejavnost.

Duhovnik mora pridobiti za evangelizacijo po sredstvih obveščanja tudi laike. Vsekakor mora duhovnikovo delovanje v novih okoljih vedno odsevati posebno ljubezen, čut za nadnaravo, modrost in zmernost, da bo vse pritegnila ne podoba duhovnika, ampak oseba Jezusa Kristusa, našega Gospoda.

23. Tretja značilnost nove evangelizacije je novost v njenem izražanju. V svetu, ki se spreminja, se mora zavest misijonskega poslanstva oznanjevalca evangelija kot sredstva v rokah Kristusa in Svetega Duha konkretizirati v takšni pastoralni obliki, da bo mogel duhovnik v luči Božje besede prebujati različne razmere in okolja, v katerih opravlja svoje poslanstvo.

Za vero, duhovnikovo službo ter učinkovitost in prepričljivost je zelo pomembno, da duhovnik zna kritično presojati ideologije, govore, kulturna prepletanja in vplive družbenih občil, ki ustvarjajo današnjo miselnost. Mora se znati obrniti na vse »brez prikrivanja najbolj korenitih zahtev evangelija, pač iti naproti potreban vsakega človeka glede pričakovanj in govore po zgledu apostola Pavla, ki je rekel: 'Gorje meni, če evangelija ne bi oznanjal!'« (1 Kor 9,16).⁹⁹ Drugi vati-kanski koncil je zapisal, da je Cerkev »od začetka svoje zgodovine učila izražati Kristusovo oznanilo s pomočjo pojmov in govoric raznih narodov; vrh tega je skušala to oznanilo osvetliti

⁹⁸ Benedikt XVI., *Posinodalna apostolska spodbuda Africae munus* (9. 11. 2011), n. d., 171

⁹⁹ Janez Pavel II., *Apostolsko pismo Ob začetku novega tisočletja*, 40.

z modrostjo filozofov, vse z namenom, da bi ob upoštevanju omejitev prilagodila evangelij tako umevanju vsakogar kakor tudi zahtevam izobraženih. Takšno prilagajanje oznanjevanja Božje besede mora ostati zakon sleherne evangelizacije.«¹⁰⁰ Ob dolžnem spoštovanju tako različnih poti posameznega človeka in s pozornostjo do posameznih kultur, katerim se mora krščansko sporočilo v zvestobi samemu sebi približati v popolni zvestobi evangelijskemu oznanilu in izročilu Cerkve, bo krščanstvo tretjega tisočletja izražalo podobo raznih kultur, starih in sodobnih, katerih vrednote ne bo zanikalo, ampak jih prečiščevalo in v polnosti uresničilo.¹⁰¹

Duhovno očetovstvo

24. Pastoralna poklicanost duhovnikov je pomembna in univerzalna: zajema vso Cerkev, je torej tudi misijonska. »Ta poklicanost je navadno povezana z določeno službo v Božjem ljudstvu, v katerem vsi pričakujejo pozornost, skrb in ljubezen.«¹⁰² Zato je duhovniška služba tudi očetovska služba.¹⁰³ Duhovnik je v službi duš, ki so rojene za novo življenje v Kristusu. Gre za resnično duhovno očetovstvo, kakor pravi sv. Pavel: »Čeprav bi namreč imeli na tisoče vzgojiteljev v Kristusu, vendar nimate mnogo očetov. V Kristusu Jezusu sem vas namreč po evangeliju jaz rodil« (1 Kor 4,15).

Kakor Abraham tako tudi duhovnik postane »oče mnogih narodov« (Rim 4,18) in najde v krščanski rasti, ki uspeva okrog njega, plačilo za napore in trpljenje svojega vsakdanjega služenja. Poleg tega tako na nadnaravni kot na naravni ravni poslanstvo očeta ne preneha z rojstvom otroka, ampak se nadaljuje vse življenje: »Kdo je sprejel vašo dušo ob prvem vstopu v življenje? Duhovnik. Kdo jo hrani in ji daje moč, da dopolni svoje potovanje? Duhovnik. Kdo jo pripravlja za sre-

¹⁰⁰ *Pastoralna konstitucija Cerkev v sedanjem svetu*, 44.

¹⁰¹ Janez Pavel II., *Apostolsko pismo Ob začetku novega tisočletja*, 40.

¹⁰² Janez Pavel II., *Pismo duhovnikom za veliki četrtek* (8. 4. 1979), 8, v: AAS 71 (1979), 393–417.

¹⁰³ *Odlök o službi in življenju duhovnikov*, 16; Pavel VI., *Okrožnica o duhovniškem celibatu*, 56.

čanje z Bogom s tem, da jo poslednjič opere v krvi Jezusa Kristusa? Duhovnik, vedno duhovnik. In če ta duša umrje (zaradi greha), kdo jo prenovi, ji vrača spokojnost in mir? Duhovnik je vedno ... za Bogom, vse! Tudi samega sebe bo duhovnik razumel šele v nebesih.«¹⁰⁴

Duhovniku izpolnjujejo življenje besede, ki so odmevale pri sv. Pavlu: »Otroci moji, ki vas ponovno rojevam v bolečini, dokler ne bo v vas oblikovan Kristus« (Gal 4,19). Tako duhovniki velikodušno živijo dar duhovnega očetovstva, ki ga vsak dan obnavljajo ter k njemu usmerjajo spolnjevanje vseh nalog svojega poslanstva.

Avtoriteta kot »služba ljubezni«

25. Naslednja vidna duhovnikova oznaka na čelu Cerkve je voditeljska vloga posvečevanja vernikov, zaupanih njegovi službi, ki je bistveno pastoralna. Kaže se v avtoriteti, ki povezuje in daje poslanstvu prepričljivost (prim. Mt 7,29). Avtoriteto je treba izvrševati v duhu služenja, kot *službo ljubezni* (*amoris officium*) in nesebično dejavnost v korist črede (prim. Jn 10,11; 13,14).¹⁰⁵

Ta stvarnost, ki jo moramo živeti v ponižnosti in medsebojni povezanosti, je lahko podvržena dvema skušnjavama. Prva skušnjava je, da opravljamo svojo službo oblastniško, gospodovalno nad Božjim ljudstvom (prim. Lk 22,24–27; 1 Pt 5,1–6); druga pa je v tem, da z napačnim razumevanjem pojma »skupnosti« onemogočamo osebno upodobitev po Kristusu, Glavi in Pastirju.

Prvi skušnjavi so bili podvrženi tudi Jezusovi učenci, in Jezus jih je nanjo vedno znova jasno opozarjal. Ko se ta razsežnost razširi, ni težko zapasti skušnjavi »klerikalizma«, ki se kaže v gospodovalnosti laikom, ta pa vedno rodi nasprotja med posvečenimi služabniki in ljudstvom.

¹⁰⁴ Sv. Janez Maria Vianney, v: B. Nodet, *Le curé d' Ars. Sa pansée - Son coeur*, ed. Xavier Mappus, Foi vivante 1966, 98–99.

¹⁰⁵ Sv. Avguštin, *In Iohannis Evangelium Tractatus*, 123, 5: CCL 36, 678; *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 14.

Duhovnik ne sme svoje vloge zoževati na voditeljstvo. Je posrednik, je most, tisti, ki vedno spominja na Gospoda in Učitelja, ki »ni prišel, da bi mu stregli, ampak da bi stregel« (Mr 10,45). Preden je umrl na križu in poslal učence po vsem svetu (prim. Jn 20,21), se je sklonil in jim umil noge (prim. Jn 13,5). Tako si bo duhovnik, ves predan službi v korist črede, ki pripada Gospodu, prizadeval »varovati čredo, jo hraniti in voditi k njemu, resnično Dobremu pastirju, ki želi vse odrešiti. Hraniti Gospodovo čredo je služba čuječe ljubezni, ki zah-teva popolno predanost vse do izničenja svojih moči in, če je potrebno, tudi do žrtve lastnega življenja.«¹⁰⁶

Duhovniki bodo verodostojno pričevali za vstalega Gospoda, ki je prejel »vso oblast v nebesih in na zemlji« (Mt 28,18), če jo bodo spolnjevali kot ponižno in pooblaščeno služenje Božjemu ljudstvu¹⁰⁷ z vsem spoštovanjem vlog, ki jih Kristus in Cerkev zaupata laikom¹⁰⁸ in vernikom posvečenega življenja po evangeljskih svetih.¹⁰⁹

Skušnjava demokratičnosti in enakosti

26. Pogosto se pripeti, da se želimo izogniti prvi omenjeni napačni poti, krenemo pa na drugo, ko skušamo odstraniti vsako razliko v vlogah med udi skrivnostnega Kristusovega telesa, Cerkve, s čimer v resnici zanikamo razliko med skupnim ali krstnim duhovništvom in službenim duhovništvom.¹¹⁰

V vrsti ovir, na katere naletimo danes, je prva tista, ki jo imenujemo »demokratičnost«. Ta zanika avtoriteto in temeljno Kristusovo milost, delujočo v svetih služabnikih in raz-

¹⁰⁶ Benedikt XVI., *Govor članom XI. rednega sveta glavnega tajništva škofovske sinode* (1. 6. 2006), v: *Insegnamenti* II/1 (2006), 746–748.

¹⁰⁷ Prim. Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 21; ZCP, kan. 274.

¹⁰⁸ Prim. ZCP, kan. 275, § 2; 529, § 1.

¹⁰⁹ Prim. prav tam, kan. 574, § 1.

¹¹⁰ Prim. Tridentinski cerkveni zbor, *Sessio XXIII, De sacramento ordinis*, cap. I in IV, kan. 3, 4, 5; DS 1763–1776; *Dogmatična konstitucija o Cerkvi*, 10; Kongregacija za verski nauk, *Pismo škofom katoliške Cerkve o nekaterih vprašanjih, ki zadevajo skrivnost evharistije Sacerdotium ministeriale* (6. 8. 1983), 1: v: AAS 75 (1983), 1001.

vrednoti Cerkev kot Kristusovo skrivnostno telo. V tej zvezi moramo spomniti, da Cerkev priznava vse zasluge in vrednote, ki jih je demokratična kultura prinesla civilni družbi. Po drugi strani pa se je Cerkev z vsemi razpoložljivimi sredstvi vedno borila za priznanje enakosti dostojanstva vseh ljudi. Na temelju razodetja se je 2. vatikanski koncil jasno izrazil o skupnem dostojanstvu vseh krščenih.¹¹¹ Vendar moramo poudariti, da imata tako osnovna enakost kot tudi različnost položajev in nalog svoj temelj v sami naravi Cerkve.

Cerkev namreč svojo eksistenco in strukturo dolguje Božjemu odrešenjskemu načrtu. Nase gleda kot na dar Očetove dobrohotnosti, ki jo je odrešil po ponižanju svojega Sina na križu. Zato hoče biti – v Svetem Duhu – popolnoma zvesta in skladna s svobodno in odrešujočo voljo svojega Gospoda Jezusa Kristusa. Zaradi te odrešenjske skrivnosti je Cerkev po svoji naravi stvarnost, ki se razlikuje od drugih zgolj človeških družb.

V Cerkvi torej ne moremo dopustiti miselnosti, ki se včasih kaže v ustanovah z udeležbo kristjanov in skuša pomešati vloge duhovnikov in vernih laikov, bodisi da ne razločuje oblasti škofa od oblasti duhovnikov kot njegovih sodelavcev, bodisi da niso poslušni cerkvenemu učiteljstvu, ki ga opravlja rimski papež v svoji primarni vlogi, kakor jo je hotel Gospod. Marsikdaj gre za poskus samodejne uveljavitve miselnosti in prakse, ki sta običajni v nekaterih kulturnih tokovih družbenopolitičnega življenja našega časa, ne da bi bili dovolj pozorni, da Cerkev dolguje svoje bistvo in svojo naravo odrešilnemu načrtu Boga Očeta v Kristusu.

V tej zvezi moramo omeniti, da niti duhovnik niti duhovniški svet kot pravna ustanova, ki jo priporoča *Odlok o službi in življenju duhovnikov*,¹¹² ne izražata pravice do kleriškega združevanja, še manj pa ju smemo razumeti v smislu sindikalističnega vzorca, ki uveljavlja zahteve in posebne koristi, kar je tuje cerkvenemu občestvu.¹¹³

---

¹¹¹ Prim. *Dogmatična konstitucija o Cerkvi*, 9; ZCP, kan. 208.

¹¹² Prim. *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 7.

¹¹³ Prim. prav tam.

Razlika med skupnim in službenim duhovništvom

27. Razlikovanje med skupnim in službenim duhovništvom še zdaleč nima namena vnesti ločitve ali delitve med ude krščanske skupnosti, marveč jih spravlja v skladno celoto in obuja življenje Cerkev, kajti »čeprav se skupno duhovništvo vernikov in službeno ali hierarhično duhovništvo med seboj razlikujeta po bistvu in ne samo po stopnji, sta vendarle naravnana drugo na drugega«. ¹¹⁴ Cerkev kot Kristusovo telo je namreč organsko občestvo vseh udov; vsakdo služi življenju skupnosti, če v polnosti živi svojo vlogo in svojo posebno poklicanost (prim. 1 Kor 12,12 sl.)¹¹⁵

Nihče torej ne sme spreminjati, kar je Kristus določil za svojo Cerkev. Ta je neločljivo povezana s svojim Ustanoviteljem in svojo Glavo. On edini ji daje po moči Svetega Duha služabnike za službo vernikom. Kristus je tisti, ki po zakonitih pastirjih kliče, posvečuje in pošilja. Nobena skupnost, tudi če po naključju pride v položaj skrajne potrebe, ne more postaviti duhovnika po postopku, ki bi se razlikoval od uredb Cerkev. Duhovništvo je izbral Kristus, ne občestvo (prim Jn 15,16). Rešitev nujnih primerov je v Jezusovem naročilu: »Prositate Gospoda žetve, naj pošlje delavcev na svojo žetev« (Mt 9,38). Če se tej molitvi, opravljeni v veri, pridruži še intenzivno življenje skupnosti v dejavni ljubezni, smo lahko prepričani, da bo Gospod brez odlašanja dal pastirjev po svojem srcu (prim. Jer 3,15).¹¹⁶

28. Da bi ohranili red, ki ga je postavil Gospod Jezus, se moramo varovati tako imenovane »klerikalizacije« laikata,¹¹⁷ ki utesnjuje duhovnikovo službeno duhovništvo. Za škofom edino duhovnik zaradi službe, prejete po posvečenju, zasluži

¹¹⁴ Prim. *Dogmatična konstitucija o Cerkv*, 10.

¹¹⁵ Prim. Kongregacija za evangelizacijo narodov, *Guida pastorale per i sacerdoti diocesani delle Chiese dipendenti dalla Congregazione per l'Evangelizzazione dei Popoli*, 3.

¹¹⁶ Prim. *Odllok o službi in življenju duhovnikov*, 11.

¹¹⁷ Prim. Janez Pavel II., *Govor švicarskim škofom* (15. 6. 1984), v: *Insegnamenti VII/1* (1984), 1784.

v pravem in enoznačnem pomenu besede naziv »pastir«. Dejansko se opredelitev besede »pastorala« nanaša na soudeležnost pri škofovski službi.

1.5. Duhovniško občestvo

Občestvo s Sveto Trojico in Kristusom

29. V luči tega, kar je bilo že povedano o njegovi identiteti, se duhovnikovo občestvo uresničuje predvsem v odnosu z Očetom, prvenstvenim virom sleherne oblasti; s Sinom, ker je deležen njegovega odrešenjskega poslanstva; s Svetim Duhom, ki mu daje moč, da živi in uresničuje tisto pastoralno ljubezen, ki ga kot duhovnika opredeljuje in je »notranje počelo in moč, ki spodbuja in vodi duhovno življenje duhovnika«. ¹¹⁸ Pastoralna ljubezen ni omejena v sklop tehnik in metod, naravnanih v učinkovitost njegove službe, marveč izhaja iz narave poslanstva Cerkve, ki je usmerjena k odrešenju človeštva.

»Naravo in poslanstvo službenega duhovništva je namreč mogoče opredeliti le v mnogovrstnem in bogatem spletu odnosov, ki izhajajo iz Svete Trojice in se nadaljujejo v občestvu Cerkve kot znamenju in orodju v Kristusu, v notranji zvezi z Bogom in v edinosti vsega človeškega rodu.« ¹¹⁹

Občestvo s Cerkvijo

30. Iz te temeljne občestvene zveze s Kristusom in Sveto Trojico izhaja za duhovnika njegov občestveni odnos do Cerkve kot skrivnosti in skupnosti. ¹²⁰

Duhovnikovo cerkveno občestvo se uresničuje na različne načine. S prejemom zakramenta svetega reda namreč vzpostavlja poseben odnos *s papežem, z zborom škofov, posebej s svojim škofom, z drugimi duhovniki ter z verniki laiki.*

¹¹⁸ Prim. Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 23.

¹¹⁹ Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 12; *Dogmatična konstitucija o Cerkvi*, 1.

¹²⁰ Prim. *Dogmatična konstitucija o Cerkvi*, 8.

Hierarhično občestvo

31. Občestvo kot značilnost duhovništva temelji na edinosti Kristusa, glave, pastirja in ženina Cerkve.¹²¹

V okviru službenega občestva se oblikujejo nekatere zelo tesne vezi, najprej s papežem, škofovskim zborom in krajevnim škofom. »Duhovniška služba se dejansko podeljuje le v občestvu s papežem in škofovskim zborom, posebej s škofom krajevne Cerkve, kateremu gre 'sinovsko spoštovanje in pokorščina', objubljena pri obredu posvečenja.«¹²² Gre torej za hierarhično občestvo, se pravi za občestvo v hierarhiji, kakor je ta notranje urejena.

Zaradi deležnosti pri edinem službenem duhovništvu v podrejenosti škofom, ki imajo »njim lastno, redno in neposredno oblast, čeprav njeno izvrševanje dokončno ureja najvišja avtoriteta Cerkve«,¹²³ to občestvo vključuje tudi duhovno in organsko-organizacijsko povezanost duhovnikov z vsemi škofi in z rimskim papežem. Ta stvarnost je podkrepljena z dejstvom, da mora biti zbor škofov in vsak škof posebej v hierarhičnem občestvu z glavo zbora.¹²⁴ Ta zbor sestavljajo samo posvečeni škofje v hierarhičnem občestvu z glavo in z drugimi udi.

Občestvo v evharističnem slavljenju

32. Hierarhično občestvo se na poseben način pokaže v evharistični molitvi, ko duhovnik moli za papeža, škofovski zbor in svojega škofa. S tem ne izraža samo vdanosti, marveč pričuje, da je njegovo obhajanje evharistije verodostojno.¹²⁵

Prav tako somaševanje v predvidenih okoliščinah in možnostih,¹²⁶ še posebej ko mu predseduje škof, jasno izra-

¹²¹ Prim. sv. Avguštin, *Sermo* 46, 30; CCL 41, 555–557.

¹²² Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 28.

¹²³ *Dogmatična konstitucija o Cerkvi*, 27.

¹²⁴ Prim. *Dogmatična konstitucija o Cerkvi*, 22; *Odlok o škofovski službi*, 4; ZCP, kan 336.

¹²⁵ Kongregacija za verski nauk, *Pismo o Cerkvi kot občestvu Communio- nis notio*, 14.

¹²⁶ Prim. ZCP, kan. 902; Kongregacija za zakramente in bogoslužje, *De- kret Promulgato Codice* (12. 9. 1983), II, I, 53, v: *Notitiae* 19 (1983) 542.

ža edinost Kristusovega duhovništva v različnosti njegovih služabnikov, hkrati pa tudi edinost daritve in Božjega ljudstva.¹²⁷ Poleg tega somaševanje prispeva k utrjevanju službenega bratstva med duhovniki.¹²⁸

Občestvo v službeni dejavnosti

33. Vsak duhovnik naj ohranja globoko, ponižno in sinovsko vez ljubezni do svetega očeta in naj bo istih misli z njegovo službo Petrovega naslednika v oznanjevanju, posvečevanju in vodstvu, v duhu zgladne poslušnosti.¹²⁹

Tudi sinovska vdanost lastnemu škofu je nepogrešljiva za učinkovitost duhovniškega poslanstva. Dušni pastirji, ki imajo za seboj ustrezne izkušnje, zlahka ugotovijo, kako se je treba izogibati vsaki obliki subjektivizma pri izvrševanju službe in kako nujno je v duhu soodgovornosti vključevanje v pastoralne načrte. Takšno sodelovanje je najprej znamenje zrelosti, hkrati pa prispeva k edinosti v občestvu. Ta edinost je nujno potrebna za evangelizacijo.¹³⁰

Z vsem spoštovanjem hierarhične nadrejenosti bo duhovnik gojil neposreden odnos do svojega škofa, prežet s pristnim zaupanjem, pristrčnim prijateljstvom, z resničnim prizadevanjem za skladnost in ujemanje v idejah in načrtovanju. Vse to prav nič ne omejuje modrih sposobnosti osebnih spodbud in podvigov v pastorali.¹³¹

Zaradi osebne duhovne in pastoralne rasti ter zaradi ljubezni do vernikov mora duhovnik hvaležno sprejemati, še

¹²⁷ Prim. sv. Tomaž Akvinski, *Summa theologiae*, III, q. 82. A 2 ad 2; *Sent.* IV, d. 13, q. 1, a 2, q 2; *Konstitucija o svetem bogoslužju*, 41, 57.

¹²⁸ Prim. Kongregacija svetih obredov, *Navodilo Eucharisticum Mystericum* (25. 5. 1967), 47, v: AAS 59 (1967), 565–566.

¹²⁹ Prim. ZCP, kan. 273.

¹³⁰ Prim. Odlok o službi in življenju duhovnikov, 15; Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 65, 79.

¹³¹ Sv. Ignacij Antiohijski, *Ad Epheseos*, XX, 1–2: »Če mi Gospod razodeva, da je vsakdo osebno in da ste vsi skupaj združeni v podrejenosti škofu in duhovniškemu zboru, kajti lomite isti kruh, ki je zdravilo nesmrtnosti, pripomoček proti smrti, marveč poroštvo življenja v Jezusu Kristusu«; *Patres Apostolici*, ed. F. X. Funk, II, 203–205.

več, vedno naravnost iskati škofova navodila in navodila njegovih predstavnikov za razvoj pastoralne dejavnosti. Občudovanja vredna je praksa, da vpraša izkušene duhovnike in laike za mnenje, ko gre za izbiro, katere metode pastoralnega dela so primernejše.

Občestvo v duhovniškem zboru

34. V moči svetega reda je »vsak duhovnik združen z drugimi člani duhovniškega zbora s posebnimi vezmi apostolske ljubezni, službe in bratstva.«¹³² V resnici je včlenjen v *red duhovnikov (ordo presbyterorum)*, saj predstavlja edinost, ki jo lahko opredelimo kot pravo družino, katere vezi niso iz mesa in krvi, temveč iz milosti svetega reda.¹³³

Pripadnost konkretnemu duhovniškemu zboru¹³⁴ se vedno uresničuje v krajevni Cerkvi, v pripadnosti posebnemu ordinariju ali osebni prelaturi, to je škofovskemu poslanstvu (*missio episcopalis*) ne samo zaradi inkardinacije, kar ne preprečuje, da tudi duhovnik kot krščenec neposredno pripada vesoljni Cerkvi: Cerkvi, v kateri ni nihče tujec; vsa Cerkve in vsaka škofija je Božja družina.¹³⁵

Duhovniško bratstvo in pripadnost duhovniškemu zboru sta torej značilni prvini duhovnika. Zato je pri duhovniškem posvečenju tako pomenljiv obred polaganja rok, ko za škofom to storijo vsi navzoči duhovniki. Obred polaganja rok pokaže, da so vsi deležni službe na isti stopnji, da duhovnik ne more delovati sam, marveč vedno znotraj du-

¹³² Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 17; prim. *Dogmatična konstitucija o Cerkvi*, 28; *Odllok o službi in življenju duhovnikov*, 8; ZCP, kan. 275, § 1.

¹³³ Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 74; Kongregacija za evangelizacijo narodov, *Guida pastorale per i sacerdoti diocesani ...*, 6.

¹³⁴ Prim. *Odllok o službi in življenju duhovnikov*, 8; ZCP, kan. 369; 498; 499.

¹³⁵ Prim. *Dogmatična konstitucija o Cerkvi*, 6; Benedikt XVI., *Opoldanska molitev* (Angelus, 19. 6. 2005), v: *Insegnamenti I* (2005), 255–256; Janez Pavel II., *Posinodalna apostolska spodbuda Ecclesia in Africa* (14. 9. 1995), v: AAS 88 (1996), 63.

hovniškega zbora, saj postane sobrat vseh, ki ta zbor sestavljajo.¹³⁶

»Škofje in duhovniki prejmejo poslanstvo in pooblastilo (sveto oblast – potestas sacra), da delujejo kot zastopniki Kristusa – glave (in persona Christi, Capitis), diakoni pa moč, da služijo Božjemu ljudstvu v 'diakoniji' (službi) bogoslužju, oznanjevanju besede in ljubezni v občestvu s škofom in njegovim duhovniškim zborom.«¹³⁷

Inkardinacija v krajevno Cerkev

35. Inkardinacija v določeno »krajevno (delno) Cerkev ali osebno prelaturu ali ustanovo posvečenega življenja ali družbo, ki ima to pravico«,¹³⁸ ustvarja resnično pravno vez,¹³⁹ ki ima tudi duhovni pomen, kajti iz njega izhaja »udeležba pri njegovi skrbi za Cerkev, predanost evangeljski skrbi za Božje ljudstvo v konkretnih zgodovinskih in krajevnih razmerah.«¹⁴⁰

Glede tega ne smemo pozabiti, da svetni duhovniki, ki niso inkardinirani v škofijo, in duhovniki, člani redovne ustanove ali družbe apostolskega življenja, ki živijo v škofiji in opravljajo v njeno korist kako službo, čeprav so podrejeni svojim zakonitim ordinarijem, pripadajo polnopravno ali pa pod drugim naslovom duhovniškemu zboru te škofije,¹⁴¹ v kateri imajo »aktivno ali pasivno volilno pravico za sestavitev duhovniškega zbora«.¹⁴² Redovni duhovniki zlasti z združenimi močmi sodelujejo v pastoralni skrbi s tem, da prispevajo

---

¹³⁶ Prim. *Rimski ponifikal – Pontificale Romanum, De ordinatione Episcopi, Presbyterorum et Diaconorum (Posvetitve škofa, duhovnikov in diaconov)*, II, 105; *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 8.

¹³⁷ Prim. *Katekizem katoliške Cerkve*, 875.

¹³⁸ ZCP, kan. 265.

¹³⁹ Prim. Janez Pavel II., *Govor škofom, duhovnikom, redovnikom in bogoslovcem v katedrali v Quitu* (29. 1. 1985), v: *Insegnamenti VIII/1* (1985), 247–253.

¹⁴⁰ Prim. Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 31.

¹⁴¹ Prim. prav tam, 17; 74.

¹⁴² ZCP, kan. 498, § 1, 2.

posebne karizme ter »s svojo navzočnostjo spodbujajo delno Cerkev, da globlje živi svojo vesoljno odprtost.«¹⁴³

Duhovniki, ki so inkardinirani v škofijo, a so v službi kakšnega duhovnega gibanja, odobrenega s strani pristojne cerkvene oblasti,¹⁴⁴ se zavedajo, da so člani škofijskega duhovniškega zbora, v katerem uresničujejo svojo službo, in da so dolžni iskreno sodelovati z njim. Škof inkardinacije pa s svoje strani spoštuje pravico do duhovnosti, ki jo zakon priznava vsakemu verniku,¹⁴⁵ pri čemer upošteva tudi slog življenja, ki ga zahteva pripadnost gibanju, in po pravnih določbah dovoli, da je duhovnik s svojo službo na voljo drugim Cerkvam, če je v smislu karizme gibanja,¹⁴⁶ pri tem pa skrbi za utrjevanje cerkvenega občestva.

Duhovniški zbor kot prostor posvečevanja

36. Duhovniški zbor je prednostno mesto, kjer mora duhovnik dobiti posebna sredstva posvečenja in evangelizacije. V njem mora imeti tudi pomoč za premagovanje meja in slabosti, ki so lastne človeški naravi.

Duhovnik se bo torej trudil, da svojega duhovništva ne bo živel izolirano in zgolj individualno. Skušal bo pospeševati duhovniško bratstvo tako, da bo sprejemal in dajal – od duhovnika in duhovniku – prijateljsko toplino, ljubeznivo pomoč, gostoljubnost, bratovsko svarilo,¹⁴⁷ dobro se zavedajoč, da milost svetega reda »prevzema in dviguje človeške, psihološke, čustvene, prijateljske in duhovne odnose (...) in se razodeva ter uresničuje v najrazličnejših oblikah medsebojne pomoči, ne samo duhovne, ampak tudi gmotne.«¹⁴⁸

Vse to se lepo izraža v bogoslužju *maše Gospodove večerje* na veliki četrtek, ki kaže, kako duhovniki od evharističnega

¹⁴³ Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 31.

¹⁴⁴ Prim. prav tam, 31; 41; 68.

¹⁴⁵ Prim. ZCP, kan. 214–215.

¹⁴⁶ Prim. ZCP, kan. 271.

¹⁴⁷ Prim. Benedikt XVI., *Poslanica za postni čas 2012 (3. 11. 2011)*, v: AAS 104 (2012) 199–204.

¹⁴⁸ Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 74.

občestva, rojenega pri zadnji večerji, sprejemajo zmožnosti ljubiti drug drugega, kakor jih je ljubil Učenik.¹⁴⁹

Bratsko prijateljstvo med duhovniki

37. Globok in eklezialni čut pripadnosti duhovniškemu zboru še zdaleč ni ovira, marveč olajšuje osebno odgovornost vsakega duhovnika pri izvrševanju posamezne, od škofa zaupane mu službe.¹⁵⁰ Zmožnost gojiti in živeti zrelo in globoko duhovniško prijateljstvo se razodeva kot vir vedrosti in veselja v izvrševanju službe, kot odločna opora v težavah in dragocena pomoč za rast pastoralne ljubezni, ki jo mora duhovnik uresničevati na poseben način v odnosu do sobratov v stiski, ki potrebujejo razumevanje, pomoč in oporo.¹⁵¹ Duhovniško bratstvo kot izraz zakona zapovedi ljubezni ni zgolj čustveni izraz, ampak je za duhovnike eksistencialno spominjanje Kristusa in apostolsko pričevanje cerkvenega občestva.

Skupno življenje

38. Zunanji izraz tega občestva je tudi skupno življenje, ki ga je Cerkev zmeraj pospeševala,¹⁵² v novejšem času pa ga močno priporočajo dokumenti 2. vatikanskega cerkvenega zbora¹⁵³ in pokoncilsko cerkveno učiteljstvo.¹⁵⁴ To skupno življenje je v številnih škofijah že uspešno uvedeno. »Skupno

¹⁴⁹ Prim. Janez Pavel II., *Splošna avdiencia* (4. 8. 1993), 4: v: *Insegnamenti XVI/2*, 139–140.

¹⁵⁰ Prim. *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 12–14.

¹⁵¹ Prim. prav tam, 8.

¹⁵² Prim. sv. Avguštin, *Sermones* 355, 356; *De vita et moribus clericorum*: PL 39, 1568–1581.

¹⁵³ Prim. *Dogmatična konstitucija o Cerкви*, 28; *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 8; *Odlok o škofovski službi*, 30.

¹⁵⁴ Prim. Kongregacija za škofove, *Direktorij Ecclesiae imago* (22. 2. 1973), 112; Kongregacija za škofove, *Direktorij Apostolorum successores za pastoralno službo škofov* (22. 2. 2004), Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano 2004, 211; ZCP, kan. 280; 245, § 1; Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 81.

življenje izraža pomoč, ki jo Kristus daje našemu življenju, ko nas kliče po naših bratih k vedno popolnejši upodobitvi njegove osebe. Živeti z drugimi pomeni sprejemati nujnost našega nenehnega spreobrnjenja, zlasti pa lepote take poti, veselje v ponižnosti, spokornosti, toda tudi spreobrnjenja, medsebojnega odpuščanja, pomoči drug drugemu. *Glejte, kakor dobro in prijetno je, če bratje prebivajo skupaj* (Ps 133,1).¹⁵⁵

Ko zaznavamo enega izmed najbolj žgočih problemov današnjega življenja duhovnikov, to je njihovo osamljenost, »nikoli ni mogoče duhovnikom dovolj priporočati neke oblike skupnega življenja, kar naj bi vplivalo na vedno globljo prežetost duhovniške službe. Gre za pogosto shajanje, za bratsko izmenjavo misli, nasvetov in izkušenj med brati; za pospeševanje združenj, ki pomagajo k rasti v duhovniški svetosti.«¹⁵⁶

39. Med raznimi oblikami skupnega življenja (skupno bivanje, skupna prehrana ipd.) moramo za najpomembnejšo imeti udeležbo pri skupni bogoslužni molitvi.¹⁵⁷ Različne načine je treba pospeševati v okviru dejanskih možnosti in primernosti, ne da bi brezpogojno posnemali hvalevredne vzorce, lastne redovnemu življenju. Posebej moramo pohvaliti tista združenja, ki pospešujejo duhovniško bratstvo, svetost v izvrševanju službe, občestvo s škofom in z vso Cerkvijo.¹⁵⁸

Zaželeno je, da duhovniki živijo v okolju, kjer bivajo njihovi verniki, in pospešujejo skupno življenje v župnijskem domu s svojimi kaplani,¹⁵⁹ saj morajo dejansko gledati nanje kot na sodelavce in udeležence pri pastoralni skrbi. Župnijski kaplani pa so s svoje strani dolžni, da se vzpostavi duhov-

---

¹⁵⁵ Benedikt XVI., *Zasebna avdienca za duhovnike Bratstva sv. Karla Boromejskega ob 25. obletnici njene ustanovitve* (12. 2. 2011), v: *L'Ossevatore Romano*, 13. 2. 2011, 8.

¹⁵⁶ Prim. Pavel VI., *Okrožnica o duhovniškem celibatu*, 80.

¹⁵⁷ Prim. *Konstitucija o svetem bogoslužju*, 26; 99; *Splošni vvod v molitveno bogoslužje*, 25.

¹⁵⁸ Prim. *ZCP*, kan. 278, § 2; Janez Pavel II., *Dal vam bom pagmotne*, 31; 68; 81.

¹⁵⁹ Prim. *ZCP*, kan. 550, § 2.

niško občestvo, priznavati in spoštovati župnikovo oblast.¹⁶⁰ Kjer živi v župniji le en duhovnik, se zelo priporoča kakšna oblika skupnega življenja z duhovniki okoliških župnij.¹⁶¹

V mnogih krajih je izkušnja skupnega življenja zelo dobra, saj je v resnično pomoč duhovniku: ustvarja družinsko ozračje, duhovniki lahko imajo – z dovoljenjem ordinarija¹⁶² – hišno kapelo z Najsvetejšim, skupno molitev itd. Kakor kaže izkušnja in pričevanje svetnikov, »nihče ne more doseči moč prenove skupnega bivanja brez molitve (...), brez zakramentalnega življenja, ki ga živimo v zvestobi. Če ne stopimo v stalni dialog, ki ga Sin vzdržuje z Očetom in Svetim Duhom, ni mogoče pristno skupno življenje. Potrebno je biti z Jezusom, če hočemo biti z drugimi.«¹⁶³ V številnih primerih so duhovniki našli ustrezne oblike skupnega življenja kot pomembno pomoč tako v osebnih potrebah kot tudi za opravljanje njihovih pastoralnih nalog.

40. Skupno življenje duhovnikov je podoba tiste *apostolske oblike življenja*, ki ga je živel Jezus z apostoli. Z neporočenostjo zaradi Božjega kraljestva nam je Gospod poklonil dar, da smo na poseben način člani njegove družine. V današnji močno individualizirani družbi duhovnik potrebuje najgloblji osebni odnos in življenjski prostor, ki ga označuje bratsko prijateljstvo, v katerem lahko živi kot kristjan in duhovnik. »Skupna molitev in študij ter soudeležba pri življenjskih opravilih in duhovniškem delu sta nujni del našega življenja.«¹⁶⁴

V takem ozračju medsebojne pomoči ima duhovnik ustrezne možnosti za vztrajnost v poklicanosti v službi Cerkve. »V družbi s Kristusom in z brati vsak duhovnik lahko najde potrebno moč za pastoralno skrb za vernike, sprejema duhovne

¹⁶⁰ Prim. ZCP, kan. 545, § 1.

¹⁶¹ Prim. ZCP, kan. 533, § 1.

¹⁶² Prim. ZCP, kan. 1226; 1228.

¹⁶³ Benedikt XVI., *Zasebna avdienca za duhovnike Bratstva sv. Karla Boromejskega ...* (12. 2. 2010), 8.

¹⁶⁴ Benedikt XVI., *Homilija pri molitvi večernic* (Fatima, 12. 5. 2010), v: *Insegnamenti VI/1* (2010), 685–688.

in gmotne potrebe življenja, oznanja z vedno novimi besedami, ki jih narekuje ljubezen, uči nespremenljive resnice vere, po katerih žejta tudi današnjega človeka.«¹⁶⁵

V velikoduhovniški molitvi pri zadnji večerji je Jezus molil za edinost svojih učencev: »Kakor si ti, Oče, v meni in jaz v tebi, naj bodo tudi oni v nama eno« (Jn 17,21). Vsako občestvo v Cerkvi »prihaja iz edinosti Očeta, Sina in Svetega Duha.«¹⁶⁶ Duhovniki naj bodo prepričani, da ima njihovo duhovniško občestvo, zlasti skupno življenje, moč pričevanja, kakor je to povedal Gospod Jezus v molitvi k Očetu: učenci naj bodo eno, da bo svet veroval, »da si jih ti poslal« (Jn 17,21), in bo svet spoznal, »da si jih ti ljubil, kakor si mene ljubil« (Jn 17,23). »Jezus prosi, naj bo duhovniško občestvo odsev in udeležba trinitaričnega občestva, njegov najvišji ideal!«¹⁶⁷

Občestvo z verniki laiki

41. Duhovnik kot mož občestva bo mogel izraziti svojo ljubezen do Gospoda in do Cerkve samo tako, da jo prevede v dejansko in brezpogojno ljubezen do krščanskega ljudstva, ki je zaupano njegovi pastoralni skrbi.¹⁶⁸

Kakor Kristus mora biti duhovnik »njegova podoba sredi črede«, ki mu je zaupana,¹⁶⁹ tako da bo imel pozitiven odnos do vernikov, spoštoval njihovo dostojanstvo Božjih otrok, pospeševal njim lastno vlogo v Cerki in jim dal na voljo vso svojo duhovniško službo in svojo pastoralno ljubezen.¹⁷⁰ Takšna drža ljubezni in predanosti je daleč od tako imenovane »laicizacije duhovnikov«, ki vodi k razgraditvi njihove identi-

¹⁶⁵ Benedikt XVI., *Zasebna avdienca za duhovnike Bratstva sv. Karla Boromejskega ...* (12. 2. 2010), 8.

¹⁶⁶ Sv. Ciprijan, *De Oratione Domini*, 23; PL 4, 553; prim. *Dogmatična konstitucija o Cerkvi*, 4.

¹⁶⁷ Janez Pavel II., *Splošna avdienca* (7. 7. 1993), 4, v: *Insegnamenti XVI/2*, 139–140; *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 15.

¹⁶⁸ Prim. Janez Pavel II., *Splošna avdienca* (7. 7. 1993), v: *Insegnamenti XVI/2*, 34–44; *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 15.

¹⁶⁹ Prim. Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 15.

¹⁷⁰ Prim. *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 9; ZCP, kan. 275, § 2; 529, § 2.

tete. Verniki pričakujejo od svojih duhovnikov, da se kot duhovniki tudi obnašajo – v vsakem času, kraju in okoliščinah – bodisi po zunanem videzu bodisi po notranjih držah. Dragocena priložnost dušnega pastirja za evangelizacijo je vsakoletni tradicionalni obisk in velikonočni blagoslov družin.

Posebna priložnost za uresničenje te razsežnosti oblikovanja krščanskega občestva je v preseganju enostranskega vedenja (partikularizma). Duhovniki se ne smejo nikoli vpreči v službo neke partikularne ideologije, kar bi oslabilo njihovo služenje. Duhovnikov odnos do vernikov mora biti bistveno duhovniški.

Zavedajoč se globokega občestva, ki ga povezuje z laiki in redovniki, bo duhovnik storil vse, da bo »prebujal in razvijal soodgovornost v skupnem in enotnem odrešenjskem poslanstvu. Iskreno in drage volje bo upošteval vse karizme in naloge, ki jih Sveti Duh daje vernim za graditev Cerkve.«¹⁷¹

Še bolj konkretno bo duhovnik (župnik) v nenehnem prizadevanju za skupno dobro v Cerkvi pospeševal združenja vernikov in gibanj ali novih občestev, ki imajo verske cilje,¹⁷² jih sprejemal in jim pomagal, da bodo našla edinost ciljev v molitvi in apostolskem delovanju.

Ena izmed nalog, ki zahteva posebno pozornost, je vzgoja (formacija) laikov. Duhovnik se ne sme zadovoljiti s tem, da imajo laiki površno versko znanje, ampak si mora prizadevati za njihovo temeljito formacijo. V ta namen bo skrbel za organiziranje teoloških predavanj, tečajev o katoliškem nauku, zlasti študij *Katekizma katoliške Cerkve* in njegovega *Kompendija*. Takšna formacija bo laikom omogočala, da bodo v polnosti opravljali njim zaupane naloge krščanske ureditve časnega reda (političnega, kulturnega, gospodarskega, družbenega).¹⁷³ Poleg tega je mogoče v določenih primerih laikom, ki imajo ustrezno formacijo in iskreno željo služiti Cerkvi, zaupati nekatere naloge, seveda v skladu s cerkvenimi zakoni, ki ne pripadajo izključno duhovnikovim

¹⁷¹ Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 74.

¹⁷² Prim. ZCP, kan. 529, § 2.

¹⁷³ Prim. *Dogmatična konstitucija o Cerkvi*, 31.

nalogam, laiki pa jih lahko razvijajo na temelju njihove poklicne in osebne izkušnje. Tako bo duhovnik bolj svoboden za opravljanje primarnih nalog, kot so oznanjevanje, obhajanje zakramentov in duhovno vodstvo (spremljanje). V tem smislu je ena izmed najpomembnejših duhovnikovih nalog odkriti med verniki take, ki so sposobni, krepostni in zgleddno krščansko živijo – kar na primer zadeva zakon in družino –, ki lahko učinkovito pomagajo pri različnih pastoralnih dejavnostih: priprava otrok za prvo obhajilo in prvo spoved, mladih za birmo, družinska pastorala, kateheze v pripravi na zakon itd. Skrb za formacijo teh oseb, ki so vzor mnogim drugim ter pomoč na njihovi poti vere, mora biti brez dvoma ena izmed glavnih skrbi duhovnikov.

Kolikor združuje Božjo družino in uresničuje Cerkev – občestvo, postaja duhovnik, ki se zaveda velikega daru svojega poklica, graditelj mostu ('pontifex'), tisti, ki združuje človeka z Bogom in je brat ljudem prav tedaj, ko hoče biti njihov pastir, oče in učitelj.¹⁷⁴ Za današnjega človeka, ki išče smisel svojega življenja, je duhovnik dobri pastir in voditelj kažiopot, ki vodi ljudi k srečanju s Kristusom. To srečanje se uresničuje kot napoved (oznanilo) in kot že prisotna stvarnost v Cerkvi, čeprav še ne v dokončni obliki. Tako se bo duhovnik, postavljen za službo Božjemu ljudstvu, predstavil kot izvedenec v človečnosti, kot mož resnice in občestva, kot priča edinega Pastirja za vse in za vsako posamezno ovco. Občestvo pa lahko zanesljivo računa na njegovo vnemo, razpoložljivost, neutrudno delavnost pri evangelizaciji in predvsem na njegovo brezpogojno in zvesto ljubezen. Dokaz takšne ljubezni bo predvsem njegova vnema za evangelizacijo, obhajanje zakramentov, zlasti evharistije in zakramenta sprave, duhovno vodstvo kot sredstvo v pomoč za spoznanje Božje volje.¹⁷⁵ Svoje duhovno poslanstvo bo torej duhovnik izvrševal lju-

¹⁷⁴ Prim. Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 74; Pavel VI., *Okrožnica Svojo Cerkev – Ecclesiam suam* (6. 8. 1964), III, v: AAS 56 (1964), 647.

¹⁷⁵ Prim. Kongregacija za duhovščino, *Duhovnik služabnik Božjega usmiljenja. Priročnik za spovednike in duhovne voditelje*, Cerkveni dokumenti 135, Ljubljana 2012; izvir. LEV, (9. 3. 2011), Città del Vaticano 2011.

beznivo in odločno, ponižno in v duhu služenja,¹⁷⁶ s srcem, zmeraj odprtim za sočutje in soudeležnost pri trpljenju, ki v raznih oblikah duhovne in gmotne, stare in nove bede za-
deva ljudi. Znal pa bo tudi z usmiljenjem spremljati težavno in negotovo pot spreobrnjenja grešnikov, za katere bo zmeraj prihranil dar resnične osrečujoče in potrpežljive dobrohotnosti dobrega Pastirja, ki prav nič ne očita izgubljeni ovci, ampak si jo zadene na rame in priredi praznik zaradi njene vrnitve domov (prim. Lk 15,4–7).¹⁷⁷

Gre za potrditev Kristusove ljubezni, ki je izvir in popolna uresničitev novega človeka (prim. Ef 2,15) oziroma tega, kaj je človek v svoji polni resničnosti. Ta ljubezen se prenaša na duhovnika v njegovi resnični zavzetosti, ki izrecno predstavlja njegovo delo v službi prerojenja krščanskega ljudstva.

Občestvo s člani ustanov posvečenega življenja

42. Posebno pozornost mora duhovnik prihraniti do bratov in sester, ki so svoje življenje na izreden način posvetili Bogu v tej ali oni obliki. Cenil bo njihovo odkritosrčno in dragoceno apostolsko sodelovanje s tem, da bo spoštoval in pospeševal značilnosti njihovih karizem. Razen tega bo storil vse, da se bo posvečeno življenje pokazalo v čedalje svetlejši luči za blagor vse Cerkve, da bo tako vedno bolj prepričljivo in privlačnejše za nove rodove.

V duhu spoštovanja posvečenega življenja naj duhovnik skrbi tudi za tiste skupnosti, ki iz različnih razlogov bolj potrebujejo pristen nauk, pomoč in spodbujanje k zvestobi ter delu za nove poklice.

Pastorala poklicev

43. Prav tako naj duhovnik posveča posebno skrb pastoralni poklicev. Spodbujal naj k molitvi za poklice, govori o tem pri katehezi, si prizadeva za formacijo ministrantov, pospešuje

¹⁷⁶ Prim. Janez Pavel II., *Splošna avdienca* (7. 7. 1993), 34–44.

¹⁷⁷ Prim. ZCP, kan. 520, § 1.

ustrezne pobude z osebnimi stiki, s katerimi odkriva darove in pomaga spoznati Božjo voljo za pogumno izbiro hoje za Kristusom.¹⁷⁸ Pri tem delu imajo prvenstveno vlogo družine, ki so oblikovane kot domača Cerkev, v kateri se mladi od prvih let učijo moliti, rasti v krepostih in velikodušnosti. Duhovniki morajo spodbujati krščanske zakonce, naj skrbijo za to, da bodo njihove družine šola krščanskega življenja, skupne molitve z otroki, prošnje k Bogu, naj pokliče tiste, ki mu bodo sledili z nedeljenim srcem (prim. 1 Kor 7,32–34), naj vedno kažejo veselje v zvezi s poklicanstvo, ki se morda prebudi v njihovi družini.

Pastorala duhovnih poklicev mora biti prvenstveno utemeljena na veličini poklicanosti, ki je Božja izbira v korist ljudem. Mladim je treba prikazati poklic kot dragocen in lep dar hoje za Kristusom. Pri tem ima pomembno vlogo duhovnik z zgledom svoje vere in življenja. Jasno spoznanje lastne identitete, skladnost življenja, prosojno veselje in misijonski žar duhovnika so neprecenljivega pomena za pastorale poklicev, ki mora biti del organske in redne pastore. Zato bo duhovnik živel veselo pripadnost Kristusom, gojil molitveno držo, skrb in pobožnost, s katero bo obhajal mašo in zakramente ter izzareval zgled, ki mlade privlači.

Dolga izkušnja Cerkve nas uči, kako je treba vzgajati mlade že od otroških let s potrpežljivostjo in vztrajnostjo ter brez malodušja. Tako imajo na voljo duhovno moč, da bodo lahko odgovorili na morebitni Božji klic. Nujno je, kar mora biti tudi sicer del vsake pastore poklicev, pospeševati v mladih molitveno življenje in prijateljstvo z Bogom, prejetje zakramentov, zlasti evharistije in spovedi, ter duhovno vodstvo kot pomoč za rast v notranjem življenju. Tako bodo duhovniki na ustrezen in velikodušen način prebujali poklicanost pri mladih, ki se zdijo primerni za duhovni poklic. Čeprav mora biti takšno prizadevanje stalno, je vendar močnejše izraženo v nekaterih okoliščinah, kot so na primer duhovne vaje, priprava na birmo ali skrb za ministrante, ki služijo pri oltarju.

---

¹⁷⁸ Prim. *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 11; ZCP, kan. 233, § 1.

S semeniščem, zibelko poklica in krajem prve izkušnje življenja v občestvu, naj duhovnik stalno goji prisrčne stike sodelovanja in iskrene ljubezni.

»Nujna zahteva pastoralne ljubezni«¹⁷⁹ obstaja v tem, da vsak duhovnik – z milostjo Svetega Duha – skrbi za to, da zbudi vsaj en duhovni poklic, ki bo lahko nadaljeval njegovo delo v službi Gospoda in v korist ljudem.

Politično in družbeno delovanje

44. Duhovnik, služabnik Cerkve, se zaradi njene veseljnosti in njenega katolištva ne more vezati na nobeno zgodovinsko okoliščino, zato bo ostal nad vsakršno politično stranko. Ne more torej dejavno sodelovati v političnih strankah in vodenju sindikalnih združenj, razen če po presoji pristojne cerkvene oblasti to zahteva varovanje cerkvenih pravic ali pospeševanje skupne blaginje.¹⁸⁰ Take službe namreč, pa najsi bodo same na sebi še tako dobre, niso v skladu z duhovniškim stanom, ker lahko povzročijo veliko nevarnost razdora v cerkvenem občestvu.¹⁸¹

Kakor Jezus (prim. Jn 6,15) se mora tudi duhovnik »odreči sleherni obliki politične zavezanosti, predvsem če gre za strankarsko privrženost; to je tako rekoč nujno potrebno za to, da ostane človek vseh glede na duhovno bratstvo.«¹⁸² Tako bo lahko vsak vernik vedno prišel k duhovniku, ne da bi se čutil izključenega.

Duhovnik naj se zaveda, da ni »naloga pastirjev Cerkve, da bi neposredno posegali v politično zgradbo in organizacijo družbenega življenja. Ta naloga spada k poklicanosti

¹⁷⁹ Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 74.

¹⁸⁰ Prim. ZCP, kan. 287, § 2; Kongregacija za duhovščino, *Dekret Quidam Episcopi* (8. 3. 1982), v: AAS 74 (1982), 642–645.

¹⁸¹ Prim. Kongregacija za evangelizacijo narodov, *Guida pastorale per i sacerdoti diocesani...*, 9, n. d., 1604–1697; Kongregacija za duhovščino, *Dekret Quidam Episcopi* (8. 3. 1982), n. d., 642–645.

¹⁸² Janez Pavel II., *Splošna avdienca* (28. 7. 1993) 3, v: *Insegnamenti XVI/2*, 109–110; prim. *Pastoralna konstitucija Cerkev v sedanjem svetu*, 43; Škofovska sinoda (1971), *Dokument o službenem duhovništvu Ultimis temporibus*, Ljubljana 1972, 2; ZCP, kan. 285, §3; 287, § 1.

njenih laikov, ki iz svoje lastne pobude sodelujejo v svojimi sodržavljani.«¹⁸³ Vsekakor pa ne bo zanemarjal, sledeč navodilom Cerkve, »pravilno oblikovati njihovo vest.«¹⁸⁴ Duhovnik je posebej odgovoren za razlago, pospeševanje in, če je potrebno, obrambo – vedno pa v zvestobi pravnim navodilom in cerkvenemu učiteljstvu – verskih in moralnih resnic, tudi pred javnim mnenjem in naravnost, če ima dolžno usposobljenost na področju družbenega obveščanja. V čedalje bolj sekularizirani kulturi, v kateri je vera pogosto zanemarjena in nepomembna ali kar nekaj nezakonitega v družbeni sredi- ni, bolj ali manj zaprta v intimno sfero, je duhovnik poklican podpirati javni in občestveni značaj krščanske vere, kar bo storil jasno in prepričljivo in v vsakem primeru, v ugodnih ali neugodnih okoliščinah (pri. 2 Tim 4,2). Pri tem naj upošteva bogastvo nauka, ki ga uči družbeni nauk Cerkve. *Kompendij družbenega nauka Cerkve* je učinkovito orodje, ki mu bo pomagalo predstaviti ta družbeni nauk ter njegovo bogastvo za današnji kulturni kontekst.

Skrčenje duhovnikovega poslanstva na časne naloge, na zgolj družbene ali politične ali kakor koli tuje njegovi identiteti, ni pridobitev, ampak zelo huda izguba za evangeljsko rodovitnost vse Cerkve.

---

¹⁸³ *Katekizem katoliške Cerkve*, 2442; ZCP, kan. 227.

¹⁸⁴ Škofovska sinoda (1971), *Dokument o službenem duhovništvu Ultimis temporibus*, II, I, 2.

Drugi del

DUHOVNIŠKA DUHOVNOST

Duhovniška duhovnost je prvenstveno v globokem prijateljstvu s Kristusom, kajti poklican je »iti k njemu« (Mr 3,13). V tem smislu ima Jezus vedno prednost pred vsem drugim. Vsak duhovnik živi in deluje v posebnem zgodovinskem okolju, z njegovimi izzivi in zahtevami. Prav zato je poroštvo uspešnosti njegove službe ukoreninjeno v globokem notranjem življenju. Če duhovnik ne upošteva prvenstva milosti, ne more odgovoriti na izzive časa in tudi pastoralni načrt, pa naj je še tako dobro pripravljen, je obsojen na neuspeh.

2.1. Sedanji zgodovinski kontekst

Razlagati znamenja časa

45. Življenje in služba duhovnikov se zmeraj odvijata v zgodovinskem kontekstu, ki je od časa do časa obremenjen z novimi problemi in neizpolnjenimi rešitvami. V tem kontekstu deluje tudi potujoča Cerkev na svetu.

Duhovništvo se ne rodi iz zgodovine, marveč iz nespremenljive Gospodove volje. Vendar kljubuje zgodovinskim okoliščinam in – čeprav ostane vedno zvesto svoji identiteti – se oblikuje v konkretnih razmerah, ko zavzema kritičen odnos in išče evangeljsko skladnost z »znamenji časa«. Tudi duhovniki so dolžni razlagati ta znamenja v luči vere in jih podvreči modri presoji. V nobenem primeru ne bodo šli mimo njih, posebej če hočejo svoje življenje usmerjati na ustrezen in učinkovit način, da bi bila njihova služba in njihovo pričevanje vedno bolj rodovitna za Božje kraljestvo.

V današnjem življenju Cerkve, v družbenem kontekstu močnega sekularizma, ko je vsem predložena »visoka raven«

vsakdanjega krščanskega življenja, namreč stopnja svetosti,¹⁸⁵ so duhovniki poklicani, da čim globlje živijo svojo službo kot pričevanje upanja in presežnosti, pri tem pa upoštevajo ne samo čedalje številnejše in občutljivejše zahteve pastoralne narave, ampak tudi družbenega in kulturnega značaja, s katerimi se soočajo.¹⁸⁶

Duhovniki so torej danes zavezani za delo na raznih področjih apostolata, ki zahtevajo velikodušno in popolno darovanje samega sebe, umsko pripravo in predvsem globoko in zrelo duhovno življenje, zakoreninjeno v pastoralni ljubezni. To je tisto življenje, ki sestavlja njihovo specifično pot k svetosti in pomeni neposredno služenje vernikom v pastoralni dejavnosti. Če si torej prizadevajo, da bi v polnosti živeli svoje posvečenje, pri tem pa so združeni s Kristusom in jih napolnjuje Sveti Duh, morejo kljub omejitvam uresničiti svoje služenje, ki ga podpira milost, v moč katere zaupajo. K tej milosti se morajo zatekati »vedoč, da si bodo tako mogli prizadevati za popolnost v upanju, da bodo vedno bolj napredovali v svetosti.«¹⁸⁷

Nujnost spreobrnjenja za evangelizacijo

46. Duhovnik je torej na poseben način vključen v službo Cerkve za evangelizacijo. Le-ta, izhajajoča iz vere v Jezusa Kristusa, Odrešenika človeka, more imeti v Njem »nedoumljivo bogastvo« (Ef 3,8), katerega nobena kultura in noben čas ne more izčrpati in po katerem lahko ljudje vedno segajo.¹⁸⁸

Čas je, da obnovimo svojo vero v Jezusa Kristusa, ki je isti »včeraj, danes in na veke« (Heb 13,8). Zato je »klic k novi evangelizaciji predvsem klic k spreobrnjenju.«¹⁸⁹ Hkrati gre za klic

---

¹⁸⁵ Prim. Janez Pavel II., *Apostolsko pismo Ob začetku novega tisočletja*; Benedikt XVI., *Splošna audienca* (13. 4. 2011), v: *L' Osservatore Romano*, 14. 4. 2011, 8.

¹⁸⁶ Prim. Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 5.

¹⁸⁷ Janez Pavel II., *Splošna audienca* (26. 5. 1993), v: *Insegnamenti XVI/1* (1993), 826.

¹⁸⁸ Prim. Janez Pavel II., *Uvodni govor na IV. splošni konferenci latino-ameriških škofov* (Santo Domingo) 12.–13. 10. 1992), 24, v: *AAS* 85 (1993) 826.

¹⁸⁹ Prav tam, 1.

zaupanju, ki »temelji na Božjih obljubah, na zvestobi Božji besedi in na neovrgljivi resničnosti *Kristusovega vstajenja*, njegove dokončne zmage nad grehom in smrtjo, prvega označila in vira vsake evangelizacije, temelja vsakega človeškega napredka, začetka vsake pristne krščanske kulture.«¹⁹⁰

V tej miselni zvezi mora duhovnik predvsem poživiti svoje vero, svoje upanje in pristno ljubezen do Gospoda, da ga bo mogel predložiti v poglobljeno razmišljanje vernikom in vsem ljudem, se pravi takega, kot je v resnici: živo, očarljivo Osebo, ki nas ljubi bolj kot vsi drugi, ker je dal svoje življenje za nas. »Nihče nima večje ljubezni, kakor je ta, da kdo dá svoje življenje za svoje prijatelje« (Jn 15,13).

Duhovnik mora delovati v odprtosti duha in z veseljem, ki sta sad njegove povezanosti z Bogom po molitvi in darovanju. Gre za bistveni stvarnosti njegovega poslanstva evangelizacije, da postane »vsem vse« (prim. 1 Kor 9,19–23), da bi jih pridobil za Kristusa. Prav tako mora, zavedajoč se nezaslužene usmiljenja Boga do njega in do sobratov, gojiti krepost ponižnosti in usmiljenja do vsega Božjega ljudstva, zlasti do tistih, ki so daleč od Cerkve. Duhovnik, ki se zaveda, da vsak človek tako ali drugače hrepeni po ljubezni, ki ga je sposobna popeljati onstran meja lastne nepopolnosti in sebičnosti, zlasti pa smrti, bo oznanjal, da je Jezus Kristus odgovor na to hrepenenje.

Duhovnik je poklican, da pri novi evangelizaciji postane *glasnik upanja*,¹⁹¹ ki izvira tudi iz spoznanja, da se je Gospod najprej dotaknil njega samega, zato živi veselje odrešenosti, ki mu ga naklanja Jezus. Ne gre zgolj za miselno upanje, ampak upanje srca, ker se ga je kot duhovnika dotaknila Kristusova ljubezen: »Niste vi mene izvolili, ampak sem vas jaz izvolil« (Jn 15,16).

Izziv sekt in novih kultov

47. Poseben izziv za pastoralno delo je širjenje sekt in novih kultov, tudi med katoliškimi verniki. V koreninah tega

¹⁹⁰ Prav tam, 25.

¹⁹¹ Prim. prav tam.

pojava so zapleteni vzroki. Vsekakor se morajo duhovniki hitro in učinkovito odzvati na iskanje svetega, zlasti iskanje pristne duhovnosti v današnjem svetu. Zato mora biti duhovnik Božji človek in učitelj molitve. Hkrati je nujno, da stori vse, da bo skupnost, ki je zaupana njegovi pastoralni skrbi, prijazna in odprta, da se nobeden izmed njenih članov ne bo čutil v njej zapostavljenega ali pozabljenega. Za to so odgovorni vsi verniki, še posebej pa duhovnik, ki je voditelj občestva. Če zna ljubeznivo in z dolžnim spoštovanjem sprejemati vse, ki pridejo k njemu v zavesti, da je vsak človek dragocen, bo ustvarjal ozračje pristne ljubezni, ki bo postala nalezljiva in se bo postopoma razširila na vse občestvo.

Da bi izziv sekt in novih kultov premagali, je poleg prizadevanj za večno zveličanje vernikov, za katero gori srce vsakega duhovnika zlasti potrebna zrela in izčrpna kateheza, ki zahteva od duhovnika, Božjega služabnika, poseben napor, da vsi verniki spoznajo smisel krščanske poklicanosti in katoliške vere. V tem duhu je »najbolj preprosto, očitno in nujno merilo, ki ga je treba sprejeti, in se lahko pokaže tudi kot najuspešnejše, prikazati najpomembnejša bogastva krščanske duhovne dediščine«. ¹⁹²

Zlasti morajo biti verniki poučeni o razmerju med osebno poklicanostjo v Kristusu in pripadnostjo Cerkvi, ki jo morajo ljubiti otroško in zaupno. Vse to se bo uresničilo, če se bo duhovnik v svojem življenju in svoji službi izogibal vsega, kar bi lahko izzvalo mlačnost, brezbriznost ali izbirno sprejemanje cerkvenega nauka in predpisov. Za tiste, ki iščejo odgovor med tako različnimi verskimi predlogi, se brez dvoma »mikavnost (čar) krščanstva kaže najprej v pričevanju članov Cerkve, v njihovem zaupanju, miroljubnosti, potrpljenju in čustvenem bogastvu, v njihovi neposredni ljubezni do bližnjega, kar vse je sad njihove vere, ki se hrani v avtentični osebni molitvi«. ¹⁹³

---

¹⁹² Papeški svet za medverski dialog, *Dokument Jezus Kristus, prinašalec žive vode. Krščanski premislek o 'new age'*, Cerkevni dokumenti 104, Ljubljana 2003, § 6.2, v: *Enchiridion Vaticanum* 22, 54–137.

¹⁹³ Prav tam.

Luči in sence v službeni dejavnosti

48. Res spodbudno in tolažilno je v današnjem času podariti, da velika večina duhovnikov vseh starosti opravlja svojo službo v popolni predanosti in veselju, ki je sad tihega herojstva, da delajo do konca svojih moči, čeprav včasih ne vidijo sadov svojega dela.

Zato je delo teh duhovnikov živo oznanilo tiste Božje milosti, ki se je razlila v trenutku njihovega posvečenja in ki nenehno daje novo moč njihovi službi.

Ob luči, ki razsvetljuje duhovnikovo življenje, pa ne manjka tudi senc, ki skušajo zatemniti lepoto luči in zmanjšati učinkovitost duhovnikove službe. »Ker je v današnjem svetu toliko dolžnosti, ki jih morajo ljudje spolniti, in ker je toliko različnih vprašanj, ki jih mučijo in jih je treba večkrat takoj rešiti, zaidejo tisti, katerih delo nima enotnih smernic, neredko v velike nevarnosti. Še prav posebej pa se morajo vprašati duhovniki, ki so zapleteni v premnoge dolžnosti svoje službe, kako naj uskladijo svoje zunanje delo s svojim notranjim življenjem.«¹⁹⁴

Pastoralna služba je očarljiva in težavna dejavnost, zme raj izpostavljena nerazumevanju, odrivanju na rob in – danes še posebej – utrujenosti, nezaupanju, osamljenosti, včasih tudi pravi samoti.

Da bi premagal izzive sekularistične miselnosti, mora duhovnik v prvi vrsti skrbeti za duhovno življenje, da bo vedno združen s Kristusom in velikodušno živel pastoralno ljubezen, poglobljajal občestvo z vsemi, predvsem pa z drugimi duhovniki. Benedikt XVI. je spomnil duhovnike, da je »odnos s Kristusom, osebni pogovor z njim, temeljna pastoralna prioriteta, je pogoj za naše delo za druge! Molitev ni zgolj neka obrobna dejavnost: molitev je duhovnikova 'služba' tudi kot predstavnika ljudstva, ki ne zna moliti ali ne najde časa za molitev.«¹⁹⁵

¹⁹⁴ Odllok o službi in življenju duhovnikov, 14.

¹⁹⁵ Benedikt XVI., *Bedenje ob sklepu duhovniškega leta* (10. 6. 2010), n. d., 397–406.

2.2. Biti s Kristusom v molitvi

Prvenstvo duhovnega življenja

49. Duhovnik je bil tako rekoč spočet med dolgo molitvijo, med katero je Gospod Jezus govoril z Očetom o svojih apostolih in brez vsakega dvoma o vseh tistih, ki bodo v teku stoletij deležni njegovega poslanstva (prim. Lk 6,12; prim. Jn 17,15–20).¹⁹⁶ Prav tako se nam Jezusova molitev v vrtu Getsemani, vsa usmerjena v golgotsko svečeniško daritev, kaže kot vzorec, »kako mora biti naše duhovništvo globoko povezano z molitvijo, da, zakoreninjeno v molitvi.«¹⁹⁷

Rojeni iz teh molitev in poklicani, da na zakramentalen in nekrvav način obnavljajo daritev, ki je od nje neločljiva, bodo duhovniki ohranjali svojo službo živo z duhovnim življenjem, ki mu bodo dajali absolutno prednost in pazili, da je ne bi zanemarjali zaradi drugih dejavnosti.

Da bo mogel plodovito opravljati svojo pastoralno službo, mora biti duhovnik na poseben način notranje in globoko povezan s Kristusom, dobrim pastirjem, ki edini ostane glavni dejavnik vsega pastoralnega dela. »Kristus ostane vedno počelo in vir enovitosti (duhovniškega) življenja. To si bodo duhovniki pridobili, če bodo s Kristusom združeni spoznavali Očetovo voljo in sami sebe darovali za čredo, ki jim je zaupana. Če bodo tako vršili vlogo dobrega pastirja, bodo pri izvrševanju pastirske ljubezni našli vez duhovniške popolnosti, ki bo v enoto združila njihovo notranje življenje in njihovo delo.«¹⁹⁸

Sredstva duhovnega življenja

50. Med velika nasprotja relativistične kulture spada dejansko razosebljanje človeka, ki ga povzroča zatemnitev res-

¹⁹⁶ Prim. Benedikt XVI., *Homilija pri krizmeni maši* (9. 4. 2009), v: *Insegnamenti V/1* (2009) 578–583.

¹⁹⁷ Janez Pavel II., *Pismo duhovnikom za veliki četrtek* (13. 4. 1987), v: *AAS 79* (1987), 1285–1295.

¹⁹⁸ *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 14.

nice, kaj je človek. Na duhovnika nenehno preži nevarnost dualizma.

Duhovnost mora biti ukoreninjena v življenju vsakega duhovnika v bogoslužju, osebni molitvi, življenjskem slogu in prakticanju krščanskih kreposti, ki bodo prispevale k uspehu službene dejavnosti. Upodobitev po Kristusu zahteva od duhovnika, da skrbi za prijateljsko povezanost z Gospodom Jezusom, da si tako pridobi izkušnjo osebnega srečanja z njim, da bo predan službi v korist Cerkve, njegovega telesa, s čimer bo pokazal, da jo ljubi ravno s tem, kako zvesto in neutrudno opravlja pastoralne službe.¹⁹⁹

Duhovno življenje duhovnika se mora uresničevati pri vsakodnevnem obhajanju evharistije²⁰⁰ z ustrezno pripravo in zahvalo; s pogosto spovedjo²⁰¹ in duhovnim vodstvom, ki ga je prakticiral v semenišču ali pogosto že prej;²⁰² pobožno molitvijo celotnega molitvenega bogoslužja,²⁰³ ki ga je dolžan opraviti vsak dan,²⁰⁴ spraševanjem vesti,²⁰⁵ miselno molitvi v strogem pomenu,²⁰⁶ lectio divina,²⁰⁷ z daljšim časom tiho- te in pogovora, zlasti na duhovnih vajah in občasnih duhovnih obnovah,²⁰⁸ z dragocenimi izrazi marijanske pobožnosti,

---

¹⁹⁹ Prim. ZCP, kan. 276, § 2, 1°.

²⁰⁰ Prim. *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 5; 18; Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 23; 26; 38; 46; 48; ZCP, kan. 246, § 1; 276, § 2, 2°.

²⁰¹ Prim. Prim. *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 5; 18; ZCP, kan. 246, § 6; 276, § 2, 5°; Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 26; 48.

²⁰² Prim. *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 18; ZCP, kan. 239; Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 40; 50; 81.

²⁰³ Prim. *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 18; ZCP, kan. § 2; 276, § 2, 3°; Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 26, 72; Kongregacija za bogoslužje in disciplino zakramentov, *Odgovori Celebratio integra ...* (15. 11. 2000), v: *Notitiae* 37 (2001), 190–194.

²⁰⁴ Prim. ZCP, kan. 1174, § 1.

²⁰⁵ Prim. *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 18; Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 26, 37–38; 47; 51; 53; 72.

²⁰⁶ Prim. ZCP, kan. 276, m 2, 5°.

²⁰⁷ Prim. *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 4; 13; 18; Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 26; 47; 53; 70; 72.

²⁰⁸ Prim. *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 18; ZCP, kan. 276, § 2, 4°; Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 80.

kot je rožni venec;²⁰⁹ s križevim potom in drugimi pobožnimi vajami;²¹⁰ z branjem življenja svetnikov itd.²¹¹ Pravilna (dobra) poraba časa iz ljubezni do Boga in Cerkve bo duhovniku dopuščala, da bo lahko zagotovil ustrezen čas za molitev. Duhovniku se svetuje, da si s pomočjo duhovnega voditelja prizadeva ohraniti tak življenjski slog, ki mu bo dovoljeval notranjo rast v okolju, v katerem bi ga številne zahteve življenja lahko pogosto zavedle v aktivizem in zanemarjanje duhovne dimenzije.

V znamenje, da želijo ostati zvesti, naj duhovniki vsako leto med krizmeno mašo pred škofom in skupaj z njim obnovijo obljube, ki so jih naredili na dan mašniškega posvečenja.²¹²

Skrb za duhovno življenje mora čutiti duhovnik sam, in sicer kot veselo dolžnost, pa tudi kot pravico vernikov, ki v njej zavestno ali podzavestno iščejo Božjega človeka, svetovalca, srednika miru, zvestega in modrega prijatelja, vodnika, na katerega se zanesejo v najtežjih trenutkih življenja, da bi pri njem našli uteho in varnost.²¹³

Benedikt XVI. je predstavil v svojem pontifikatu pomembno besedilo glede boja proti duhovni mlačnosti, boja, ki ga morajo bojevati tisti, ki so po svoji službi najbližje Gospodu: »Nihče ni tako blizu Gospodu kakor služabnik, ki ima dostop do najbolj osebni področij njegovega življenja. V tem smislu beseda 'služba' pomeni bližino, zahteva domačnost. Takšna domačnost skriva tudi nevarnost, da sveto, s katerim se nenehno srečujemo, pride v navado. Tako ugaša dolžno spoštovanje. Ker postajamo odvisni od navad, ne prepoznavamo več velikih dejanj, novih in presenetljivih, da je On sam navzoč, da nam govori in se nam daruje. Proti taki navadi v odnosu

²⁰⁹ Prim. *Odllok o službi in življenju duhovnikov*, 18; *ZCP*, kan 246, § 3; 276, §2, 5°; Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 36; 38; 45; 82.

²¹⁰ Prim. *Odllok o službi in življenju duhovnikov*, 18; Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 26; 37–38; 47; 51; 53; 72.

²¹¹ Prim. *Odllok o službi in življenju duhovnikov*, 18.

²¹² Prim. Janez Pavel II., *Pismo duhovnikom za veliki četrtek 1979* (8. 4. 1979), 1: n. d., 394; Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 80.

²¹³ Prim. Possidius, *Vita Sancti Aurelii Augustini*, 31: PL 32, 63–646

do izrednih stvarnosti, proti brezbriznosti srca se moramo boriti brez počitka, nenehno priznavajoč svojo nezadostnost in hkrati milost, ki je v dejstvu, da se On tako zaupa našim rokam.«²¹⁴

Posnemati Kristusa, ki moli

51. Zaradi številnih nalog, povezanih s pastoralno dejavnostjo, je življenje duhovnika danes bolj kot kdaj koli prej izpostavljeno številnim skrbem, ki ga lahko silijo k naraščajočemu zunanjemu aktivizmu ter ga podvržejo včasih kar blodnemu in vrtoglavemu ritmu.

Ob tej skušnjavi ne smemo pozabiti, da je bil prvi Jezusov namen sklicati okrog sebe apostole predvsem zato, »da bi bili z njim« (Mr 3,14).

Sam Božji Sin nam je hotel zapustiti dokaz svoje molitve. Evangeliji nam namreč zelo pogosto predstavijo Kristusa, ki moli. Moli tedaj, ko Oče razodene njegovo poslanstvo (prim. Lk 3,21–22), preden pokliče apostole (prim. Lk 6,12), v zahvali Očetu ob pomnožitvi kruha (prim. Mt 14,19; 15,36; Mr 6,41; 8,7; Lk 9,16; Jn 6,11), med spremenitvijo na gori (prim. Lk 9,28–29), ko ozdravi gluhomemega (prim. Mr 7,34) in obudi Lazarja (prim. Jn 11,41 sl.), pred Petrovo izpovedjo vere (prim. Lk 9,18), ko uči učence moliti (prim. Lk 11,1), in ko se ti vrnejo, potem ko so spolnili svoje poslanstvo (prim. Mt 11,25 sl.; Lk 19,21 sl.), ko blagoslavlja otroke (prim. Mt 19,13) in ko moli za Petra (prim. Lk 22,32) itd.

Njegov dan se začne z molitvijo. Umakne se v samoto ali na goro, da bi molil (prim. Mr 1,35; 6,46; Lk 5,15; Mt 4,1; 14,23); vstane zgodaj zjutraj (prim. Mr 1,35) in noč prebedi v molitvi k Bogu (prim. Mt 14,23.25; Mr 6,46.48; Lk 6,12).

Vse do konca svojega življenja, tako pri zadnji večerji (prim. Jn 17,1–26), v smrtnem boju (prim. Mt 27,46; Mr 15,34) in na križu (prim. Lk 23,34.46; Mt 27,46; Mr 15,34) je božji Učitelj pokazal, da molitev oživlja njegovo mesijansko službo in

---

²¹⁴ Benedikt XVI., *Homilija pri krizmeni maši* (20. 3. 2008), v: *Insegnamenti VI/1* (2008), 442–446.

njegov pashalni eksodus. Obujen od mrtvih vedno živi in prosi za nas (prim. Heb 7,25).²¹⁵

Zato je duhovnikova osebna povezanost s Kristusom izjemnega pomena. Uresničuje se v mnogih trenutkih tihote in molitve, v katerih duhovnik goji in pogloblja osebni odnos z živim Gospodom Jezusom. Po vzoru sv. Jožefa tihota za duhovnika »ni znamenje notranje praznine, nasprotno, je znamenje polnosti vere, ki jo ima v srcu in usmerja njegove misli k vsakemu dejanju«. ²¹⁶ Tako kot pri patriarhu sv. Jožefu ta tihota »čuva Božjo besedo, ki jo spoznava v Svetem pismu in jo nenehno primerja z dogodki Jezusovega življenja. Ta tihota je izpolnjena z nenehno molitvijo, je tihota, s katero se zahvaljuje Gospodu, je češčenje njegove svete volje in brezpogojno zaupanje v njegovo previdnost.« ²¹⁷

V občestvu svete nazareške družine se je Jožefova tihota ujemala z zbranostjo Marije, ki je »najpopolnejše uresničenje« poslušnosti vere, ²¹⁸ Marije, ki je »ohranjala in premišljevala v svojem srcu vse 'velike reči', ki jih je storil Vsemogočni«. ²¹⁹

Tako verniki vidijo v duhovniku človeka, navdušenega za Kristusa, ki nosi v sebi ogenj njegove ljubezni, človeka, ki se zaveda, da ga je Gospod poklical in je poln ljubezni do svojih.

Posnemati Cerkev, ki moli

52. Da bi duhovnik ostal zvest svoji obveznosti »biti z Jezusom«, je nujno potrebno, da posnema Cerkev, ki moli.

Ko posreduje Božjo besedo, ki jo je sam z veseljem sprejel, se duhovnik spomni spodbude, ki mu jo je škof spregovoril na dan duhovniškega posvečenja: »Ko si Božjo besedo postavil za predmet svojega nenehnega premišljevanja, glej, da boš veroval, kar boš bral, učil, kar boš veroval, živel, kar boš učil.

²¹⁵ Prim. *Splošni uvod v Molitveno bogoslužje*, 3–4; *Katekizem katoliške Cerkve*, 2598–2606.

²¹⁶ Benedikt XVI., *Angelus - Opoldanska molitev* (18. 12. 2005), v: *Insegnamenti I* (2005), 1003.

²¹⁷ Prav tam.

²¹⁸ *Katekizem katoliške Cerkve*, 144.

²¹⁹ Prav tam, 2599: prim. Lk 2,19.51.

Na ta način bo tvoj nauk hkrati hrana Božjemu ljudstvu, z lepim zgledom svojega življenja mu boš uteha in pomoč, in tako boš tudi zidal Božjo hišo, ki je Cerkev.« Podobno mu je bilo rečeno glede delitve ali obhajanja zakramentov, zlasti evharistije: »Umevaj, kar delaš; ravnaj se po tem, kar opravljaš. Ko boš obhajal skrivnost Gospodove smrti in njegovega vstajenja, si prizadevaj, da boš v sebi zatiral vsako grešno nagnjenje ter hodil po poti novega življenja.« In končno, glede vodenja Božjega ljudstva, ki naj ga po Kristusu v Svetem Duhu popelje k Očetu: »Vedno imej pred očmi Kristusa, dobrega Pastirja, ki ni prišel, da bi mu stregli, ampak da bi on stregel, in ki je prišel iskat in reševat, kar je bilo izgubljenega.«²²⁰

Molitev kot občestvo

53. Okrepljen s posebno vezjo, ki ga pridružuje Gospodu, duhovnik kljubuje trenutkom, v katerih bi se morda čutil osamljenega sredi ljudi. Zato vztrajno obnavlja svojo povezanost s Kristusom v evharistiji, v kateri je stvarno navzoč njegov Gospod.

Kakor je bil Jezus nenehno povezan z Očetom tudi tedaj, ko je bil sam (prim. Lk 3,21; Mr 1,35), tako mora biti tudi duhovnik človek, ki v zbranosti, tihoti in samoti živi v občestvu z Bogom,²²¹ zato lahko reče s sv. Ambrožem: »Nikoli nisem manj sam, kakor kadar sem sam.«²²²

Ob Gospodu bo duhovnik našel moč in način, da bo ljudi spet približal Bogu, jim prižgal luč vere, jih vnel za dobro in spodbujal k sodelovanju.

---

²²⁰ *Rimski pontifikal - Pontificale Romanum, Ordinatio Episcoporum, Presbyterorum et Diaconorum*, II, 151.

²²¹ Prim. *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 18; Škofovska sinoda (1971), *O službenem duhovništvu Ultimis temporibus*, II, I, 3; Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 46–47; Isti, *Splošna avdienca* (2. 6. 1993), v: *Insegnamenti XVI/1*, 1389.

²²² »Numquam enim minus solus sum, quam cum solus esse videor«: *Epist 33* (Maur. 49), I: CSEL 82, 229.

2.3. Pastoralna ljubezen

Razodetje Kristusove ljubezni

54. Pastoralna ljubezen, tesno povezana z evharistijo, je notranji in dejavni princip, ki je sposoben združevati mnoge in različne duhovnikove pastoralne dejavnosti ter privedi ljudi k življenju milosti.

Dejavno služenje mora odsevati ljubezen Kristusa, čigar ravnanje in vedenje bo duhovnik izrazil s popolnim darovanjem v korist črede, ki mu je zaupana.²²³ Posebno mora biti blizu trpečim, malim, otrokom, ljudem v težavah in tistim ob robu živečim. Vsem mora prinašati ljubezen in usmiljenje Dobrega pastirja.

Usvojiti Kristusovo pastoralno ljubezen, tako da postane oblika njegovega življenja, je cilj, ki od duhovnika zahteva globoko evharistično življenje, prav tako tudi nenehno prizadevanje in žrtve. Takšna ljubezen ni slučajna, ne pozna počitka in ne more biti pridobljena enkrat za vselej. Kristusov služabnik čuti dolžnost, da to stvarnost živi ter zanjo pričuje vedno in povsod, tudi tedaj, ko je zaradi starosti razrešen konkretnih pastoralnih nalog.

Onkraj funkcionalizma

55. Pastoralna ljubezen je posebej danes v nevarnosti, da njen pomen izniči tako imenovani funkcionalizem (učinkovitost). Tudi pri duhovnikih namreč lahko pogosto zasledimo vpliv zmotne miselnosti, ki skuša službeno duhovništvo skrajšati na funkcionalno raven. Biti »uspešen« duhovnik, opraviti nekatere posebne naloge, zagotoviti nekaj uspešnih del, to naj bi bilo pomembno v duhovnikovem življenju. Toda duhovnik ne opravlja le nekega »dela«, potem pa naj bi bil prost za svoje dejavnosti. Ob takšnem reduciranju identitete in duhovniške službe tvega, da bo zašel v praznino, ki jo pogosto nadomestijo oblike življenja, ki niso v skladu z njegovim služenjem.

---

²²³ Prim. Odllok o službi in življenju duhovnikov, 14; Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 23.

Duhovnik, ki se zaveda, da je služabnik Kristusa in Cerkev ter deluje v predanosti Kristusu z vsemi svojimi močmi v službi Boga in ljudi, bo našel potrebno moč v molitvi, študiju in duhovnem branju, da bo premagal omenjeno nevarnost.²²⁴

2.4. Pokorščina

Osnove pokorščine

56. Pokorščina je krepost temeljnega pomena in je tesno povezana z ljubeznijo. Kot uči Božji služabnik Pavel VI., se v »pastoralni ljubezni« lahko preseže »odnos hierarhične pokorščine, da bi bilo v pokorščini več velikodušnosti, iskrenosti in zanesljivosti«. ²²⁵ Celo Jezusova daritev na križu ima svojo veljavo in svoj odrešenjski smisel v njegovi pokorščini in zvestobi Očetovi volji. On je »postal pokoren vse do smrti, in sicer smrti na križu« (Flp 2,8). Tudi Pismo Hebrejcem naglašja, da se je Jezus »iz tega, kar je pretrpel, učil pokorščine« (Heb 5,8). Lahko torej rečemo, da je pokorščina Očetu v središču Kristusovega duhovništva.

Kakor za Kristusa tako tudi za duhovnika pokorščina pomeni popolno in veselo razpoložljivost spolnjevati Božjo voljo. Zato duhovnik priznava, da se ta volja kaže tudi v volji zakonitih predstojnikov. Razpoložljivost je treba razumeti kot resnično dejanje osebne svobode, kot posledico zrele izbire, stalno zoreče v molitvi pred Bogom. Krepost pokorščine, ki jo bistveno zahtevata zakrament in hierarhična ureditev Cerkev, izrecno izrazi klerik najprej pred prejemom diakonata in nato pri duhovniškem posvečenju. S to obljubo duhovnik okrepi svojo občestveno voljo ter tako vstopi v dinamiko pokorščine Kristusa, ki je postal pokoren služabnik vse do smrti na križu (prim. Fil 2,7–8).²²⁶

²²⁴ Prim. ZCP, kan. 279, § 1.

²²⁵ Pavel VI., *Okrožnica o duhovniškem celibatu*, 93.

²²⁶ Prim. prav tam, 15; Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 27.

Sodobna kultura naglaša pomembnost subjektivitete in avtonomijo osebe kot bistveni prvini njenega dostojanstva. Ta vrednota je sama na sebi pozitivna, vendar dobi negativno razsežnost, kadar jo absolutizirajo in zahtevajo zunaj njene zakonitega konteksta.²²⁷ To se lahko kaže tudi znotraj Cerkve in v duhovnikovem življenju, če se dejavnosti, ki jih opravlja v korist skupnosti, skrbijo na čisto subjektivno raven.

Duhovnik je v resnici po naravi svojega duhovništva in službi Kristusa in Cerkve. Zato je pripravljen sprejeti, kar upravičeno od njega zahtevajo njegovi predstojniki, še prav posebej, če ni opravičeno oviran, mora sprejeti in zvesto izpolnjevati nalogo, ki mu jo je zaupal njegov ordinarij.²²⁸

Odlök o službi in življenju duhovnikov opredeljuje osnove duhovniške pokorščine sklicujoč se na Božje delo, h kateremu so duhovniki poklicani ter pokaže na okvir pokorščine same:

– skrivnost Cerkve: »Ker je duhovniška služba služba Cerkvi, se ne more drugače opravljati kakor v hierarhičnem občestvu vsega telesa«,²²⁹

– krščansko bratstvo: »Pastirska ljubezen torej zahteva od duhovnikov, ki v tem občestvu delujejo, da svojo lastno voljo s pokorščino posvetijo službi Bogu in bratom ter da v duhu vere sprejmejo in izvedejo, kar jim ukazuje ali priporoča papež, lastni škof in drugi predstojniki. Zato se prav radi popolnoma žrtvujejo v kateri koli službi, ki jim je zaupana, tudi če je preprosta in neugledna. Na ta način ohranjajo in utrjujejo potrebno edinost s svojimi brati v službi, zlasti pa s tistimi, ki jih je Gospod postavil za vidne voditelje svoje Cerkve. Trudijo se pri zidanju Kristusovega telesa, ki raste z vsakršno vezjo medsebojne pomoči.«²³⁰

---

²²⁷ Prim. Janez Pavel II., *Okrožnica Sijaj resnice – Veritatis splendor*, Cerkevni dokumenti 52, Ljubljana 1994, 31, 32, 106; v: AAS 85 (1993).

²²⁸ Prim. ZCP, kan. 274, § 2.

²²⁹ *Odlök o službi in življenju duhovnikov*, 15.

²³⁰ Prav tam.

Hierarhična pokorščina

57. Duhovnik je »še posebej dolžan izkazovati spoštovanje in pokorščino papežu in svojemu ordinariju«. ²³¹ Zaradi svoje pripadnosti škofijskemu zboru duhovnikov deluje duhovnik v korist Cerkve, počelo in temelj njene edinosti pa je škof. ²³² Ta izvršuje nad krajevno Cerkvijo redno, lastno in neposredno oblast, ki jo nujno zahteva njegova pastoralna služba. ²³³ Hierarhična podrejenost, ki jo zahteva zakrament svetega reda, se eklesiološko in strukturalno uresničuje v povezavi s škofom in papežem, ki ima prvenstvo (principatus) redne oblasti nad vsemi krajevnimi Cerkvami. ²³⁴

Obveznost držati se cerkvenega učiteljstva v zadevah vere in nramnosti je notranje vezana na vsa opravila, ki jih mora duhovnik izvrševati v Cerkvi. ²³⁵ Nesoglasje na tem področju moramo šteti za velik prestop, ker povzroča pohujšanje in zmedenost med verniki. Poziv k nepokorščini, zlasti rednemu cerkvenemu učiteljstvu, ni prava pot za prenovno Cerkve. ²³⁶ Njena neizčrpna življenjskost lahko prihaja iz hoje za Učiteljem, pokornim vse do križa, s katerim sodelujemo pri njegovem misijonskem poslanstvu »z veseljem vere, radikalnostjo pokorščine, z dinamiko upanja in z močjo vere«. ²³⁷

Nihče drug se tako zelo ne zaveda, da so Cerkvi nujno potrebne pravila, ki so v službi ustreznega ohranjanja darov Svetega Duha, zaupanih Cerkvi, kakor prav duhovnik sam. Ker je njena hierarhična in organska struktura

²³¹ Prim. ZCP, kan. 273.

²³² Prim. *Dogmatična konstitucija o Cerkvi*, 23.

²³³ Prim. prav tam 27; ZCP, kan. 381, § 1.

²³⁴ Prim. *Odlok o škofovski službi*, 2; *Dogmatična konstitucija o Cerkvi*, 22; ZCP, kan 333, § 1.

²³⁵ Prim. *Izpoved vere – Professio fidei*, glej ZCP, kan. 833 in Kongregacija za verski nauk, *Vzorec izpovedi vere in prisega zvestobe ob sprejemanju službe v imenu Cerkve ... (Formula da usare per la professione di fede ...)* (29. 6. 1998), v: ASS 90 (1998), 542–551.

²³⁶ Prim. Benedikt XVI., *Homilija pri krizmeni maši* (5. 4. 2012), v: *L' Osservatore Romano*, 6. 4. 20012, 7.

²³⁷ Prav tam.

vidna, mora biti izvrševanje pravil, ki so ji zaupana od Boga, zlasti podeljevanje in obhajanje zakramentov, ustrezno urejeno.²³⁸

Kot služabnik Kristusa in njegove Cerkve se duhovnik velikodušno obveže zvesto spolnjevati vse določbe in vsako izmed njih. Pri tem se izogiba vseh oblik privolitve s pridržkom in po subjektivnih merilih, ki razdvajajo in prizadevajo tudi vernike laike in javno mnenje ter povzročajo hudo pastoralno škodo. Dejansko »cerkveni kanoni že po svoji naravi zahtevajo, da jih spolnjujemo«, in izražajo nujnost, »da to, kar zapoveduje glava, udje spolnjujejo«.²³⁹

Ko je duhovnik poslušen zakoniti avtoriteti, pospešuje med drugim tudi vzajemno ljubezen med zborom duhovnikov in hkrati tisto edinost, ki temelji na resnici.

Z ljubeznijo izvrševana oblast

58. Da bi se spolnjevanje pokorščine uresničevalo in bi utrjevalo cerkveno občestvo, morajo vsi tisti, ki imajo oblast (ordinarij, redovni predstojniki in voditelji družb apostolskega življenja), nujno dajati trajen osebni zgled, izvrševati svojo službeno karizmo z ljubeznijo ter na ustrezne načine in ob določenih časih načrtovati ali zahtevati privolitev v predloge glede *verskih in disciplinarnih vprašanj*.²⁴⁰

Ta podreditev je vir svobode, ker ne ovira, marveč spodbuja duhovnikovo zrelo spontanost, da si bo osvojil vedro in uravnovešeno pastoralno držo in tako ustvarjal harmonijo, v kateri se darovi lastne osebnosti stopijo v enoto na višji ravni.

²³⁸ Prim. Janez Pavel II., *Konstitucija Sacrae disciplinae* (25. 1. 1983), v: AAS 75 (19839, pars II, XIII; *Govor udeležencem mednarodnega simpozija Ius in vita et in missione Ecclesiae* (23. 4. 1993), v: *L' Osservatore Romano*, 25. 4. 1993, 4.

²³⁹ Prim. Janez Pavel II., *Konstitucija Sacrae disciplinae leges* (25. 1. 1983), n. d., Pars II, XIII.

²⁴⁰ Prim. ZCP, kan. 392; 619.

Spoštovanje liturgičnih predpisov

59. Med današnjimi vidiki glede pokorščine je prav, da posebej osvetlimo ljubezen in spoštovanje liturgičnih predpisov.

Liturgija je izvrševanje duhovniške službe Jezusa Kristusa,²⁴¹ »je vrhunec, h kateremu teži delovanje Cerkve, in hkrati vir, iz katerega izvira vsa njena moč«. ²⁴² Bogoslužje je torej področje, glede katerega se mora duhovnik še posebej zavedati, da je nosilec službe in da se mora zvesto pokoravati Cerkvi. »Samo cerkvena oblast sme urejati sveto bogoslužje; to oblast ima apostolski sedež in v skladu s pravno določbo krajevni škof.«²⁴³ Zato duhovnik ne sme po svoji volji na tem področju ničesar dodajati, izpuščati ali spreminjati.²⁴⁴

Ta predpis velja posebej za obhajanje zakramentov, ki so eminentno opravila Kristusa in Cerkve in ki jih duhovnik deli v blagor vernikov v imenu Kristusa, Glave (in persona Christi), ter v imenu Cerkve.²⁴⁵ Verniki imajo polno pravico udeležiti se liturgičnega slavlja, kakor ga hoče Cerkev, ne pa slavlja po osebнем okusu posameznega službenega voditelja ali slavlja po nepotrjenih partikularnih obredih (ritualih), ki so izraz določenih skupin, ki se zapirajo pred vesoljnostjo Božjega ljudstva.

Enotnost v pastoralnih načrtih

60. Nujno je, da so duhovniki v izvrševanju svoje službe ne samo odgovorno soudeleženi pri pripravi pastoralnih načrtov, ki jih predloži škof v sodelovanju z duhovniškim svetom,²⁴⁶ ampak z njimi tudi usklajujejo pastoralno prakso v svojih skupnostih.

²⁴¹ Prim. *Konstitucija o svetem bogoslužju*, 7.

²⁴² Prav tam, 10.

²⁴³ *ZCP*, kan. 838, § 1.

²⁴⁴ Prim. *Konstitucija o svetem bogoslužju*, 22.

²⁴⁵ Prim. *ZCP*, kan. 848, § 1.

²⁴⁶ Prim. Kongregacija za duhovščino, *Pismo Omnes Christifideles* (25. 1. 1973), 9; v: *Enchiridion Vaticanum* 5, 1207–1208.

Modra ustvarjalnost in samoiniciativni duh, ki sta lastna zrelosti duhovnikov, s tem nista zmanjšana, ampak nasprotno, lahko sta ustrezno ovrednotena v korist pastoralne učinkovitosti. Samovoljno ravnanje na tem področju lahko oslabi delo same evangelizacije.

Pomembnost in obveznost duhovniške obleke

61. V sekularizirani družbi, ki teži k materializmu, kjer zunanja znamenja posvečene in nadnaravne stvarnosti pogosto izginevajo, še posebej čutimo nujnost, da duhovnika kot Božjega človeka in delivca Božjih skrivnosti skupnost prepozna tudi po obleki, ki jo nosi kot prepoznavno znamenje predanosti in njegove identitete nosilca javne službe.²⁴⁷ Duhovnik mora biti prepoznaven predvsem po svojem obnašanju, pa tudi po načinu oblačenja, da lahko vsak vernik in celo vsak človek²⁴⁸ neposredno zazna njegovo identiteto in njegovo pripadnost Bogu in Cerkvi.

Duhovniška obleka je zunanje znamenje notranje pripadnosti. »Duhovnik ne pripada več samemu sebi, ampak je zaradi prejetih zakramentalnih znamenj (prim. *Katekizem katoliške Cerkve*, št. 1563, 1582) Božja 'lastnina'. Njegovo 'bivanje v imenu Drugega' mora biti prepoznavno vsem po jasnem pričevanju ...« V načinu mišljenja, govorjenja, presojanja svetnih dogajanj, služenja in ljubezni, odnosov do ljudi, tudi v oblačenju, mora duhovnik izražati preroško moč njegove zakramentalne pripadnosti.²⁴⁹

Zaradi teh razlogov morata tako duhovnik kot diakon:²⁵⁰

²⁴⁷ Janez Pavel II., *Pismo kardinalu rimskemu vikarju* (8. 9. 1982), v: *Insegnamenti V/2* (1982) 847–849.

²⁴⁸ Prim. Pavel VI., *Govor duhovnikom* (17. 2. 1969; 17. 2. 1972; 10. 2. 1978), v: ASS 61 (1969), 190; 64 (1972) 223; 70 (1978), 191; Janez Pavel II., *Pismo duhovnikom za veliki četrtek 1979* (8. 4. 1979), 7; *Nagovori duhovnikom* (9. 11. 1978; 19. 4. 1979), v: *Insegnamenti I* (1978) 116; II (1979) 929.

²⁴⁹ Benedikt XVI., *Govor udeležencem teološkega srečanja, ki ga je pripravila Kongregacija za duhovščino* (12. 3. 2010).

²⁵⁰ Prim. Papeški svet za zakonodajna besedila, *Chiarimenti circa il valore vincolante dell' art. 66 del Direttorio per il ministero e la vita dei presbiteri* (22. 10. 1994), v: *Communicationes* 27 (1995), 192–194.

a) nositi talar ali »dostojno cerkveno obleko po določbah, ki jih je izdala škofovska konferenca, in po zakonitih krajevnih običajih«;²⁵¹ če ne nosi talarja, mora biti obleka drugačna od obleke laikov in v skladu z dostojanstvom in svetostjo službe; kroj in barvo mora odobriti škofovska konferenca;

b) zaradi neskladnosti z duhom te discipline ne morejo dobiti zakonite veljave prakse,²⁵² ki so s tem v nasprotju, in jih mora zakonita oblast absolutno zavriniti.²⁵³

Razen v posebnih okoliščinah je opuščanje cerkvene obleke znamenje oslABLJENEGA čuta identitete pastirja, ki popolnoma pripada služenju Cerkve.²⁵⁴

Talar je tudi po obliki, barvi in kot znamenju dostojanstva zelo primerno oblačilo, saj jasno loči duhovnike od laikov in pripomore k boljšemu razumevanju svetega značaja duhovniške službe. Hkrati samega duhovnika spominja, da je vedno in v vsakem trenutku duhovnik, posvečen za služenje, učenje, vodenje in posvečevanje duš, zlasti z obhajanjem zakramentov in oznanjevanjem Božje besede. Nošenje kleriške obleke služi tudi varovanju uboštva in čistosti.

2.5. Oznanjevanje Božje besede

Zvestoba Božji besedi

62. Kristus je apostolom in Cerkvi zaupal poslanstvo oznanjati veselo blagovest vsem ljudem.

Predajati vero naprej se pravi odkrivati, oznanjati in poglobljati krščansko poklicanost, to je klic, s katerim se Bog obrača k vsakemu človeku, ko mu razodeva skrivnost odrešenja in

²⁵¹ Prim. ZCP, kan. 284.

²⁵² Prim. ZCP, kan. 24, § 2.

²⁵³ Prim. Pavel VI., *Motu proprio Ecclesiae Sanctae*, I, 25, § 2, v: AAS 58 (1966), 770. Kongregacija za škofove, *Pismo vsem papeškim predstavnikom Per venire incontro* (27. 1. 1976), v: *Enchiridion Vaticanum* 5, 1162–1163; Kongregacija za katoliško vzgojo, *Pismo The document* (6. 1. 1980), v: *L'Osservatore Romano*, suppl. 12. 4. 1980.

²⁵⁴ Prim. Pavel VI., *Splošna avdienca* (17. 9. 1969); *Govor duhovnikom* (1. 3. 1973), v: *Insegnamenti VII* (1969), 1065; XI (1973), 176.

mu hkrati določi vlogo, ki naj jo zasede v zvezi s to skrivnostjo kot sin posinovljenja v Sinu.²⁵⁵

Ta dvojni vidik je v povzetku izražen v veroizpovednem obrazcu, ki je eden izmed najbolj potrjenih izrazov vere, po katerem je Cerkev zmeraj odgovorila na Božji klic.²⁵⁶

Duhovnikovi službi se torej postavljata dve zahtevi. Na prvem mestu je misijonski značaj posredovanja vere. Služba besede ne sme biti ločena ali oddaljena od življenja ljudi; nasprotno, služba besede mora biti neposredno povezana s smislom človekovega življenja, in sicer vsakega človeka, torej se mora lotiti najbolj žgočih vprašanj, ki se postavljajo pred človekovo vest.

Z druge strani pa je nujna zahteva pristnosti, skladnosti z vero Cerkve, varuhinjo resnice o Bogu in o človeku. To stvarnost je treba živeti z velikim čutom odgovornosti, v zavesti, da gre za zelo pomembno vprašanje, za življenje človeka in za smisel njegovega bivanja.

Da bi bila služba besede rodovitna, bo duhovnik v tem kontekstu dajal prednost življenjskemu pričevanju, ki bo odkrivalo moč Božje ljubezni in dalo njegovi besedi prepričljivost. Poleg tega bo v pridigi izrecno govoril o Kristusovi skrivnosti, tako vernikom kakor tudi neverujočim in nekristjanom. Posvetil se bo katezezi, ki je organsko urejena razlaga nauka Cerkve; s pravilno aplikacijo razodete resnice bo reševal konkretne primere.²⁵⁷

Zavest brezpogojne nujnosti »ostati« zvest in biti ukoreninjen v Božji besedi in izročilu ter tako biti resnično eden izmed Jezusovih učencev in spoznati resnico (prim. Jn 8,31–32) je vedno spremljala zgodovino duhovniške duhovnosti, ki jo je potrdil tudi 2. vatikanski vesoljni cerkveni zbor.²⁵⁸ Zelo koristna je »starodavna praksa lectio divina ali duhovno branje Svetega pisma, ki je v tem, da smo dalj časa pogloblje-

²⁵⁵ Prim. *Konstitucija o Božjem razodetju*, 5; *Katekizem katoliške Cerkve*, 1–2, 142.

²⁵⁶ Prim. prav tam, 150–152, 185–187.

²⁵⁷ Prim. Janez Pavel II., *Splošna avdienca* (21. 4. 1993), 6, v: *Insegnamenti XVI/1* (1993), 936–947.

²⁵⁸ Prim. *Konstitucija o Božjem razodetju*, 25.

ni v svetopisemsko besedilo, ga vnovič beremo, kakor bi ga 'prežvekovali', kot so rekli cerkveni očetje, ter 'izzeli' ves sok, da bi hranil naše premišljevanje in duhovno zrenje ter kot sokrvice napajal konkretno življenje«. ²⁵⁹

V današnji družbi, zaznamovani s teoretičnim in praktičnim materializmom, subjektivizmom in relativizmom, je nujno, da evangelij predstavimo kot »Božjo moč, dano v rešitev vsakomur, ki veruje« (Rim 1,16). V zavesti, da je »vera iz oznanjevanja, oznanjevanje pa posredovanje Kristusove besede« (prav tam, 10,17), bodo duhovniki porabili vse moči, da izpolnijo to poslanstvo, ki je najpomembnejša naloga njihove službe. Niso namreč samo pričevalci, marveč tudi glasniki in posredovalci vere. ²⁶⁰

Če to službo živijo v hierarhičnem občestvu, jih usposablja, da z oblastjo oznanjajo katoliško vero in da službeno pričujejo za vero Cerkve. Saj se v resnici »Božje ljudstvo najprej zbira po besedi živega Boga in ta se vsekakor sme pričakovati iz ust duhovnikov.« ²⁶¹

Da bo res verodostojna, moramo Božjo besedo podajati naprej brez zvijačnosti in ponarejanja, z oznanjevanjem resnice pred Bogom (prim. 2 Kor 4,2). Duhovnik naj z vso zrelo odgovornostjo pazi, da ne bi pačil, zmanjševal, kazil ali izničil vsebine Božjega sporočila. Njegova dolžnost je namreč, »da ne uči svoje modrosti, marveč Božjo besedo, in da vse nenehno spodbuja k spreobrnjenju in svetosti.« ²⁶² »Zato morajo biti njegove besede, njegove odločitve in njegovo vedenje vedno bolj jasne in oznanilo evangelija ter pričevanje zanj: 'samo če ostane v besedi, bo duhovnik postal popoln Gospodov učenec, spoznal bo resnico in postal res svoboden.'« ²⁶³

²⁵⁹ Benedikt XVI., *Opoldanska molitev - Angelus* (6. 11. 2005), v: *Insegnamenti I/i* (2005) 759–762.

²⁶⁰ Prim. ZCP, kan. 757; 762; 776.

²⁶¹ *Odllok o službi in življenju duhovnikov*, 4.

²⁶² Prav tam; prim. Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 26.

²⁶³ Benedikt XVI., *Posinodalna apostolska spodbuda Gospodova beseda*, Cerkevni dokumenti 131, Ljubljana 2001, 80.

Pridiga se torej ne sme skrčiti na razlaganje osebnih idej, na pričevanje lastne izkušnje, na psihološke,²⁶⁴ filantropične in sociološke razlage. Pridiga prav tako ne sme iskati retorične očarljivosti, na katero tako pogosto naletimo, ko kdo nagovarja množice. Gre namreč za oznanjevanje Božje besede, s katero ne smemo razpolagati po mili volji, ker je bila zaupana Cerkvi, ki jo varuje, premišljuje in zvesto posreduje naprej.²⁶⁵ Potrebno je torej, da duhovnik skrbno pripravi pridigo v molitvi, z resnim študijem aktualnih vprašanj ter s prizadevanjem, da jo bo apliciral na razmere, v katerih živijo poslušalci. Kakor je posebej opozoril Benedikt XVI., »je primerno, da upoštevamo triletni cikel beril ter modro razlagamo vernikom tematske homilije, ki skozi cerkveno leto obravnavajo pomembna vprašanja krščanske vere ter črpajo iz predlogov cerkvenega učiteljstva glede štirih temeljnih nosilcev *Katekizma katoliške Cerkve* in poznejšega *Kompendija: izpovedovanje vere, obhajanje krščanskih skrivnosti, življenje v Kristusu in krščanska molitev*.²⁶⁶ Tako bodo homilije, kateheze in druge oblike oznanjevanja resnična pomoč vernikom pri njihovem življenju v odnosu do Boga in do drugih.

Beseda in življenje

63. Zavest poslanstva kot oznanjevalca evangelija se mora pri duhovniku, ki je orodje Jezusa Kristusa in Svetega Duha, vedno bolj konkretizirati pri njegovem pastoralnem delu. Tako bo mogel v luči Božje besede oživiti različna stanja in okolja, v kateri opravlja svojo službo.

Da bi bil res učinkovit in prepričljiv, je zelo pomembno, da duhovnik – v perspektivi vere in svoje službe – z ustvarjalno-kritičnim čutom pozna ideologije, govorico, kulturne dileme,

---

²⁶⁴ Prim. Janez Pavel II., *Splošna avdienta* (12. 5. 1993), v: *Insegnamenti XVI/1* (1993) 1194–1204.

²⁶⁵ Prim. *Konstitucija o Božjem razodetju*, 10; Janez Pavel II., *Splošna avdienta* (12. 5. 1993), v: *Insegnamenti XVI/1* (1993), 1194–1204.

²⁶⁶ Benedikt XVI., *Posinodalna apostolska spodbuda Eucharistija – zakrament ljubezni*, 46.

vzorke, ki jih širijo družbena občila, ki močno vplivajo na miselnost ljudi.

Spodbujen po apostolu Pavlu, ki vzklika: »Gorje meni, če evangelija ne bi oznanjal!« (1 Kor 9,16), bo duhovnik znal uporabiti tista sredstva obveščanja, ki mu jih dajeta na voljo znanost in sodobna tehnologija.

Res je, da ni vse odvisno od teh sredstev in človeških sposobnosti. Božja milost lahko učinkuje neodvisno od človeškega prizadevanja. Vendar je v Božjem načrtu oznanjevanje Božje besede redna in prednostna pot za podajanje vere naprej in za poslanstvo evangelizacije.

Zaradi številnih ljudi, ki so danes daleč od Kristusovega oznanila ali zanj niti ne vedo, si bo duhovnik zlasti vzel k srcu nujno, aktualno in dramatično vprašanje: »Kako naj verujejo, če niso slišali o njem? In kako naj slišijo, če ni oznanjevalca?« (Rim 10,14).

Da bo lahko odgovoril na to vprašanje, bo duhovnik čutil dolžnost osebnega poglobljanja v Sveto pismo s študijem zdrave eksegeze, zlasti patristične, in z meditacijo po raznih v duhovnem izročilu Cerkve preskušanih metodah, da si bo tako pridobil umevanje, prežeto z ljubeznijo.²⁶⁷ Pomembno je, da se nauči gojiti tak osebni odnos z Božjo besedo že v času teološkega študija, ko kandidati za duhovništvo študirajo Sveto pismo, da jih bo to »poučilo o skrivnosti Božjega razodetja in jih spodbujalo k molitvenemu odgovoru z Gospodom, ki govori. Po drugi strani pa mora tudi pristno molitveno življenje v dušah kandidatov poživljati željo, da bi vedno bolj spoznavali Boga, ki se je v svoji besedi razodel kot neskončna ljubezen.«²⁶⁸

64. Duhovnik bo čutil potrebo, da bo posebno pozoren na daljno in bližnjo pripravo na mašno homilijo, na njeno vsebino, pri čemer se bo skliceval na liturgična besedila, zlasti na evangelij, upošteval pravo razmerje med razlago in aplikacijo, pazil na pedagoško in tehnično obliko, izdelano dikcijo

²⁶⁷ Prim. Sv. Tomaž Akvinski, *Summa theologiae*, I, q. 43, a. 5.

²⁶⁸ Benedikt XVI., *Posinodalna apostolska spodbuda Gospodova beseda*, 82.

ob spoštovanju snovi in poslušalcev.²⁶⁹ Posebej se je treba »izogibati splošnih in abstraktnih homilij, ki prikrivajo preprostost Božje besede, pa tudi nekoristnega oddaljevanja od bistva zaradi nevarnosti, da se pozornost usmerja na pridigarja namesto na evangeljsko sporočilo. Vernikom mora biti jasno, da je pridigarjeva želja oznanjati Kristusa, ki mora biti v središču vsake homilije.«²⁷⁰

Beseda in kateheza

65. Danes, ko se na mnogih področjih širi religiozna nepismenost, ki se kaže v tem, da ljudje ne poznajo osnovnih sestavin vere, je kateheza temeljnega pomena za evangeljsko poslanstvo Cerkve, kajti kateheza je privilegirano orodje za pouk in rast v veri.²⁷¹

Duhovnik kot škofov sodelavec in pooblaščenec je odgovoren za katehetsko dejavnost v skupnosti, ki mu je zaupana, in sicer tako, da to dejavnost spodbuja, usklajuje in vodi. Pomembno je, da jo zna povezovati in vključiti v organski načrt evangelizacije in pri tem zagotoviti predvsem povezanost kateheze svoje skupnosti s škofom, s krajevno in vesoljno Cerkvijo.²⁷²

Posebej si bo duhovnik prizadeval zbuditi pravo in ustrezno odgovornost za katehezo in za sodelovanje pri njej, bodisi med člani ustanov posvečenega življenja in družb apostolskega življenja, bodisi med ustrezno usposobljenimi verniki laiki.²⁷³ Za katehetsko prizadevanje jim bo tudi izkazoval svoje priznanje in spoštovanje.

Na poseben način bo skrbel za začetno in nenehno oblikovanje katehistov, združenj in gibanj. V mejah možnosti mora biti duhovnik katehet katehistov ter z njimi ustvariti pravo

²⁶⁹ Prim. ZCP, kan. 769.

²⁷⁰ Benedikt XVI., *Posinodalna apostolska spodbuda Gospodova beseda*, 59.

²⁷¹ Prim. Janez Pavel II., *Apostolska spodbuda o katehezi*, Cerkveni dokumenti 4, Ljubljana 1980, 18; v: AAS 71 (1979) 1291–1292.

²⁷² Prim. ZCP, kan. 768.

²⁷³ Prim. ZCP, kan. 528, § 1 in kan. 776.

občestvo Gospodovih učencev, na katero se lahko udeleženci kateheze sklicujejo in opirajo. Uči jih, da se mora služba poučevanja meriti po besedi Jezusa Kristusa, ne pa po teorijah in osebnih mnenjih: »Vera Cerkve je tista, katere služabniki smo.«²⁷⁴

Kot učitelj²⁷⁵ in vzgojitelj v veri²⁷⁶ bo duhovnik storil vse, da bo imela kateheza prednostno mesto pri krščanski vzgoji v družini, pri verskem pouku, pri oblikovanju apostolskih gibanj itd. Prav tako si bo prizadeval, da bo kateheza zajemala vse vernike: otroke in mladino, odrasčajoče in odrasle ter ostarele. Poleg tega bo znal podajati katehetski pouk tako, da bo uporabljal vsa pedagoška sredstva in družbena občila, ki učinkovito pomagajo, da bi se verniki, ustrezno svojemu značaju, zmožnostim, starosti in življenjskim razmeram, temeljiteje poučili v krščanskem nauku in ga uresničili v življenju na čim popolnejši način.²⁷⁷

V ta namen bo duhovnikov poglavitni priročnik *Katekizem katoliške Cerkve* in njegov *Kompendij*. Takšna besedila so namreč zanesljivo in verodostojno vodilo za poučevanje nauka Cerkve,²⁷⁸ zato je treba spodbujati njihovo branje in študij. To naj bo oporna in nepogrešljiva podpora »pri poznavanju verskih skrivnosti, ki imajo v Katekizmu katoliške Cerkve sistematično in organsko sintezo.«²⁷⁹ Kot nas je opozoril Benedikt XVI., »v Katekizmu zasije bogastvo nauka, ki ga je Cerkev v dva tisoč letih svoje zgodovine sprejemala, varovala in podarjala. Od Svetega pisma do cerkvenih očetov, od učiteljev teologije do svetnikov prek stoletij Katekizem trajno spominja na mnoge načine, kako je Cerkev premišljevala o veri in napredovala v nauku, da bi vernikom dala gotovost v njihovem verskem življenju.«²⁸⁰

²⁷⁴ Benedikt XVI., *Homilija pri krizmeni maši* (5. 4. 2912), n. d., 7.

²⁷⁵ Prim. *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 9.

²⁷⁶ Prim. prav tam, 6.

²⁷⁷ Prim. *ZCP*, kan. 779.

²⁷⁸ Prim. Janez Pavel II., *Konstitucija Fidei Depositum* (11. 10. 1992), v: *AAS* 86 (1992) 113–118.

²⁷⁹ Benedikt XVI., *Apostolsko pismo – Motu proprio Vrata vere*, 11.

²⁸⁰ Prav tam.

2.6. Zakrament evharistije

Evharistična skrivnost

66. Če je oznanjevanje Božje besede osnovna prvina duhovnikove službe, potem je vsekakor evharistija njeno srce in živo središče. Evharistija je namreč v prvi vrsti stvarna navzočnost edine in večne Kristusove daritve v času.²⁸¹

Kot zakramentalni spomin Kristusove smrti in vstajenja, stvarno in učinkovito ponavzročanje odrešilne daritve, studenec in vrhunec krščanskega življenja in vsega oznanjevanja²⁸² je evharistija začetek, sredstvo in cilj duhovniške službe, ker so »vsa druga cerkvena opravila in dela apostolata v tesni zvezi z njo in nanjo naravnana«. ²⁸³ Duhovnik, posvečen, da sveto daritev ponavzročuje, s tem najvidneje izraža svojo identiteto.²⁸⁴

V resnici obstaja najožja povezanost med središčnostjo evharistije, pastoralne ljubezni in enovitostjo duhovnikovega življenja.²⁸⁵ V tej povezanosti najde duhovnik odločilni kaziplot na poti k svetosti, h kateri je poklican.

Če duhovnik po svoji službi daje Kristusu, velikemu in večnemu duhovniku, na razpolago svoj razum, voljo, glas in roke, da lahko nebeškemu Očetu daruje zakramentalno daritev odrešenja, potem si mora tudi sam usvojiti to notranjo razpoložljivost svojega Učitelja in kakor On živeti dar za svoje

---

²⁸¹ Prim. Janez Pavel II., *Splošna avdienca* (12. 5. 1993), 3.

²⁸² Prim Odlok o službi in življenju duhovnikov, 5; Benedikt XVI., *Posinodalna apostolska spodbuda Evharistija - zakrament ljubezni*, 78, 84–88.

²⁸³ Prav tam.

²⁸⁴ Sv. Tomaž Akvinski: »Sacerdos habet duos actus: unum principale, supra corpus Christi verum; et alium secundarium, supra corpus Christi mysticum. Secundus autem actus dependet a primo, sed non convertitur« *Summa theologiae*, Suppl., q. 36, a. 2, ad 1).

²⁸⁵ Prim. *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 5; 13; sv. Justin, *Apologia* I, 67; PG 6, 429–432; sv. Avguštin, *In Iohannis Evangelium Tractatus*, 26, 13–15; CCL 36, 266–268; Benedikt XVI., *Posinodalna apostolska spodbuda Evharistija - zakrament ljubezni*, 80; Kongregacija za bogoslužje in disciplino zakramentov, *Navodilo Redemptionis Sacramentum su alcune cose che si devono osservare ed evitare circa la Santissima Eucaristia* (25. 3. 2004) 110, v: AAS 96 (2004), 581.

brate. Naučiti se mora torej najpopolnejše združitve z žrtev-
nim darom, tako da položi na daritveni oltar vse svoje življe-
nje kot znamenje zastonske in prehitivojoče Božje milosti.

Obhajanje evharistije

67. Duhovnik je povabljen, da vsak dan obhaja sveto ev-
haristično daritev, nenehno premišljuje njen pomen in preo-
blikuje svoje življenje v evharistijo, kar se kaže v ljubezni do
vsakdanje daritve, predvsem v spolnjevanju stanovskih dol-
žnosti. Kristusova ljubezen na križu duhovnika vodi, da tudi
sam postane prijetna daritev Očetu po Kristusu (prim. Rim
12,1). Ljubiti križ v času hedonistične družbe je pohujšanje,
toda križ odpira obzorja vere in je izvir notranjega življenja.
Duhovnik mora s svojim slogom življenja oznanjati odrešenj-
sko vrednost križa.

Nujno je, da si priključimo v spomin nenadomestljivo vre-
dnost, ki jo ima za duhovnika vsakdanje obhajanje svete
maše, ki je »vrhunec in vir«,²⁸⁶ tudi takrat, ko verniki niso
navzoči.²⁸⁷ V tej zvezi Benedikt XVI. pravi: »V ta namen sku-
paj s sinodalnimi očeti priporočam duhovnikom, naj 'vsak
dan obhajajo mašo, tudi če verniki niso navzoči.' Takšno
priporočilo je v skladu predvsem z neskončno objektivno
vrednostjo vsake evharistične daritve. Prav tako je razlog v
njeni posebni duhovni učinkovitosti, kajti če mašo obhaja-
mo z zbranostjo in vero, nas oblikuje v najglobljem pomenu
besede, ker pospešuje upodobitev po Kristusu in utrjuje du-
hovnika v njegovi poklicanosti.«²⁸⁸

Duhovnik bo živel evharistijo kot osrednji dogodek dneva
in vsakdanje službe, kot sad iskrenega hrepenenja in prilož-
nosti za globoko in učinkovito srečanje s Kristusom. V ev-
haristiji se bo učil vsakdanjega darovanja, to pa ne samo v
trenutkih velikih težav, ampak tudi v drobnih vsakdanjih

²⁸⁶ *Konstitucija o svetem bogoslužju*, 11; prim. tudi *Odlok o službi in živ-
ljenju duhovnikov*, 18.

²⁸⁷ Prim. ZCP, kan. 904.

²⁸⁸ Benedikt XVI., *Posinodalna apostolska spodbuda Evharistija – zakra-
ment ljubezni*, 88.

nasprotjih. Takšno razumevanje se bo odražalo v ljubezni, s katero se bo pripravljaj na obhajanje svete daritve, jo živel pobožno, obhajal brez naglice, pri čemer bo spoštoval liturgične določbe in pravila, da bodo imeli verniki v tem pristno katehezo.²⁸⁹

V civilizaciji, ki ima iz dneva v dan vedno čedalje izostren čut za sporočanje po znamenjih in sliki, bo duhovnik enako pozoren na vse, kar lahko povzdigne lepoto in sakralnost obhajanja evharistije. Za takšno daritev je pomembno posebej paziti na primernost in urejenost kraja, arhitekturo oltarja in tabernaklja,²⁹⁰ plemenitost svetih posod in oblačil,²⁹¹ cerkvenega petja,²⁹² glasbe,²⁹³ svete tihote,²⁹⁴ rabo kadila ob slovesnih praznovanjih itd., v ponavljanju spoštljivega dejanja Marije do Gospoda, ko je »vzela funt dragocenega olja iz pristne narde, mazilila Jezusu noge in mu jih obrisala s svojimi lasmi, da se je hiša napolnila z vonjem po dišečem olju« (Jn 12,3). Vse te prvine lahko prispevajo k popolnejši udeležbi pri evharistični daritvi. Premajhna pozornost na simboliko liturgije, zlasti pa brezbržnost in naglica, površnost in nered, maličijo pomen liturgije in slabijo njeno vlogo v pospeševanju rasti vere.²⁹⁵ Kdor obhaja evharistijo zanikrno, kaže na slabotnost svoje vere in drugih ne vzgaja v veri. Vzorno obhajanje evharistije pa je prva in najboljša kateheza o sveti daritvi.

Posebej je treba paziti, da so pri obhajanju evharistije dosledno upoštewane liturgične določbe. »Te določbe so konkret-

---

²⁸⁹ Prim. prav tam, 64.

²⁹⁰ Prim. *Konstitucija o svetem bogoslužju*, 128; Janez Pavel II., *Okrožnica Cerkev iz evharistije*, 49–50; Benedikt XVI., *Posinodalna apostolska spodbuda Evharistija – zakrament ljubezni*, 80.

²⁹¹ Prim. *Konstitucija o svetem bogoslužju*, 122–124; Kongregacija za bogoslužje in disciplino zakramentov, *Navodilo Redemptionis Sacramentum* (25. 3. 2004), 121–128.

²⁹² Prim. *Konstitucija o svetem bogoslužju*, 112, 114, 116; Janez Pavel II., *Okrožnica Cerkev iz evharistije*, 49; Benedikt XVI., *Posinodalna apostolska spodbuda Evharistija – zakrament ljubezni*, 80.

²⁹³ Prim. *Konstitucija o svetem bogoslužju*, 120.

²⁹⁴ Prim. prav tam 30; Benedikt XVI., *Posinodalna apostolska spodbuda Evharistija – zakrament ljubezni*, 120.

²⁹⁵ Prim. ZCP, kan. 899, § 9.

ni izraz pristne cerkvenosti evharistije; to je njen najgloblji smisel. Liturgija ni zasebna lastnina kogarkoli, niti mašnika niti občestva, v katerem se obhajajo svete skrivnosti ... Tudi v naših časih bi morali znova odkriti poslušnost liturgičnim določbam in jih ceniti kot ogledalo in pričevanje ene same vesoljne Cerkve, ki se ponavzočuje pri vsakem obhajanju evharistije. Duhovnik, ki mašuje v skladu z liturgičnimi normami, in občestvo, ki jih sprejema, s tem tiho in vendar zgovorno kažeta svojo ljubezen do Cerkve.²⁹⁶

Ko tako duhovnik posveča vse svoje sposobnosti obhajanju evharistije, da bi pri njej verniki živo sodelovali, se mora držati obreda, predpisanega v liturgičnih knjigah, ki jih je potrdila pristojna oblast, ne da bi po svoji volji kaj dodajal, izpuščal ali spreminjal.²⁹⁷ Tako je njegovo obhajanje resnično obhajanje Cerkve in s Cerkvijo; ne počne »nekaj svojega«, marveč je skupaj s Cerkvijo v pogovoru z Bogom. To spodbuja tudi ustrezno aktivno soudeležnost vernikov pri svetem bogoslužju: »Umetnost obhajanja izhaja iz zveste pokorščine liturgičnim pravilom v celoti, kajti ravno ta način obhajanja je skozi dve tisočletji zagotavljal versko življenje vernikov, ki so poklicani živeti to slavlje kot Božje ljudstvo, kraljevo duhovništvo in svet narod (prim. 1 Pet 2,4–5.9).«²⁹⁸

Ordinariji, višji predstojniki ustanov posvečenega življenja in voditelji družb apostolskega življenja imajo strogo dolžnost – poleg tega, da v tem dajejo najprej sami lep zgled – paziti, da se bodo glede maševanja vedno in povsod zvesto spolnjevali liturgični predpisi.

Duhovniki, ki mašujejo ali somašujejo, si morajo nadeti sveta oblačila, kakor jih predpisujejo liturgični predpisi.²⁹⁹

---

²⁹⁶ Janez Pavel II., *Okrožnica Cerkev iz evharistije*, 52.

²⁹⁷ Prim. *Konstitucija o svetem bogoslužju*, 22; ZCP, kan. 846, § 1; Benedikt XVI., *Posinodalna apostolska spodbuda Evharistija – zakrament ljubezni*, 40

²⁹⁸ Benedikt XVI., *Evharistija – zakrament ljubezni*, 38.

²⁹⁹ Prim. ZCP, kan. 929; *Splošni uvod v Rimski misal* (2002) 81; 298; Kongregacija za bogoslužje in disciplino zakramentov, *Navodilo Liturgicae instaurationes* (5. 9. 1970), 8, v: AAS 62 (1970) 701; *Navodilo Redemptionis Sacramentum*, 121–128.

Češčenje svete evharistije

68. Središčni pomen evharistije se mora kazati ne samo z dostojnim in doživetim maševanjem, ampak tudi s pogostim češčenjem presvetega zakramenta. Tako naj bi bil duhovnik tudi zgled vernikom s svojo pobožnostjo do presvete evharistije in z vztrajnim premišljevanjem pred Gospodom, navzočim v tabernaklju vsakokrat, ko je to mogoče. Zaželeno je, da duhovniki, ki jim je zaupano vodstvo skupnosti, posvetijo dovolj časa skupnemu češčenju, na primer vse četrte, ob molitvenih dnevih za nove poklice ipd. ter tudi zunaj obhajanja maše izkazujejo presvetemu oltarnemu zakramentu večjo pozornost in češčenje kot kateremu koli obredu ali dejanju. »Vera in ljubezen do evharistije ne moreta dopustiti, da bi Kristusova navzočnost v tabernaklju ostala osamljena.«³⁰⁰ Verniki bodo po zgledu vere svojih pastirjev tudi sami iskali med tednom priložnosti, da bodo prišli v cerkev častit Gospoda, navzočega v tabernaklju.

Prednostni trenutek evharističnega češčenja je lahko molitveno bogoslužje, saj v resnici razširja na različne ure dneva daritev hvale in zahvale, ki ima v sveti maši svoje središče in svoj zakramentalni vir. Molitveno bogoslužje, v katerem je duhovnik, združen s Kristusom, je glas Cerkve za ves svet, zato naj bo opravljeno tudi skupno, tako da bo »razlagalec in prenašalec univerzalnega glasu, ki poje hvalnico Bogu in prosi za odrešenje človeka.«³⁰¹ Kanoniški kapitlji naj ohranjajo svečane oblike molitvenega bogoslužja.

Pri skupnem ali posamičnem molitvenem bogoslužju je treba vedno paziti, da ne bo skrženo zgolj na »dolžnost« in opravljeno iz navade kot preprosto in hitro branje brez potrebne pozornosti na smisel besedila.

---

³⁰⁰ Janez Pavel II., *Splošna audienca* (9. 6. 1993) 6, v: *Insegnamenti XVI/1* (1993) 1469–1461; prim. Isti, *Dal vam bom pastirjev*, 48; *Katekizem katoliške Cerkve*, 1418; Janez Pavel II., *Okrožnica Cerkev iz evharistije*, 25; Kongregacija za bogoslužje in disciplino zakramentov, *Navodilo Redemptionis Sacramentum*, 134; Benedikt XVI., *Evharistija – zakrament ljubezni*, 67–68.

³⁰¹ Janez Pavel II., *Splošna audienca* (2. 6. 1993) 5; prim. *Konstitucija o svetem bogoslužju*, 99–100.

Nameni mašne daritve

69. »Evharistija je daritev, ki ponavzočuje daritev na križu, ker je spomin daritve in ker naklanja njen sad.«³⁰² Vsako obhajanje evharistije aktualizira edinstveno, popolno in zaključno daritev Kristusa, ki je na križu enkrat za vselej odrešil svet. Evharistija se prvenstveno obhaja v slavo Bogu in v zahvalo za odrešenjske milosti človeštvu. Po starodavnem izročilu verniki prosijo duhovnika, naj obhaja mašo, ki »naj bo darovana za odpuščanje grehov živih in mrtvih, da bi dosegli od Boga duhovne in časne dobrine.«³⁰³ »Duhovnikom se zelo priporoča, da mašujejo po namenu vernikov.«³⁰⁴

Da bi bili na ustrezen način soudeleženi pri Gospodovi daritvi tako z darovanjem samega sebe kot s tem, kar so, naj verniki darujejo, navadno kot denarni prispevek, v namen, za katerega bo maša darovana. V nobenem primeru to *ni plačilo*, kajti evharistična daritev je absolutno zastonjski dar. »Verski in eklezialni duh vernike spodbuja, da zaradi dejavnejše udeležbe pri evharistični daritvi želijo pridružiti osebni delež in tako prispevajo za potrebe Cerkve, zlasti za vzdrževanje njenih duhovnikov.«³⁰⁵ Dar za obhajanje svete maše je treba razumeti kot »odlično obliko« miloščine.³⁰⁶

Takšno navado »Cerkev ne samo potrjuje, ampak jo tudi spodbuja kot posebno znamenje edinosti krščenca s Kristusom, prav tako edinosti vernika z duhovnikom, ki po njegovem namenu opravlja to službo.«³⁰⁷ Duhovniki naj to priporočajo z ustrežno katehezo ter vernikom pojasnijo duhovni pomen in blagoslov. Tudi sami naj si prizadevajo, da bodo evharistijo obhajali z živo zavestjo, da so v Kristusu in s Kristusom posredniki pred Bogom ne samo v splošni aplikaciji

³⁰² *Katekizem katoliške Cerkve*, 1366.

³⁰³ Prav tam, 1414; prim. ZCP, kan. 901.

³⁰⁴ ZCP, kan. 945, § 2.

³⁰⁵ Pavel VI., *Motu proprio Firma in Traditione* (13. 6. 1974), v: AAS 66 (1974), 308.

³⁰⁶ Kongregacija za duhovščino, *Dekret Mos iugiter* (22. 2. 1991), čl. 7, v: AAS 83 (1991), 446.

³⁰⁷ Pavel VI., *Motu proprio Firma in Traditione* (22. 2. 1974), v: AAS 66 (1974), 443–446.

daritve na križu za odrešenje sveta, ampak tudi v priporočalno namenov posameznih vernikov Božji naklonjenosti. To naj bo za vernike eden izmed odličnih načinov za dejavno sodelovanje pri obhajanju Gospodove daritve.

Duhovniki naj pazijo tudi na to, da zaradi opraviła, »ki neposredno zadeva najodličnejši zakrament, ne bo padla senca tudi najmanjšega videza trgovanja ali simonije, ki bi povzročila pohujšanje.«³⁰⁸ V tej zadevi je Cerkev izdala jasna navodila³⁰⁹ in kaznuje z ustrezno kaznijo tistega, »ki si z darovi za maše nezakonito ustvarja dobiček.«³¹⁰ Vsak duhovnik, ki sprejema obveznost darovati mašo po namenu darovalca, se mora zavedati, da mora v duhu pravičnosti opraviti toliko maš, kolikor mašnih namenov je sprejel.³¹¹

Duhovniku ni dovoljeno zahtevati višje vsote, kot jo je z dekretom določila zakonita oblast, ali, če ta ne obstaja, le vsoto, kot že velja v škofiji. Duhovniku je dovoljeno sprejeti nižji dar od predpisanega, pa tudi višji, če je dan prostovoljno.³¹²

»Vsak duhovnik mora natančno zapisovati maše, ki jih je sprejel, da jih bo opravil, in katere je že opravil.«³¹³ Župnik in rektor cerkve ali drugega svetega kraja mora imeti posebno knjigo, v katero se vpisujejo maše.³¹⁴

Sprejeti se sme le toliko maš, kolikor jih je mogoče opraviti v enem letu.³¹⁵ »Duhovniki, ki sprejmejo večje število maš v posebne namene ..., naj namesto odklonitve, s čimer ovirajo pobožne želje darovalcev in jih odvrčajo od dobrega namena, izročijo mašne namene drugim duhovnikom (prim. ZCP, kan. 955) ali lastnemu ordinariju (prim. ZCP, kan. 956).«³¹⁶

³⁰⁸ Kongregacija za duhovščino, *Dekret Mos iugiter* (22. 2. 1991), v: AAS 83 (1991), 443–446.

³⁰⁹ Prim. ZCP, kan. 945–958.

³¹⁰ ZCP, kan. 1385.

³¹¹ Prim. ZCP, kan. 948–949; 188, 5°.

³¹² Prim. ZCP, kan. 952.

³¹³ ZCP, kan. 955, § 4.

³¹⁴ Prim. ZCP, kan. 958, § 1.

³¹⁵ Prim. ZCP, kan. 953.

³¹⁶ Kongregacija za duhovščino, *Dekret Mos iugiter* (2. 2. 1991), čl. 5, § 1, v: AAS 83 (1991), 443–446.

»Če so darovalci vnaprej in izrecno opozorjeni ter svobodno soglašajo, da so njihovi nameni pridruženi z drugimi nameni v eno daritev, se lahko opravi ena maša z enotnim 'skupnim' namenom. V tem primeru je treba javno objaviti dan, kraj in uro, kdaj bo takšna maša darovana. To se lahko opravi le dvakrat tedensko.«³¹⁷ Če bi se takšna izjema preveč razširila mimo veljavnega kanonskega določila, bi se ustvarila graje vredna zloraba.³¹⁸

Če duhovnik mašuje večkrat istega dne, obdrži zase le en mašni dar, druge pa odda v namene, ki jih določi ordinarij.³¹⁹

Župnik »je dolžan opraviti mašo za ljudstvo, ki mu je zaupano, vsako nedeljo in zapovedan praznik.«³²⁰

2.7. Zakrament pokore

Služabnik sprave

70. Dar vstalega Kristusa apostolom za odpuščanje grehov je Sveti Duh: »Prejmite Svetega Duha! Komur grehe odpuščate, so jim odpuščeni; komur jih zadržite, so jim zadržani« (Jn 20,21–23). Kristus je zaupal delo sprave izključno apostolom in tistim, ki so njihovi nasledniki v tem poslanstvu. Tako so duhovniki po Kristusovi volji edini služabniki zakramenta sprave.³²¹ Kakor Kristus so tudi oni poslani, da kličejo grešnike k spreobrnjenju in jih po milostni sodbi privedejo nazaj k Očetu.

Zakramentalna sprava vzpostavlja prijateljstvo z Bogom Očetom in z vsemi njegovimi otroki v njegovi družini, ki je Cerkev. Ta se tako pomlaja in gradi v vseh svojih razsežnostih: vesoljni, krajevni, župnijski.³²²

³¹⁷ Prav tam, čl. 2, §§ 1–2, n. d., 443–446.

³¹⁸ Prim. prav tam, čl. 2, § 3, n. d., 443–446.

³¹⁹ Prim. ZCP, kan. 951.

³²⁰ Prim. ZCP, kan. 534, § 1.

³²¹ Prim. Tridentinski koncil, *Sessio VI, De iustificazione*, c. 14; *Sessio XIV, De Poenitentia*, c. 1, 2, 5–7, kan. 10; *Sessio XXIII, De Ordine*, c. 1; *Odllok o službi in življenju duhovnikov*, 1, 5; ZCP, kan. 965.

³²² Prim. *Katekizem katoliške Cerkve*, 1443–1445.

Kljub žalostni ugotovitvi o izgubi čuta za greh, ki je močno razširjen v kulturi našega časa, mora duhovnik z veseljem in predanostjo opravljati službo oblikovalca vesti, službo odpuščanja in miru.

Potrebno je torej, da se duhovnik na neki način istoveti s tem zakramentom in si privzame Kristusovo ravnanje, da se bo kot usmiljeni Samarijan sklonil k ranjenemu človeku. S tem bo hkrati storil to, da bo novost krščanstva zasijala kot zdravilna razsežnost zakramenta pokore, ki je postavljen za ozdravljenje in odpuščanje.³²³

Posvečanje službi sprave

71. Po svoji službi³²⁴ in zaradi mašniškega posvečenja mora duhovnik svoj čas in svoje moči določene dneve in ure posvetiti spovedovanju vernikov.³²⁵ Izkušnja kaže, da verniki radi prejemajo ta zakrament tam, kjer vedo in vidijo, da bodo našli požrtvovalne duhovnike. Poleg tega ne smemo zanemariti možnosti, da omogočimo posameznim vernikom prejem zakramenta sprave in pokore tudi med mašo.³²⁶ To velja za vse kraje, zlasti za stolnice, za cerkve v zelo obiskanih krajih ter za božjepotna svetišča, kjer se lahko organizira bratsko in odgovorno sodelovanje z redovnimi duhovniki ali starejšimi duhovniki.³²⁷

³²³ Prim. ZCP, kan. 966, § 1; 978, § 1; 981; Janez Pavel II., *Govor Apostolski penitenciariji* (27. 3. 1993), v: *Insegnamenti XVI/1* (1993), 761–766.

³²⁴ Prim. ZCP, kan. 986.

³²⁵ Prim. Janez Pavel II., *Apostolsko pismo Motu proprio Misericordia Dei* (7. 4. 2002), 1–2; n. d., 455.

³²⁶ »Ordinarji kraja, prav tako župniki in rektorji cerkva in svetišč morajo občasno preveriti, ali dejansko obstajajo kar največje možnosti za spovedovanje vernikov. Posebej se priporoča vidna navzočnost spovednikov v bogoslužnih prostorih po določenem urniku, prilagoditev urnikov glede na dejanske potrebe spokornikov, zlasti dostopnost pred obhajanjem maše, prav tako – da bi prišli naproti potrebam vernikov – tudi med mašo, če so na voljo drugi duhovniki.« Janez Pavel II., *Apostolsko pismo Misericordia Dei* (7. 4. 2002), 2; n. d., 455.

³²⁷ Prim. Kongregacija za duhovščino, *Pismo rektorjem božjepotnih cerkva* (15. 8. 2011), v: *L' Osservatore Romano*, 12. 8. 2011, 7.

Ne smemo pozabiti, da »zvesto in velikodušno razpoloženje duhovnikov za spovedovanje, po vzoru velikih svetnikov v cerkveni preteklosti, kot so Janez Marija Vianney in sv. Janez Bosco, sv. Jožef Marija Escriva in sv. Pij iz Pietrelcine, sv. Jožef Cafasso in sv. Leopold Mandić, nam vsem daje zgled, kako je spovednica lahko realno 'mesto' posvečevanja.«³²⁸

Vsak duhovnik naj se pri tem drži cerkvene določbe, ki skrbno varuje in močno poudarja pomen posamične spovedi ter osebne in celovite obtožbe grehov v neposrednem pogovoru s spovednikom.³²⁹ »Osebna (posamična) in celovita spoved ter odveza sta edini redni način sprave vernika, ki se zaveda velikega greha, z Bogom in Cerkvijo.« Zato morajo vsi, »ki jim je v moči službe zaupana pastoralna skrb, strogo upoštevati, da bodo njim zaupanim vernikom na voljo za spoved.«³³⁰ Vsekakor je treba imeti skupno zakramentalno odvezo, ki ne upošteva veljavnih določb, za velik prekršek.³³¹

Glede spovednice naj škofovska konferenca izda ustrezne določbe, vendar tako, »da zagotovijo, da so spovednice vedno na odprtem mestu s pritrjeno mrežo med spovedancem in spovednikom, in jih verniki, ki to želijo, prosto uporabljajo.«³³²

---

³²⁸ Benedikt XVI., *Govor udeležencem tečaja, ki ga je pripravila Apostolska penitenciarija* (25. 3. 2011), v: *L'Osservatore Romano*, 26. 3. 2011, 7.

³²⁹ Prim. ZCP, kan. 960; Janez Pavel II., *Okrožnica Odrešenik človeka – Redemptor hominis*, Cerkevni dokumenti 2, Ljubljana 1979, 20; Isti, *Apostolsko pismo Misericordia Dei*, 3.

³³⁰ Janez Pavel II., *Apostolsko pismo Misericordia Dei*, 1.

³³¹ Spoved in skupna zakramentalna odveza sta rezervirani v izrednih primerih in pod določenimi pogoji, kakor jih predpisujejo veljavne določbe. Prim. ZCP, kan. 961–963; Pavel VI., *Nagovor* (20. 3. 1981), v: AAS 73 (1981) 201–204; Janez Pavel II., *Posinodalna apostolska spodbuda o spravi in pokori – Reconciliatio et poenitentia*, Cerkevni dokumenti 25, Ljubljana 1985 (2. 12. 1984), 33, v: AAS 77 (1985), 270; *Apostolsko pismo Misericordia Dei*, 4–5, n. d., 456–457.

³³² ZCP, kan. 964, § 2. Poleg tega lahko spovednik iz upravičenega razloga, razen v smrtnem primeru, upravičeno odloča, čeprav spovedanec morda zahteva drugače, da se spoved opravi v spovednici s pritrjeno mrežo (prim. Papeški svet za razlago zakonskih besedil, *Responsio ad propositum dubium: de loco excipiendi sacramentales confessiones*; v: AAS 90 /1998/, 711).

Spovednik naj porabi možnost, da spokornikovo vest pripravi z besedami, čeprav kratkimi, ki bodo ustrezale konkretnemu primeru ter tako pospeševale osebno usmeritev k spreobrnjenju in uspešno podpirale duhovno pot tudi z nalaganjem ustrezne pokore.³³³ Tako je lahko spoved hkrati tudi možnost za duhovno svetovanje (spremljanje).

Duhovnik naj vsekakor skrbi, da bo ohranil obhajanje zakramenta sprave na zakramentalni ravni tako, da spodbuja obžalovanje grehov, krepi zaupanje v Božje usmiljenje itd., s čimer se bo izognil nevarnosti, da bi spoved skrčil na zgolj psihološko raven ali preprost formalizem.

To se med drugim pokaže tudi v tem, da se zvesto upošteva veljavnih predpisov glede prostora spovedovanja in spovednice.³³⁴

Potrebnost spovedi

72. Kakor vsak vernik se mora tudi duhovnik spovedovati svojih grehov in slabosti. On je prvi, ki mora vedeti, da ga zakramentalna spoved utrjuje v veri in ljubezni do Boga in do bližnjega.

Če hočemo zares pokazati lepoto zakramenta sprave, je nujno potrebno, da delivec tega zakramenta z osebnim pričevanjem daje zgled drugim vernikom o izkustvu odpuščanja. To izkustvo je prvi pogoj, da se v pastoralni na novo ovrednoti zakrament sprave. V pogosti spovedi se duhovnik uči spoznavati druge in po zgledu svetnikov prejema spodbudo, »da spoved postavi v središče ... pastoralnih prizadevanj.«³³⁵ V tem duhu je prav, da verniki vedo in vidijo, da se tudi njihovi duhovniki redno spovedujejo.³³⁶ »Vse duhovniško življenje neizprosno peša, če se duhovnik iz nemarnosti ali katerega koli drugega vzroka ne zateka k zakramentu pokore redno

³³³ Prim. ZCP, kan. 978, § 1; 981.

³³⁴ ZCP, kan. 964; prim. Janez Pavel II., *Apostolsko pismo Misericordia Dei*, 9.

³³⁵ Benedikt XVI., *Pismo ob začetku leta duhovništva ob 150. obletnici smrti sv. Janeza Marije Vianneya*, Cerkveni dokumenti 126, Ljubljana 2009.

³³⁶ Prim. ZCP, kan. 276, § 2, 5°; *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 18.

ter s pristno vero in pobožnostjo. Pri duhovniku, ki se ne bi več spovedoval ali bi se spovedoval slabo, bi se to v njegovem duhovništvu in duhovniškem delu prav kmalu pokazalo in to bi opazilo tudi občestvo, katerega pastir je.«³³⁷

Duhovno vodstvo zase in za druge

73. Vzporedno z zakramentom sprave duhovnik opravlja službo *duhovnega vodstva (duhovnega spremljanja)*.³³⁸ Vnovično odkritje in razširjenost te prakse, ki je v veljavi tudi zunaj obhajanja zakramenta sprave, je velik blagoslov za Cerkev v sedanjem času.³³⁹ Velikodušno in prizadevno izvrševanje duhovnega vodstva je hkrati pomembna priložnost za prepoznavanje in utrjevanje duhovniškega poklica ali poklicanosti v razne oblike posvečenega življenja.

Za krepitev svoje duhovnosti morajo tudi duhovniki imeti duhovno vodstvo. »S pomočjo duhovnega spremljanja in duhovnega svetovanja ... laže prepoznajo delovanje Svetega Duha v življenju vsakega človeka.«³⁴⁰ Ko izročijo oblikovanje svoje duše v roke modrega sobrata, – ta pa je orodje Svetega Duha –, že od začetka svoje službe zorijo v zavesti, kako pomembno je, da ne hodijo sami po poti duhovnega življenja in pastoralnih obveznosti. Ko se odločijo za to sredstvo učinkovitega oblikovanja, ki je tako dobro preizkušeno v Cerkvi, imajo duhovniki popolno svobodo pri izbiri osebe, ki naj jih vodi.

³³⁷ Janez Pavel II., *Posinodalna apostolska spodbuda o spravi in pokori*, 31; Isti, *Dal vam bom pastirjev*, 26.

³³⁸ Prim. Benedikt XVI., *Poslanica kardinalu James Francis Stafford, velikemu penitenciarju in udeležencem XX. tečaja o vprašanih Il foro interno, ki ga je pripravila Apostolska penitenciarja* (12. 3. 2009), n. d., 374–377; Kongregacija za duhovščino, *Duhovnik služabnik Božjega usmiljenja, Cerkveni dokumenti 135*, Ljubljana 2012, 64–134.

³³⁹ Prim. Janez Pavel II., *Apostolska spodbuda o spravi in pokori*, Cerkveni dokumenti 25, Ljubljana 1985, 32.

³⁴⁰ Kongregacija za duhovščino, *Duhovnik služabnik Božjega usmiljenja*, 98.

2.8. Molitveno bogoslužje

74. Eden izmed osnovnih načinov, kako je duhovnik pred Gospodom, je molitveno bogoslužje (brevir, duhovne dnevni-ce). V njem molimo kot ljudje, ki potrebujemo pogovor z Bogom, ko posojamo (dajemo) svoj glas in nadomeščamo tiste, ki ne znajo, nočejo ali ne najdejo časa za molitev.

Drugi vatikanski koncil pravi, da verniki, »ki sodelujejo pri molitvenem bogoslužju, izpolnjujejo poslanstvo Cerkve in se udeležujejo najvišje časti Kristusove neveste, ker hvaleč Boga stojijo pred Božjim prestolom v imenu matere Cerkve.«³⁴¹ Ta molitev »je zares glas neveste same, ki odgovarja ženinu, da, je celo molitev Kristusa in vsega njegovega telesa k Očetu.«³⁴² Tako duhovnik nadaljuje in posodablja molitev Kristusa, duhovnika.

75. Dolžnost dnevne molitve brevirja (molitvenega bogoslužja) je ena izmed slovesnih obljub, danih ob diakonskem posvečenju pred javnostjo, ki se ne sme opustiti brez pomembnega razloga. Gre za obljubo ljubezni, ki jo je treba spolnjevati v vseh okoliščinah, tudi na dopustu. Duhovnik »je dolžan opraviti vsak dan vse dnevne ure«,³⁴³ to je hvalnice in večernice, prav tako bogoslužno branje, vsaj eno dnevno uro in večerno molitev (kompletorij).

76. Da bi duhovniki poglobili pomen molitvenega bogoslužja, morajo »ne samo uskladiti glas s srcem, ki moli, ampak naj si pridobijo popolnejšo liturgično in biblično izobrazbo, zlasti glede psalmov.«³⁴⁴ Potrebno je ponotranjiti Božjo besedo, biti pozoren na to, kaj nam hoče Gospod z njo povedati, poslušati razlago cerkvenih očetov ali tudi 2. vatikanskega koncila, se poglobiti v življenje svetnikov in govo-

³⁴¹ *Konstitucija o svetem bogoslužju*, 85.

³⁴² Prav tam, 84.

³⁴³ Benedikt XVI., *Posinodalna apostolska spodbuda Gospodova beseda*, Cerkevni dokumenti 131, Ljubljana 2011, 62.

³⁴⁴ *Katekizem katoliške Cerkve*, 1176; navaja *Konstitucijo o svetem bogoslužju*, 90.

re papežev, v drugo branje molitvenega bogoslužja, moliti z vzkliki psalmov, s katerimi smo povezani z molitvijo Cerkev. »Če smo ponotranjili te prvine, doumeli strukturo molitve, sprejeli besede bogoslužja, lahko dosežemo v notranjo harmonijo. Tako se z Bogom ne pogovarjamo le kot posamezniki, ampak kot Cerkev, ki moli. S tem preoblikujemo naš 'jaz' v 'mi' Cerkev, ga bogatimo in odpiramo v molitvi s Cerkvijo, z njenimi besedami, ter smo resnično v pogovoru z Bogom.«³⁴⁵ Bolj kot recitiranje brevirja je potrebno poslušanje, da bi dosegli »izkušnjo tihote«.³⁴⁶ Besedo je namreč mogoče izraziti in slišati samo v tihoti. Hkrati pa se mora duhovnik zavedati, da naš čas ne spodbuja zbranosti.

Pogosto imamo vtis, da se bojimo, čeprav le za trenutek, odklopiti od družbenih občil.³⁴⁷ Zato mora duhovnik odkriti pomen zbranosti in notranjega miru, »da bi v srcu sprejel polni odmev glasu Svetega Duha ter še tesneje združil osebno molitev z Božjo Besedo in glasno besedo Cerkev«.³⁴⁸ Duhovnik mora vedno bolj ponotranjiti svojo vlogo posrednika.³⁴⁹ Z evharistijo, za katero je bil 'posvečen', duhovnik postane kvalificiran posrednik, da v pogovoru z Bogom z veliko preprostostjo srca (simpliciter) obravnava zadeve svojih bratov. Papež Janez Pavel II. je na to opozoril v govoru ob 30. obletnici izida *Odloka o službi in življenju duhovnikov*: »Duhovnikova identiteta je vprašanje zvestobe Kristusu in Božjemu ljudstvu, med katerega smo poslani. Duhovnikova zavest se ne omejuje zgolj na osebne zadeve. Gre za stvarnost, ki jo verniki nenehno preverjajo in čutijo, kajti duhovnik je 'vzet' izmed ljudi in postavljen, da posreduje njihove zadeve Bogu ... Ker je duhovnik posrednik med Bogom in ljudmi, se mnogo ljudi obrača nanj in ga prosijo za molitev. Molitev na neki

³⁴⁵ Benedikt XVI., *Srečanje z duhovniki škofije Albano, Castel Gandolfo* (31. 8. 2006), v: *Insegnamenti* II/2 (2006), 163–179.

³⁴⁶ Janez Pavel II., *Apostolsko pismo Spiritus et Sponsa*, 13: AAS 96 (2004), 425.

³⁴⁷ Prim. Benedikt XVI., *Posinodalna apostolska spodbuda Gospodova beseda*, 66.

³⁴⁸ *Splošni uvod v molitveno bogoslužje*, 202.

³⁴⁹ Prim. *Katekizem katoliške Cerkev*, 2634–2636.

način 'ustvarja' duhovnika, zlasti kot pastirja. Hkrati vsak duhovnik 'oblikuje samega sebe' prav zahvaljujoč molitvi. Pri tem mislim na čudovito molitev brevirja, božansko službo (*Officium Divinum*), v kateri vsa Cerkev po ustih svojih služabnikov moli s Kristusom.³⁵⁰

2.9. Voditelj skupnosti

Duhovnik za skupnost

77. Duhovnik je poklican, da se poleg naštetih spoprime z drugimi značilnimi zahtevami svoje službe. Gre za skrb za življenje skupnosti, ki mu je zaupana; to skrb izraža predvsem s pričevanjem ljubezni.

Kot pastir skupnosti – po vzoru Kristusa, dobrega pastirja, ki svoje življenje daje za Cerkev – duhovnik živi in obstaja za to skupnost: zanjo moli, študira, dela in se žrtvuje; zanjo je pripravljen dati svoje življenje, ko jo ljubi kakor Kristus in ji podarja vso svojo ljubezen in vse svoje spoštovanje,³⁵¹ ko v zavzemanju zanjo nenehno razdaja svoje moči, samo da bi jo napravil za podobo Cerkve, Kristusove neveste, vedno lepše in vrednejše Očetovega veselja in ljubezni Svetega Duha.

Ta zaročniška razsežnost duhovniku pomaga, da vodi svojo skupnost v popolnem služenju vsem in vsakemu posameznemu članu. Z lučjo razodete resnice poučuje njihovo vest, s podeljeno oblastjo varuje evangeljsko pristnost krščanskega življenja, popravlja zmote, odpušča, ozdravlja rane, tolaži potrte in pospešuje bratstvo.³⁵²

Vse te naloge pričujejo najprej o duhovnikovi pristni in učinkoviti ljubezni, hkrati pa razodevajo tisto globoko občestvo, ki se mora uresničiti med duhovnikom in njegovo skupnostjo kot podaljšanje in oživitev občestva z Bogom,

³⁵⁰ Janez Pavel II., *Govor udeležencem Mednarodnega simpozija ob 30 letnici izida Odloka o službi in življenju duhovnikov* (27. 10. 1995), št. 5.

³⁵¹ Prim. Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 22–23; prim. *Apostolsko pismo O dostojanstvu žene – Mulieris dignitatem*, Cerkveni dokumenti 40, Ljubljana 1989, 22, v: AAS 80 (1988), 1715–1716.

³⁵² Prim. *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 6; ZCP, kan. 529, § 1.

Kristusom in Cerkvijo.³⁵³ Po Jezusovem vzoru je duhovnik poklican služiti, ne pa da mu drugi služijo (prim Mt, 20,28). Nenehno mora biti pozoren na nevarnost, da bi se osebno okoriščal z velikim spoštovanjem in uslužnostjo, ki ju verniki izkazujejo duhovništvu in Cerkvi.

Čutiti s Cerkvijo

78. Da bi bil dober voditelj svojega ljudstva, duhovnik pozorno prepozna značenja časa; od tistih, ki se tičejo vesoljne Cerkve in njenega potovanja skozi zgodovino človeštva, pa vse do najbližjih v konkretnih okoliščinah njegove skupnosti.

To razločevanje zahteva nenehno in korektno posodabljanje svetih ved v razmerju do teoloških in pastoralnih vprašanj ter moder premislek o družbenih, kulturnih in znanstvenih dosežkih, ki označujejo naš čas.

V spolnjevanju svoje službe duhovniki uresničujejo to zahtevo s stalno in jasno držo – čutiti s Cerkvijo (*sentire cum Ecclesia*) –, tako da vedno ravnajo v občestvu s papežem, škofi in sobrati v duhovništvu, z diakoni, kakor tudi z verniki, posvečenimi z evangeljskimi sveti, ter z verniki laiki.

Duhovniki naj kažejo gorečo ljubezen do Cerkve, ki je mati naše krščanske eksistence, in naj veselo živijo svojo cerkveno pripadnost kot dragoceno pričevanje Božjemu ljudstvu.

V tem duhu bodo duhovniki pri opravljanju svoje dejavnosti radi zaprosili za sodelovanje vernike, posvečene z evangeljskimi sveti in vernike laike, seveda v zakoniti obliki in upoštevajoč zmožnosti vsakega posameznika.

---

³⁵³ Sv. Janez Krizostom, *De sacerdotio*, III, 6: PG 48, 643–644: »Duhovno rojstvo vernikov je privilegij duhovnikov. Oni so tisti, ki jim omogočijo rojstvo v življenje milosti po krstu; po njihovem sredništvu oblečemo Kristusa, smo pokopani z Božjim Sinom in postanemo člani blaženega telesa (prim. Rim 6,1; Gal 3,27). Moramo jih torej spoštovati ne samo kot vladarje in , ampak jih ceniti bolj kot svoje starše. Ti so nas rodili po krvi in po poželenju mesa (prim. Jn 1,13), oni pa so nam omogočili, da smo rojeni kot Božji otroci. So torej posredniki našega blaženega prerojenja, naše svobode in našega posinovljenja v redu milosti.«

2.10. Duhovniški celibat

Odločna volja Cerkve

79. Iz globokih teoloških in pastoralnih nagibov, ki utemeljujejo povezanost med celibatom in duhovništvom, Cerkev, razsvetljena po pričevanju, ki jo v tem potrjuje še danes duhovno in evangeljsko življenje toliko duhovnikov, je med 2. vaticanskim koncilom in v poznejših papeških dokumentih vnovič potrdila svojo »odločno voljo, da ohranja pravni predpis, ki zahteva prostovoljno izbran in trajen celibat za kandidate za duhovniško posvečenje v latinskem obredu.«³⁵⁴

Celibat je v resnici dar, ki ga je Cerkev prejela in nad katerim hoče bedeti, prepričana, da je to blagor zanjo in za svet.

Teološki in duhovni nagibi za celibat

80. Kakor vsako evangeljsko vrednoto tako moramo tudi posvečeni celibat živeti kot resnično osvobajajočo novost, kot posebno pričevanje radikalizma v hoji za Kristusom in kot znamenje eshatološke stvarnosti. »Celibat je anticipacija, ki jo omogoča Gospodova milost, ki nas 'priteguje' k sebi in stvarnost vstajenja; vedno znova nas kliče, da presegamo samega sebe in sedanji trenutek naproti resnični navzočnosti prihodnjega, ki je že tu.«³⁵⁵

»Ne umejo te besede vsi, ampak katerim je dano. So namreč nekateri samski, ker so že od rojstva taki, da morajo ostati samski, in so nekateri samski, ker so jih v to prisilili ljudje; in zopet drugi so samski, ker so si samski stan izvolili zaradi nebeškega kraljestva. Kdor more razumeti, naj razume!« (Mt 19,10–12).³⁵⁶ Celibat se odkriva kot odgovor

³⁵⁴ Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 29; *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 16; Pavel VI., *Okrožnica o duhovniškem celibatu*, 14; ZCP, kan. 277, § 1.

³⁵⁵ Benedikt XVI., *Bedenje ob sklepu duhovniškega leta* (10. 6. 2010), n. d., 397–406.

³⁵⁶ Prim. Janez Pavel II., *Okrožnica Sijaj resnice – Veritatis splendor*, *Cerkveni dokumenti* 52, Ljubljana 1994, 22.

na ljubezen osebe, ki »pusti očeta in mater ter sledi Jezusu, dobrem pastirju, v apostolskem občestvu, v službi Božjega ljudstva.«³⁵⁷

Da bi z ljubeznijo in velikodušno živel prejeti dar, je zlasti pomembno, da duhovnik že od časa semeniške vzgoje razume teološke in duhovne razsežnosti cerkvene discipline o celibatu.³⁵⁸ Celibat kot dar in kot posebna Božja karizma zahteva popolno in trajno zdržnost zaradi Božjega kraljestva, da bi se mogli posvečeni služabniki z nedeljenim srcem lažje oklepali Kristusa in se svobodneje posvečati službi Bogu in ljudem.³⁵⁹ »Celibat človeka čudovito dviga in učinkovito prispeva k dosegu popolnega razvoja človekove osebnosti.«³⁶⁰

Cerkvena disciplina razodeva voljo Cerkve, še preden to voljo izrazi kandidat s svojo pripravljenostjo, in najde svoj zadnji razlog v tesni povezavi, ki obstaja med celibatom in svetim redom, ki duhovnika upodobi po Jezusu Kristusu, glavi in ženinu Cerkve.³⁶¹

Pismo Efežanom vzpostavlja tesno povezavo med Kristusovo duhovniško daritvijo (prim. 5,25) in posvetitvijo Cerkve (prim. 5,26), ki jo Kristus ljubi z zaročniško ljubeznijo. Zakramentalno vcepljen v to duhovništvo izključne Kristusove ljubezni za Cerkev, njegovo zvesto nevesto, duhovnik s svojo zavezanostjo celibatu izraža prav to ljubezen, ki hkrati postane rodoviten vir pastoralne učinkovitosti.

Celibat torej ni neka prвина, ki od zunaj vpliva na duhovniško službo; tudi ga ne smemo preprosto imeti za uredbo, naloženo z zakonom. Kdor namreč prejme zakrament svetega

---

³⁵⁷ Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 29.

³⁵⁸ Prim. *Odlok o duhovniški vzgoji*, 10; ZCP, kan. 247, § 1; Kongregacija za katoliško vzgojo, *Ratio Fundamentalit Institutionis Sacerdotalis* (19. 3. 1985), 48; *Orientamenti educativi per la formazione al celibato sacerdotale* (11. 4. 1974), 16, v: *Enchiridion Vaticanum* 5 (1974–1976), 200–201.

³⁵⁹ Prim. *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 16; Janez Pavel II., *Pismo duhovnikom za veliki četrtek* 1979 (8. 4. 1979) 8; Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 29; ZCP, kan. 277, § 1.

³⁶⁰ Pavel VI., *Okrožnica o duhovniškem celibatu*, 55.

³⁶¹ Prim. *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 16; Pavel VI., *Okrožnica o duhovniškem celibatu*, 14.

reda, se v polni zavesti in svobodno obveže za celibat,³⁶² in sicer po pripravi, ki traja več let, po globokem premisleku in vztrajni molitvi. Ko pride do trdnega prepričanja, da mu Kristus daje *dar* za blagor Cerkve in za služenje drugim, duhovnik sprejme celibat za vse življenje, svojo voljo pa okrepi z obljubo, ki jo je izrekel pri obredu diakonskega posvečenja.³⁶³

Zaradi vseh teh razlogov cerkvena postava po eni strani potrjuje karizmo celibata, ko kaže, kako je ta najtesneje povezan s sveto službo v svoji dvojni razsežnosti odnosa do Kristusa in do Cerkve, po drugi pa varuje svobodo tistega, ki jo sprejema.³⁶⁴ Duhovnik, na nov in odličn način posvečen Kristusu,³⁶⁵ se torej mora zavedati, da je prejel dar, potrjen z natančno določeno pravno vezjo, ki ga moralno zavezuje k spolnjevanju. Ta svobodno sprejeta vez ima prej teologalni in moralni kot pa juridični značaj in je znamenje zaročniške vezi, ki se uresničuje po zakramentalnem posvečenju.

Po daru celibata je duhovnik deležen duhovnega in stvarnega očetovstva, ki ima univerzalno razsežnost in se na poseben način uresničuje v odnosu do skupnosti, ki mu je zapupana.³⁶⁶ »To so otroci njegovega duha, ljudje, ki jih je Dobri pastir zaupal njihovi skrbi. Mnogo je teh ljudi, več kot bi jih mogla zaobjeti navadna človeška družina ... Da bi bilo duhovnikovo srce razpoložljivo za takšno službo, skrb in ljubezen, mora biti svobodno. Celibat je znamenje svobode, ki je namenjena služenju. V moči tega znamenja je, po izročilu katoliške Cerkve, hierarhično oziroma 'službeno' duhovništvo še tesneje 'posvečeno' skupnemu duhovništvu vernikov.«³⁶⁷

³⁶² Prim. *Odllok o službi in življenju duhovnikov*, 16; ZCP, kan. 1036; 1037.

³⁶³ Prim. *Rimski Pontifikal - Pontificale Romanum, De ordinatione Episcoporum, Presbyterorum et Diaconorum*, III, 228; Janez Pavel II., *Pismo duhovnikom za veliki četrtek* 1979 (8. 4. 1979), 9.

³⁶⁴ Prim. Škofovska sinoda (1971), *O službenem duhovništvu - Ultimis temporibus* (30. 11. 1971), II, I, 4.

³⁶⁵ Prim. *Odllok o službi in življenju duhovnikov*, 16.

³⁶⁶ Prim. prav tam.

³⁶⁷ Janez Pavel II., *Pismo duhovnikom za veliki četrtek* 1979 (8. 4. 1979), 8; *Insegnamenti* II/1 (1979) 841-862.

Jezusov zgled

81. Celibat je torej osebna podaritev »v« Kristusu in »s« Kristusom njegovi Cerkvi in izraža duhovnikovo služenje v Cerkvi »v« Gospodu in »z« Gospodom.³⁶⁸

Gospod nam prav tu daje zgled, ko se poda proti prevladujoči kulturi svojega časa, ko prostovoljno izbere samsko življenje. V hoji za njim so apostoli zapustili 'vse', da bi tako spolnili zaupano poslanstvo (prim. Lk 18,28–30).

Zato Cerkev že od apostolskih časov ohranja dar trajne zdržnosti klerikov. To je vprašanje reševala tako, da je kandidate za duhovništvo izbirala med neporočenimi (prim. 2 Tes 2,15; 1 Kor 7,5; 1 Tim 3,2.12; 5,9; Tit 1,6.8).³⁶⁹

Celibat je dar, ki ga naklanja Božje usmiljenje,³⁷⁰ je svobodna odločitev in vesel sprejem posebne poklicanosti k ljubezni do Boga in ljudi. Ne smemo ga razumeti in živeti kot nek postranski vidik duhovništva.

Težave in ugovori

82. V današnjem kulturnem ozračju, ki ga pogosto zaznamuje vizija človeka brez smisla za vrednote in predvsem nezmožnega, da bi v celoti, pozitivno in osvobajajoče osmisлил človeško spolnost, se pogosto postavlja vprašanje o vrednosti

³⁶⁸ Prim. Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 29.

³⁶⁹ Razlago teh besedil: prim. koncil v Elviri (leta 305), kan. 27; 33: Bruns Herm, *Canones Apostolorum et Conciliorum saec. IV–VI II*, 5–6; koncil v Cezareji (leta 314), kan. 1: *Pont. Commissio ad redigendum CIC Orientalis*, IX, I/2, 74–82; prvi Nicejski koncil (leta 325), kan. 3: *Conc. Oecum. Decreta*, 6; koncil v Kartagini (leta 390): *Concilia Africae a. 345–525*, CCL 149, 13, 133sl.; rimska sinoda (leta 386): *Conc. Oecum. Decreta*, 58–63; drugi trulanski koncil (leta 691), kan. 3, 6, 12, 13, 26, 30, 48: *Pont. Commissio ad redigendum CIC Orientalis*, IX, I/1, 125–186; Siricio, *decreta Directa* (leta 386): PL 13, 1131–1147; Inocenc I., *Pismo Dominus inter* (leta 405); Bruns cit. 274–277; sv. Leon Veliki, *Lettera a Rusticus* (leta 456): PL 54, 1191; Evsebij iz Cezareje, *Demonstratio Evangelica*, 1, 9; PG, 22, 82; Epifanij iz Salamine, *Panarion*: PG 41, 868. 1024; *Expositio Fidei*, PG 42, 823 sl.

³⁷⁰ Prim. Kongregacija za versko vzgojo, *Orientamenti educativi per la formazione al celibato sacerdotale* (11. 4. 1974), 16.

in pomenu duhovniškega celibata ali vsaj o primernosti zagovarjati njegovo tesno povezanost in globoko skladnost s službenim duhovništvom.

»V nekem smislu nas lahko preseneča nenehno nasprotovanje celibatu v času, ko je prišlo v navado, da se ljudje ne poročajo. Takšna neporočenost je povsem in v osnovi nekaj drugega kot celibat, kajti ne biti poročen je izraz volje živeti samo zase, brez sprejema kakršne koli obvezujoče vezi, vsak trenutek živeti svoje življenje v popolni avtonomiji, se sproti odločati, kaj delati, kaj vzeti od življenja. Pomeni torej 'ne' zavezi, 'ne' dokončnosti, pomeni imeti življenje le zase. Celibat je nekaj ravno nasprotnega: je dokončni 'da', je izročitev v Božje roke, Božjemu 'Jazu', torej je dejanje zvestobe in zupanja, dejanje, ki tudi v zakonu zahteva zvestobo; je ravno nasprotno tistemu 'ne' in avtonomiji, ki se ne želi vezati, ki ne želi stopiti v zvezo.«³⁷¹

Duhovnik ne oznanja samega sebe, »ampak se mora ... znotraj svoje človečnosti in po njej zavedati, da prinaša svetu Drugega, Boga samega. Bog je edino bogastvo, ki ga ljudje dejansko želijo najti v duhovniku.«³⁷² Vzor duhovnika je v tem, da je pričevalec Absolutnega. Dejstvo, da v mnogih okoljih danes celibata ne razumejo in ne cenijo, ne sme voditi k iskanju drugačnih možnosti, ampak zahteva, da na nov način odkrijemo dar Božje ljubezni do ljudi. Dejansko mnogo ljudi, tudi nekristjanov, danes občuduje in spoštuje duhovniški celibat.

Ne smemo pozabiti, da celibat oživlja krepost čistosti, ki jo lahko živimo v prizadevanju za čistost v duhu nadnaravne in človeške zrelosti,³⁷³ ki je bistvena za razvoj daru poklicanosti. Ni mogoče ljubiti ne Kristusa ne drugih, če srce ni či-

---

³⁷¹ Benedikt XVI., *Bedenje ob sklepu duhovniškega leta*, 379–406.

³⁷² Benedikt XVI., *Govor udeležencem Plenarne seje Kongregacija za duhovščino* (16. 3. 2009), 393.

³⁷³ Prim. Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 29; 50; Kongregacija za katoliško vzgojo, *Navodilo In continuity o merilih prepoznavanja poklicanosti v zvezi z osebami, ki imajo homoseksualne značilnosti glede sprejema v semenišče in prejema svetih redov* (4. 11. 2005): AAS 97 (2005), 1007–1013; *Orientamenti educativi per la formazione al celibato sacerdotale* (11. 4. 274): EV 5 (1974–1976), 188–256.

sto. »Poveljučite torej Gospoda v svojem telesu!« (1 Kor 6,20). Po druge strani pa, če ni kreposti čistosti, so s tem prizadete tudi druge razsežnosti. Kakor je res, da je v današnjem času težko živeti krepost čistosti, je še bolj resnično, da Gospod v obilju naklanja svojo milost in potrebna sredstva, da bi to krepost živeli veselo in radostno.

Jasno je, da je za zagotovitev in ohranjanje tega daru v zdravem ravnovesju in duhovnem razvoju treba sprejeti ukrepe, ki duhovnika varujejo pred možnimi težavami.³⁷⁴

Nujno je torej, da so duhovniki previdni v odnosih z osebami, katerih domačnost lahko postavi v nevarnost zvestobo temu daru ali bi zbudila pri ljudeh pohujšanje.³⁷⁵ V posebnih primerih je treba upoštevati sodbo škofa, ki je dolžan dati glede tega vprašanja jasna navodila.³⁷⁶ Logično je, da se je duhovnik dolžan izogibati dvoumnemu vedenju; ne sme pozabiti prvenstvene naloge, da pričuje za odrešensko Kristusovo ljubezen. Žal obstajajo v tej zadevi nekatere primeri, ki so se zgodili in so prizadeli veliko škodo Cerkvi in njeni verodostojnosti, čeprav se dogaja še več takih primerov v svetni družbi. Sedanja situacija zahteva od duhovnikov večjo občutljivost in modrost v odnosih do otrok in varovancev.³⁷⁷ Zlasti se je treba varovati okoliščin, ki bi mogle sprožiti obrekovanje (npr. vstop otrok brez spremstva v župnijski dom, vožnja mladoletnih oseb v osebнем vozilu). Kar pa zadeva spoved, je primerno, da otroci vstopajo v spovednico takrat,

---

³⁷⁴ Prim. sv. Janez Krizostom, *De Sacerdotio*, VI, 2: PG 48, 679: »Duhovnikova duša mora biti jasnejša od sončnega žarka, da je Sveti Duh ne bi zapustil in bi lahko rekla: 'Ne živim več jaz, ampak v meni živi Kristus« (Gal 2,20) (...) Duhovniku je potrebna večja čistost kot menihu. Prav on zelo potrebuje čistost, saj je izpostavljen večjim priložnostim, v katerih se lahko zastrupi, če s skrbno modrostjo in čuječnostjo ne obvaruje svoje duše pred temi nevarnostmi.«

³⁷⁵ Prim. ZCP, kan. 277, § 2.

³⁷⁶ Prim. prav tam, kan. 277, § 3.

³⁷⁷ Prim. Janez Pavel II., Apostolsko pismo *Motu proprio Sacramentorum sanctitatis tutela quibus Normae de gravioribus delictis Congregationi pro Doctrina Fidei reservatis promulgantur* (30. 4. 2001); AAS 93 (2001), 737–739 (dopolnjeno: Benedikt XVI., 21. 5. 2010; AAS 102 /2010/ 419–430).

ko je cerkev odprta za javnost, ali pa je treba, če so dani razlogi za drugačno ravnanje, upoštevati ustrezna modra merila.

Poleg tega naj duhovniki upoštevajo asketska navodila, ki jih potrjuje izkušnja Cerkve, še bolj pa narekujejo današnje razmere. Modro naj se izogibajo krajem, predstavam, literaturi in internetnim povezavam, ki lahko predstavljajo nevarnost za ohranitev čistosti celibata,³⁷⁸ ali celo priložnost in vzrok za velike prekrške proti krščanski morali. Pri uporabi družbenih občil naj kot ustvarjalci ali kot uporabniki ohranijo dolžno diskrecijo in se izogibajo vsega tistega, kar bi lahko škodovalo njihovi poklicanosti.

Da bi z ljubeznijo varovali prejeti dar v ozračju seksualne permisivnosti, naj duhovniki uporabljajo vsa naravna in nadnaravna sredstva, ki jih v obilju ponuja izročilo Cerkve. Priporočamo duhovniško prijateljstvo, skrb za dobre odnose z drugimi, askezo in gospodstvo nad seboj, premagovanje; koristno je tudi spodbujati kulturo lepega na različnih ravneh življenja, ki pomaga v boju zoper vse, kar človeka ponižuje in mu škoduje, gojiti navdušenje za apostolsko službo, sprejeti z veseljem tudi samoto, modro in koristno izrabiti prosti čas, da ne postane brezkoristen. Prav tako je bistvenega pomena edinost s Kristusom, močna evharistična pobožnost, pogostna spoved, duhovno vodstvo, duhovne vaje in obnove, sprejemanje križev vsakdanjega življenja, zaupanje in ljubezen do Cerkve, otroška zaupljivost do blažene Device Marije in premišljevanje zglede svetih duhovnikov vseh časov.³⁷⁹

V teku stoletij so težave in ugovori venomer spremljali izbiro latinske Cerkve in nekaterih vzhodnih Cerkva, da so zapale službeno duhovništvo samo možem, ki so od Boga prejeli dar čistosti v celibatu. Pravna ureditev drugih vzhodnih Cerkva, ki dovoljujejo duhovništvo poročenih mož, ne nasprotuje pravni ureditvi latinske Cerkve. Te Cerkve namreč zahtevajo celibat za škofo. Še več, ne dovoljujejo, da bi se tisti, ki so že duhovniki, poročali in prav tako ne nadaljnjih porok

---

³⁷⁸ Prim. *Odllok o službi in življenju duhovnikov*, 16.

³⁷⁹ Prim. Pavel VI., *Okrožnica o duhovniškem celibatu*, 79–81; Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 29.

duhovnikov vdovcev. Gre vedno in samo za podelitev svetih redov možem, ki so že poročeni.

Ugovori, ki jih nekateri še danes postavljajo proti celibatu, pogosto temeljijo na napačnem sklepanju. Take so na primer obtožbe, da je celibat odsev telo prezirajočega spiritualizma ali trditev, po kateri naj bi zdržnost pomenila prezir in zaničevanje spolnosti. V drugih primerih navajajo posamezne žalostne in obžalovanja vredne primere, ki jih posplošujejo. Pri tem pa pozabljajo na pričevanje velike večine duhovnikov, ki živijo svojo neporočenost v notranji svobodi, z bogatimi evangelijskimi nagibi, z duhovno rodovitnostjo, v ozračju prepričljive in vesele zvestobe lastni poklicanosti in poslanstvu, da ne govorimo o mnogih laikih, ki sprejemajo osrečujoč in uspešen celibat zaradi apostolata.

2.11. Duh duhovniškega uboštva

Uboštvo kot razpoložljivost

83. Jezusovo uboštvo ima odrešenjski pomen. Kristus, čeprav je bil bogat, je zaradi nas postal ubog, da bi mi po njegovem uboštvu obogateli (2 Kor 8,9).

Pismo Filipljanom kaže odnos med izničenjem samega sebe in duhom služenja, ki mora biti spodbuda pastoralnemu delu. Sv. Pavel namreč pravi, da se Jezus »ni ljubosumno oklepal svoje enakosti z Bogom, ampak je sam sebe izničil tako, da je prevzel naravo hlapca« (Flp 2,6–7). Res je, da duhovnik težko postane hlapec in služabnik svojih bratov, če skrbi le za svojo udobnost in čezmerno blaginjo.

Kristus s svojim uboštvom razodeva, da je od vekomaj vse prejel od Očeta in da mu vse vrača, celo do popolnega darovanja svojega življenja.

Kristusov zgled mora duhovnika spodbujati, da sebe upodobi po njem, in sicer v notranji svobodi do zemeljskih dobrin in bogastva.³⁸⁰ Gospod nas uči, da je Bog edino resnično dobro in da je pravo bogastvo v tem, da dosežemo večno

³⁸⁰ Prim. *Odllok o službi in življenju duhovnikov*, 17; 20–21.

življenje: »Kaj pomaga človeku, če si ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi? Kaj neki more človek dati v zameno za svoje življenje?« (Mr 8,36–37). Vsak duhovnik je poklican, da živi krepost uboštva, ki obstaja bistveno v tem, da izroča svoje srce Kristusu, ki je edini zaklad, ne pa gmotnim dobrinam.

Duhovnik, čigar dediščina je Gospod (prim 4 Mz 18,20),³⁸¹ ve, da se njegovo poslanstvo, tako kot poslanstvo Cerkve, uresničuje sredi sveta, in da so ustvarjene dobrine potrebne za človekov osební razvoj. Vendar te dobrine uporablja odgovorno, s pravim namenom in ravnodušnostjo kakor tisti, ki hrani svoj zaklad v nebesih in ki se zaveda, da mora vse uporabljati za vzpostavitev Božjega kraljestva (prim. Lk 10,7; Mt 10,9–10; 1 Kor 9,14; Gal 6,6).³⁸² Vzdržati se mora tudi pridobitvenih dejavnosti, ki niso v skladu z njegovo službo.³⁸³ Prav tako naj se duhovnik ogiba temu, da bi dajal tudi najmanjše znamenje, da bi svojo službo razumel kot priložnost za pridobivanje dobrin, varoval svoje službe ali iskal privilegirane. Naj raje živi med ljudmi tako, da jim bo služil brez zadržkov in pri tem sledil Kristusu, dobremu pastirju (prim. Jn 10,10). Zavedajoč se, da je dar, ki ga je prejel, zastonjski, je tudi sam pripravljen dajati zastonj (prim. Mt 10,8; Apd 8,18–25)³⁸⁴ in uporabljati vse, kar prejme pri izvrševanju svoje službe, za dobro Cerkve in v dobrodelfne namene, potem ko si je poskrbel za dostojno vzdrževanje in spolnil vse dolžnosti svojega stanu.³⁸⁵

In končno, čeprav se duhovnik ni z javno zaobljubo zavezal k uboštvu, je vendarle dolžan živeti skromno in se vzdržati vsega, kar razodeva nečimrnost.³⁸⁶ Tako naj se oklene prostovoljnega uboštva, po katerem bo še bolj sledil Kristusu.³⁸⁷ V vsem (stanovanje, prevozna sredstva, počitnice itd.) naj se

³⁸¹ Prim. Benedikt XVI., *Govor Rimski kuriji* (22. 12. 2006): AAS 98 (2006).

³⁸² Prim. *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 17; Janez Pavel II., *Splodna avdiencia* (21. 7. 1993), 3; *Insegnamenti XVI/2* (1993), 89–90.

³⁸³ Prim. *ZCP*, kan. 286; 1392.

³⁸⁴ Prim. *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 17.

³⁸⁵ Prim. prav tam; *ZCP*, kan. 282; 222, § 2; 529, § 1.

³⁸⁶ Prim. *ZCP*, kan. 282, § 1.

³⁸⁷ Prim. *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 17.

duhovnik izogiba razkazovanje in razkošja.³⁸⁸ V tem smislu se mora duhovnik boriti proti porabništvu in lagodnosti, ki danes prevladujeta v družbi na mnogih krajih sveta. Resno spraševanje vesti mu bo pomagalo preverjati, kaj prevladuje v njegovem življenju, kako je pripravljen skrbeti za vernike in spolnjevati svoje naloge. Vpraša naj se, ali sredstva, ki jih ima na voljo, res potrebuje ali pa išče udobnosti in beži pred žrtvami. V skladu s tem, kar govori in kar dela, zlasti kar zadeva odnos do uboštva, se kažeta duhovnikova verodostojnost in pastoralna učinkovitost.

Duhovnik je prijatelj revnih, zato se jim posveča z rahločutno skrbjo svoje pastoralne ljubezni, še posebno pozorno spremlja stare in nove oblike revščine, ki so tako tragično prisotne v svetu. Vedno naj ima pred očmi, da je resnična beda, katere mora biti človek osvobojen, greh, najgloblja korenina vsakega zla.

2.12. Pobožnost do Marije

Posnemati Marijine kreposti

84. Obstaja »bistveni odnos med Jezusovo materjo in duhovništvom služabnikov njenega Sina.« Ta odnos izhaja iz tistega odnosa, ki je med Marijinim božjim materinstvom in Kristusovim duhovništvom.³⁸⁹

V tem odnosu ima duhovnikova marijanska duhovnost svoj vir. Duhovniška duhovnost ne more biti popolna brez preudarnega premisleka Kristusove oporoke na križu. Tam je Kristus zaupal svojo mater ljubljenemu učencu in po njem vsem duhovnikom, ki so poklicani, da nadaljujejo njegovo odrešenjsko delo.

Kakor Janezu pod križem tako je Marija na poseben način zaupana kot mati vsakemu duhovniku (prim. Jn 19,26–27).

---

³⁸⁸ Prim. prav tam.

³⁸⁹ Prim. Janez Pavel II., *Splošna avdienca* (30. 6. 1993): *Insegnamenti XVI/1* (1993), 1689–1699.

Duhovniki, prišteti med ljubljene učence Jezusa križanega in vstalega, morajo Marijo sprejeti v svoje življenje za svojo mater. Tako bo ona predmet njihove nenehne pozornosti in molitve. Marija, vedno Devica, postane potem Mati, ki jih vodi h Kristusu, jih uči pristno ljubiti Cerkev, posreduje zanje in jih vodi v nebeško kraljestvo.

85. Vsak duhovnik ve, da je Marija ravno kot mati tudi najodličnejša oblikovalka njegovega duhovništva, kajti prav ona zna najbolje oblikovati njegovo duhovniško srce, ga braniti pred nevarnostmi, naveličanostjo in malodušnostjo ter z materinsko skrbjo bedeti nad njim, da bi rasel v modrosti in milosti pri Bogu in pri ljudeh (prim. Lk 2,40).

Vendar so vdani sinovi le tisti, ki posnemajo kreposti svoje Matere. Duhovnik torej v duhovnem zrenju gleda Marijo, da je ponižen, pokoren in čist služabnik ter tako pričuje o ljubezni s popolnim darovanjem samega sebe Gospodu in Cerkvi.³⁹⁰

Evharistija in Marija

86. Pri vsakem obhajanju evharistije poslušamo »Glej, tvoj sin!«, ki ga Sin reče Mariji, medtem ko nam ponavlja »Glej, tvoja Mati!« (Jn 19,26–27). Živeti evharistijo pomeni nenehno prejemati ta dar: »Marija je evharistična 'žena' z vsem svojim življenjem. Ko Cerkev gleda na Marijo kot na svoj pralik, je poklicana, da jo posnema tudi v svojem odnosu do te najsvetejše skrivnosti ... Marija je s Cerkvijo in kot Mati Cerkve navzoča v vsakem obhajanju evharistije. Če sta Cerkev in evharistija neločljiva dvojica, je treba prav tako reči o Mariji in evharistiji.«³⁹¹ Tako je srečanje z Jezusom pri oltarni daritvi tudi srečanje z Marijo, njegovo Materjo. Dejansko »z osebnim istovetenjem in zakramentalnim upodabljanjem Kristusa,

³⁹⁰ Prim. Odlok o službi in življenju duhovnikov, 18.

³⁹¹ Prim. Janez Pavel II., *Okrožnica Cerkev iz evharistije*, 53; 57.

Božjega in Marijinega Sina, vsak duhovnik more in se mora čutiti ljubljeni sin najvišje in najponižnejše Matere.³⁹²

Umetnina Jezusove duhovniške daritve, vedno Devica in Mati Božja, predstavlja Cerkev v najčistejši obliki, »brez madeža in gube«, vsa »sveta in brezmadežna« (Ef 5,27). Takšno razmišljanje o blaženi Devici, ki se ji pridružuje tudi sv. Jožef, učitelj notranjega življenja, je za duhovnika ideal, h kateremu mora hrepeneti v službi svoje skupnosti, da bi bila tudi ta Cerkev »v vsem svojem sijaju« (prav tam) po duhovniškem darovanju lastnega življenja.

---

³⁹² Prim. Benedikt XVI., *Splošna audienca* (12. 8. 2009): *Insegnamenti* V/2 (2009), 94.

Tretji del

NENEHNO OBLIKOVANJE

Duhovnik potrebuje nenehno poglobljanje svoje formacije. Čeprav je na dan posvečenja prejel neizbrisno znamenje, ki ga je za večno (*in aeternum*) upodobilo po Kristusu, glavi in pastirju, je poklican k nenehnemu napredovanju, da bi bil še učinkovitejši v svoji službi. V tem smislu je pomembno, da se duhovniki zavedajo, da njihova formacija ni končana v letih semeniškega življenja. Nasprotno, od dneva svojega posvečenja mora duhovnik čutiti nujnost nenehnega izpopolnjevanja, da bo vedno bolj v Kristusu Gospodu.

3.1. Načela

Nujnost nenehnega oblikovanja danes

87. Benedikt XVI. je dejal, da je »vprašanje duhovnikove identitete odločilnega pomena v spolnjevanju službenega duhovništva danes in v prihodnje.«³⁹³ Papeževe besede so izhodišče, na katerem je treba vzpostaviti nenehno oblikovanje klerikov: pomagati pri poglobitvi, kaj pomeni biti duhovnik. »Duhovnikova osnovna relacija je odnos s Jezusom Kristusom, Glavo in Pastirjem.«³⁹⁴ V tem smislu mora biti nenehno oblikovanje sredstvo za to, da bi se ta tako izjemen odnos, ki se nujno dotika bistva in delovanja duhovnika, dopolnjeval. Nenehno oblikovanje je zahteva, ki se rodi in se razvija od prejema duhovniškega posvečenja, s katerim je duhovnik ne samo 'posvečen' od Očeta, 'poslan' od Sina, ampak tudi 'spodbujen' od Svetega Duha. To oblikovanje je namenjeno k

³⁹³ Benedikt XVI., *Govor udeležencem teološkega tečaja, ki ga je pripravila Kongregacija za duhovščino* (12. 3. 2010), n.d.

³⁹⁴ Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 16.

prepletanju in postopnemu prevzemanju vsega življenja in delovanja duhovnika v zvestobi prejetemu daru: »Zato te opominjam, da znova razplamtiš žar Božje milosti, ki je v tebi po polaganju mojih rok« (2 Tim 1,6).

To je nujnost, notranje globoko povezana z Božjim darom samim,³⁹⁵ ki mora biti nenehno »oživljen«, da lahko duhovnik odgovori ustrezno svojemu poklicu. Kot mož, zasidran v zgodovino, mora duhovnik dopolnjevati vse vidike svoje človeške in duhovne eksistence, da lahko doseže upodobitev po Kristusu, vesoljnem združitvenem počelu.

Nagle, mnogovrstne spremembe in tkivo pogosto sekularizirane družbe so značilnosti sedanjega sveta. To so hkrati dejavniki duhovnikove neodložljive dolžnosti, da je ustrezno pripravljen, da ne razvodeni svoje identitete in odgovarja na zahteve nove evangelizacije. S to veliko dolžnostjo se ujema tudi določena pravica vernikov, ki sta jim namenjeni temeljita izobrazba in svetost duhovnikov.³⁹⁶

88. Z duhovnikovim duhovnim življenjem in njegovo pastoralno službo mora biti povezano njegovo trajno delo na samem sebi – ob posvečevalnem delovanju Svetega Duha –, da se njegovo duhovno in človeško, umsko in pastoralno oblikovanje pogloblja in ureja v harmonični sintezi. To delo, ki se mora začeti že v semenišču, naj škofje pospešujejo na različnih ravneh: narodni, pokrajinski in predvsem na škofijski.

Zelo spodbudna je ugotovitev, da številne škofije in škofovske konference uresničujejo obetavne pobude za nenehno oblikovanje svojih duhovnikov. Zaželeno je, da se to uresniči v vseh škofijah. Tam pa, kjer to za sedaj ni mogoče, naj se škofije med seboj dogovorijo in združijo moči, ali pa stopijo v stik z ustanovami ali osebami, ki so posebej usposobljene, da opravijo to pomembno nalogo.³⁹⁷

---

³⁹⁵ Prim. prav tam, 70.

³⁹⁶ Prim. prav tam.

³⁹⁷ Prim. prav tam, 79.

Sredstvo posvečenja

89. Nenehno oblikovanje je za današnjega duhovnika nujno potrebno sredstvo, da bi dosegel cilj svojega poklica: službe Bogu in njegovemu ljudstvu.

V praksi je nenehno oblikovanje duhovnikom v pomoč pri velikodušnem izpolnjevanju obveznosti, ki jih zahtevata dostojanstvo in odgovornost, katero jim je Bog zaupal z zakramentom svetega reda, da ohranijo, zavarujejo in razvijajo svojo specifično identiteto in poklicanost, da posvečujejo sami sebe in druge z izvrševanjem svete službe.

To pomeni, da se mora duhovnik izogibati vsakemu dualizmu med duhovnostjo in službo, dualizmu, ki je vir tolikih kriz.

Za doseganje tega namena in nadnaravnega reda je seveda potrebno iskati in analizirati splošne kriterije, ki morajo urejevati nenehno oblikovanje duhovnikov.

Ti kriteriji ali načela organizacije morajo biti izdelani glede na namen, ki jim je predložen, drugače povedano, treba jih je poiskati v samem namenu (cilju).

Oblikovanje, ki ga izvaja Cerkev

90. Nenehno oblikovanje je duhovnikova pravica in dolžnost, pravica in dolžnost Cerkve pa je, da ga posreduje. To je tudi določeno v splošnem pravu.³⁹⁸ Kakor je namreč poklic za sveto službo sprejet v Cerkvi, tako je tudi edino Cerkev pristojna, da posreduje to specifično oblikovanje glede na odgovornost, lastno njenemu poslanstvu. Ker je nenehno oblikovanje dejavnost, ki je povezana z izvrševanjem službenega duhovništva, sodi v odgovornost papeža in škofov. Cerkev ima torej pravico in dolžnost nadaljevati oblikovanje svojih služabnikov in jim pomagati, da vedno bolj velikodušno odgovarjajo na dar, ki jim ga je podelil Bog.

Služabnik Cerkve ima kot zahtevo daru, povezano s posvečenjem, pravico, od nje prejeti potrebno pomoč, da lahko učinkovito in sveto spolnjuje svojo službo.

---

³⁹⁸ Prim. ZCP, kan. 279.

Nenehno oblikovanje

91. Prizadevanje za duhovnikovo oblikovanje temelji na dinamični zahtevi, pripadajoči karizmi svete službe, ki je sama na sebi trajna in nepreklicna. Tega oblikovanja torej ne moremo imeti nikoli za končanega, ne s strani Cerkve, ki ga posreduje, ne s strani služabnika, ki ga prejema. Potrebno je torej, da ga razumemo in razvijamo tako, da lahko spremlja vse duhovnike in nenehno, upoštevajoč možnosti in značilnosti, ki so povezane z njihovo starostjo, življenjskimi razmerami in pastoralnimi nalogami.³⁹⁹

Vsestransko oblikovanje

92. To oblikovanje mora zaobjeti in usklajevati vse razsežnosti duhovniškega izpopolnjevanja: zajeti mora vse duhovnike; težiti mora za tem, da duhovniku pomaga razviti zrelo človeško osebnost v duhu služenja drugim, pa naj bo naloga, ki jo je sprejel, kakršna koli; da bo intelektualno izobražen v teoloških vedah v skladu s cerkvenim učiteljstvom,⁴⁰⁰ prav tako tudi v družbenih vedah, kolikor so povezane z njegovo službo, da lahko učinkoviteje spolnjuje nalogo pričevalca vere; da živi poglobljeno duhovno življenje, ki ga hranita zaupna povezanost z Jezusom Kristusom in ljubezen do Cerkve; da goreče in zavzeto opravlja svojo pastoralno službo.

Takšno oblikovanje mora biti torej vsestransko: človeško, duhovno, umsko, pastoralno, sistematično in osebno.

Človeško (humano)

93. Človeško oblikovanje je izredno pomembno, kajti »brez ustreznega človeškega oblikovanja bi bilo vse duhovni-

³⁹⁹ Prim. Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 76.

⁴⁰⁰ Prim. Kongregacija za nauk vere, *Navodilo Donum veritatis glede eklesialnega poklica teologa* (24. 5. 1990), 21–41; AAS 82 (1990), 1559–1569; Mednarodna teološka komisija; *Theses Rationes magisterii cum theologia* glede medsebojnega odnosa med cerkvenim učiteljstvom in teologijo (6. 6. 1976), teza št. 8: *Gregorianum* 57 (1976), 549–556.

ško oblikovanje brez potrebnega temelja.«⁴⁰¹ To oblikovanje objektivno ustvarja platformo in osnovo, na kateri je mogoče graditi stavbo intelektualne, duhovne in pastoralne formacije. Duhovnik ne sme pozabiti, da je »vzet izmed ljudi ..., (in) je še vedno eden izmed njih in je poklican služiti v tem, da jim posreduje Božje življenje.«⁴⁰² Zato mora duhovnik kot brat med brati v prizadevanju za lastno posvečenje in uspešnost v duhovniškem poslanstvu izkazovati obilico človeških kreposti, ki ga napravijo vrednega spoštovanja med ljudmi. Treba je spomniti, da je »za duhovnika, ki mora spremljati druge na poti življenja vse do praga smrti, pomembno, da je sam dosegel uravnovešenost med srcem in umom, razumom in čustvi, telesom in dušo, da je resnično človek.«⁴⁰³

S pogledom, uprtim v Kristusa, si mora predvsem prizadevati za srčno dobroto, potrpežljivost, ljubeznivost, odločnost, čut za pravičnost, uravnovešenost, zvestobo dani besedi, za izpolnjevanje prevzetih obveznosti itd.⁴⁰⁴ Nenehno oblikovanje na tem področju prispeva k rasti človeških vrlin ter tako duhovnikom pomaga, da vsak trenutek živijo »enovitost življenja v enovitosti svojega poslanstva«, ⁴⁰⁵ pristrčnost v odnosih, upoštevajo pravila lepega obnašanja in sposobnosti obvladati vsak položaj.

Obstaja povezava med človeškim in duhovnim življenjem, odvisna od enovitosti duše in telesa. Ta je lastna človeški naravi, zaradi česar ob velikem pomanjkanju teh lastnosti osebna 'struktura' ni nikoli varna pred nenadnimi 'padci'.

Prav tako je pomembno, da duhovnik razmišlja o svojih družbenih stikih, o korektnosti in oliki, ki ju podpirata ljubezen in ponižnost, o raznih oblikah medčloveških odnosov, o vrednotah prijateljstva, plemenitem ravnanju itd.

⁴⁰¹ Prim. Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 43; prim. *Odlok o duhovniški vzgoji*, 11.

⁴⁰² Benedikt XVI., *Sporočilo udeležencem mednarodnih duhovnik vaj za duhovnike* (27. 9. – 3. 10. 2009); *Insegnamenti V/2* (2009), 300–303.

⁴⁰³ Benedikt XVI., *Pismo bogoslovcem* (18. 10. 2010), 6

⁴⁰⁴ Prim. *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 3.

⁴⁰⁵ Prav tam, 14.

Končno mora biti v današnjem kulturnem položaju to oblikovanje vzpostavljeno zato, da prispeva k človeškemu dozorevanju in se pri tem opira, če je to potrebno, na psihološke vede.⁴⁰⁶ Čeprav je človeško zrelost težko vsebinsko opredeliti, brez dvoma vsebuje ravnovesje in vključevanje teženj in vrednot, psihično in čustveno stabilnost, modrost, objektivnost v sodbah, obvladovanje lastnega značaja, priljudnost itd. Tako si duhovniki, zlasti mlajši, pomagajo v človeškem in čustvenem dozorevanju, ki pa jih tudi obzirno uči živeti v čistosti, zmernosti, zmernosti in spodobnosti, zlasti kar za-
deva modro rabo televizije in interneta.

Posebno pozornost je namreč treba namenjati vzgoji za uporabo interneta in na splošno novih komunikacijskih tehnologij. Potrebni sta modrost in zmernost, da bi se izognili oviram za zaupno življenje z Bogom. Svet weba daje mnogo možnosti za evangelizacijo, toda če jih zlorabimo, povzročajo dušam veliko škodo. Tako se kdaj pod pretvezo boljše izrabe časa ali želje po večji informiranosti podpira neurejena rado-vednost, ki preprečuje potrebno zbranost za uspešno delo.

Interneta je sicer predstavlja koristno orodje za prenos evangelija mnogim ljudem, vendar mora duhovnik modro in preudarno presoјati o njegovi uporabi, da mu ne bo jemal časa za pastoralne dejavnosti, kot je oznanjevanje Božje besede, obhajanje zakramentov, duhovno vodstvo ipd., pri katerih je nepogrešljiv. Vsekakor mora njegovo sodelovanje na teh novih področjih vedno izražati posebno ljubezen, modrost in zmernost, tako ne bo toliko nagovarjala podoba duhovnika, pač pa oseba Jezusa Kristusa, našega Gospoda.

Duhovno

94. Glede na vse, kar je že bilo povedano o duhovnem življenju, se bomo tu omejili le na predstavitev nekaterih praktičnih sredstev oblikovanja.

---

⁴⁰⁶ Prim. Kongregacija za katoliško vzgojo, Navodila *Ogni vocazione* za uporabo psiholoških standardov k dostopu in formaciji kandidatov za duhovništvo (29. 6. 2008), 5: *L' Osservatore Romano*, 31. 10. 2008, 4sl.

Predvsem bi bilo potrebno poglobiti glavne vidike duhovniškega življenja, posebej s preučevanjem bibličnih, patrištičnih, teoloških in hagiografskih vsebin. Na teh področjih se mora duhovnik nenehno izobraževati ne samo s prebiranjem ustreznih knjig, marveč tudi z udeležbo na študijskih tečajih, kongresih itd.⁴⁰⁷

Posebni študijski dnevi naj bodo namenjeni preučevanju obhajanja zakramentov, kakor tudi študiju nekaterih vprašanj duhovnosti, krščanskih in človeških kreposti, načinu molitve, odnosu med duhovnim življenjem ter liturgično in pastoralno službo itd. Konkretno: zaželeno je, da duhovnik, morda ob duhovnih vajah, izdelava v soglasju z duhovnim voditeljem konkreten načrt osebnega življenja, ki naj upošteva nekatere točke: 1. vsakdanje premišljevanje Božje besede ali skrivnosti vere, 2. vsakdanje osebno srečanje z Jezusom v zakramentu sv. Rešnjega telesa, ki naj bo v posebnem času in zunaj pobožnega maševanja ter pogosta spoved, 3. marijanska pobožnost (rožni venec, posvetitev in izročitev, osebni pogovor), 4. teološko poglobljanje in branje življenja svetnikov (hagiografija), 5. potreben počitek, 6. obnovitev prizadevanja za uresničitev škofovih navodil ter preverjanje prepričljivega sprejemanja cerkvenega učiteljstva in cerkvene discipline, 7. pozorna skrb za gojitev duhovniškega bratstva in prijateljstva. Treba je poglobiti tudi druge vidike, kot so: izraba danega časa in uporaba dobrin, delo in skupne dejavnosti z drugimi.

Umsko

95. Zaradi velikega vpliva, ki ga imajo filozofski in humanistični tokovi na sodobno kulturo, in zato, ker si nekateri duhovniki predvsem zavoljo različne usmerjenosti šolskih sistemov niso pridobili ustrezne izobrazbe v teh panogah, je nujno potrebno, da študijski dnevi obravnavajo pogloblitve teme filozofije in humanističnih znanosti, zlasti tistih, ki so

---

⁴⁰⁷ Prim. *Odllok o službi in življenju duhovnikov*, 19; *Odllok o duhovniški vzgoji*, 22; ZCP, kan. 279, § 3. Kongregacija za katoliško vzgojo, *Ratio Fundamentalit Institutionis Sacerdotalis* (19. 3. 1985) 101.

povezane s svetimi znanostmi, kolikor je to predvsem v pomoč pri spolnjevanju pastoralne službe.⁴⁰⁸

Te teme so v veliko pomoč pri pravilnem obravnavanju glavnih vprašanj fundamentalne, dogmatične in moralne teologije, Svetega pisma, liturgike, kanonskega prava, ekumenizma itd. Pri tem je treba upoštevati, da podajanje snovi ne sme pretirano problematizirati vprašanj, tudi ne sme biti čisto teoretično ali informativno, ampak mora spodbuditi k pristnemu oblikovanju, to je k molitvi, občestvu in pastoralni dejavnosti. Poleg tega je treba določen čas, tudi vsak dan, posvečati študiju filozofskih, teoloških in kanonskih razprav, kar je velikega pomena za poglobitev čutenja s Cerkvijo (sentire cum Ecclesia). V tem pogledu sta dragocena in temeljnega pomena *Katekizem katoliške Cerkve* in njegov *Kompendij*.

Na študijskih tečajih naj se duhovniki pod vodstvom strokovnjaka skupno poglobljajo v dokumente cerkvenega učiteljstva, da se tako v škofijski pastoralni praksi pospešuje edinost v razlaganju in praksi, ki zelo olajša evangelizacijo.

Za umsko oblikovanje je izrednega pomena obravnavanje z pomembnih vprašanj, o katerih se danes razpravlja na kulturnem področju in v pastoralni praksi, kot so npr. vprašanja družbene etike, bioetike ipd.

Posebej se je treba posvečati vprašanjem, ki jih postavlja znanstveni napredek, saj imajo velik vpliv na miselnost in življenje današnjega človeka. Duhovnik nikakor ne sme biti brezbrizen glede teh zadev in naj bo vsak čas pripravljen dati odgovor o svojem upanju (prim. 1 Pt 3,15), ko ga o tem sprašujejo verniki, saj mnogi izmed njih – visoko izobraženi – spremljajo razvoj znanosti. Pri tem naj duhovniku ne bo težko obrniti se po nasvet k izvedencem in pristojnim strokovnjakom. Ko ljudem razlaga Božjo besedo, naj upošteva njihovo intelektualno rast ter se jim približa na ravni različnih skupnosti in njihovega porekla.

Zelo pomembno in koristno je študirati, poglobljati in širiti družbeni nauk Cerkve. Sledeč pobudam cerkvenega učiteljstva

---

⁴⁰⁸ ZCP, kan. 279, § 3. Kongregacija za katoliško vzgojo, *Decreti di Riforma degli studi ecclesiastici di Filosofia* (28. 1. 2011), 8 sl.: AAS 103 (2011), 48 sl.

teljstva je nujno, da se vsi duhovniki, in po njihovem zgledu tudi verniki, zanimajo za revne, da to delo ne ostane na ravni pobožnih želja, ampak postane konkretna življenjska obveznost. »Cerkev se danes bolj kakor kadar koli prej zaveda, da mora njeno socialno oznanilo najti *verodostojnost bolj v pričevanju del* kakor v notranji pravilnosti in logiki.«⁴⁰⁹

Za umsko oblikovanje je nujno potrebno, da duhovniki v svojem službenem delovanju poznajo in uporabljajo družbena občila. Ta sredstva so, če jih pravilno uporabljamo, tako rekoč bo Božji previdnosti, velik pripomoček za evangelizacijo; ne dosežejo namreč samo velikega števila vernikov in oseb, ki so se oddaljile od Cerkve, marveč se tudi globoko dotaknejo njihove miselnosti in načina življenja.

Glede tega bi bilo prav, da škof ali škofovska konferenca pripravi programe in tehnične pripomočke za doseg omenjenega cilja. Hkrati se mora duhovnik izogibati vsakemu iskanju prvega mesta, da ne bo on sam svetil pred ljudmi našega časa, ampak Gospod Jezus.

Pastoralno

96. Za ustrezno pastoralno oblikovanje je potrebno organizirati srečanja, katerih glavni namen je razmišljati o škofijskem pastoralnem načrtu. Na teh srečanjih je treba razpravljati tudi o vprašanjih, ki se tičejo življenja in pastoralnega delovanja duhovnikov, kot so na primer vprašanja osnov moralne teologije, etike v poklicnem in družbenem življenju itd. Pomembno je zlasti pripraviti tečaje ali seminarje o pastoralni praksi zakramenta pokore⁴¹⁰ ter glede praktičnih vprašanj o duhovnem vodstvu na splošno in v posebnih primerih. Tudi praktično oblikovanje na področju liturgike zavzema pomembno mesto. Zato bi morali zagotoviti posebno

⁴⁰⁹ Prim. Janez Pavel II., *Okrožnica Ob stoletnici - Centesimus annus*, *Cerkveni dokumenti* 45, Ljubljana 1991, 57.

⁴¹⁰ Prim. Papeški svet za družino, Dokument *Cristo continua* ali *Priročnik za spovednike o nekaterih vprašanjih, ki zadevajo moralno življenje zakoncev* (12. 2. 1997), v: *Priprava na zakon*, *Cerkveni dokumenti* 71, Ljubljana 1997.

pozornost pripravi na obhajanje svete maše, kakor je bilo že rečeno. *Umetnost obhajanja (ars celebrandi)* je pogoj *sine qua non* za učinkovito sodelovanje vernikov (*actuosa participatio*) in za čiščenje Najsvetejšega zunaj maše.

So pa še druge zelo koristne teme, ki se tičejo kateheze, družine, duhovniških in redovniških poklicev, spoznavanja življenja in duhovnosti svetnikov, mladih, starejših, bolnikov, ekumenizma, tako imenovanih »oddaljenih«, bioetičnih vprašanj ipd.

V sedanjih okoliščinah je za pastoralo izjemnega pomena priprava posebnih delovnih krožkov (delavnic) za poglobljanje in sprejemanje nauka Katekizma katoliške Cerkve. Ta je, posebej za duhovnike, dragoceno sredstvo pastoralnega oblikovanja tako za oznanjevanje kot tudi, na splošno, za evangelizacijo.

Organsko in celostno

97. Da bo nenehno oblikovanje vsestransko (celovito), mora biti primerno strukturirano »ne kot nekaj postranskega, ampak kot sistematičen načrt vsebine, razdeljene v stopnje in s podrobnimi načini.«⁴¹¹ To nujno vključuje vzpostavitev takšne strukture, ki primerno določi sredstva, čas in vsebine konkretne in skladne uresničitve oblikovanja. V tem duhu je koristno, da se duhovnik povrne k študiju razumevanja Svetega pisma v celoti, cerkvenih očetov in velikih koncilov, k posameznim vsebinam vere v enovitosti, bistvenih vprašanj moralne teologije in družbenega nauka Cerkve, ekumenske in osnovne teologije o velikih verstvih hkrati z vprašanji ekumenskega, medverstvenega in medkulturnega dialoga, filozofije in cerkvenega prava.⁴¹²

Tej organizacijski zasnovi pa se mora pridružiti vztrajen osebni študij, kajti občasni tečaji bi malo koristili, če jih ne bi spremljala marljivost osebnega študija.⁴¹³

⁴¹¹ Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 79.

⁴¹² Prim. Kongregacija za katoliško vzgojo, *Ratio Fundamentalis Instructio Sacerdotalis*, 76 sl.

⁴¹³ Prim. Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 79.

Osebnostno

98. Nenehno oblikovanje se sicer obrača na vse, kljub temu je njegov neposredni cilj služiti posameznemu udeležencu. Zato morajo biti poleg skupnih ali občih sredstev na voljo tudi sredstva, ki omogočijo osebno oblikovanje vsakega posameznika.

Zato je treba posebej med odgovornimi zbuditi zavest, da se mora v oblikovanje vključiti vsak duhovnik osebno, da se je treba ukvarjati z vsakim posamezno in se ne zadovoljiti s tem, da so različne ponudbe oblikovanja na voljo vsem.

Vsak duhovnik torej, opogumljen z besedo in zgledom svojega škofa in sobratov v duhovništvu, mora začutiti, da je dolžan prevzeti odgovornost za svoje lastno oblikovanje in se zavedati, da je on sam svoj prvi oblikovalec.⁴¹⁴

3.2. Organizacija in sredstva

Duhovniški študijski dnevi

99. Program (itinerarij) študijskih dnevov za duhovnike mora biti enovit in postopen.

Stična točka enovitosti mora biti upodobitev po Kristusu, in sicer tako, da resnice vere, duhovno življenje in izvrševanje službe prispevajo k nadaljnji zrelosti celotnega duhovniškega zbora škofije.

Jasno opredeljene stopnje pa označujejo enovitost v oblikovanju. To zahteva posebno pozornost do vsake starostne skupine duhovnikov, da ne bo nobena zanemarjena, po drugi strani pa je potreben nadzor nad prehojenimi stopnjami, s poudarkom na skladnosti skupnega in osebnega oblikovanja, brez česar prvo, skupno, ne more biti učinkovito.

Študijska srečanja duhovnikov so potrebna za rast občestva, za prebujanje zavesti in za ustrezno obravnavanje problemov vsake starostne dobe.

---

⁴¹⁴ Prim. prav tam.

Kar se tiče vsebine takšnih srečanj, se lahko držimo vprašanj, ki so jih morebiti predložile narodne ali pokrajinske škofovske konference. V vsakem primeru je potrebno, da so te vsebine zasnovane v okviru škofijskega načrta nenehnega oblikovanja duhovnikov, ki se, kolikor je mogoče, vsako leto dopolnijo.⁴¹⁵

Organizacijo in izvedbo študijskih dnevov lahko škof po svoji presoji zaupa teološki fakulteti ali teološkim in pastoralnim inštitutom, bogoslovnemu semenišču, ustanovam ali zvezam, ki skrbijo za duhovniško oblikovanje,⁴¹⁶ ali drugemu za to dejavnost posebej usposobljenemu centru ali specializiranemu inštitutu, pa naj gre za škofijskega, pokrajinskega ali narodnega, kakor je pač možno in primerno. Pri tem je treba paziti na njihovo doktrinalno pravovernost, zvestobo cerkvenemu učiteljstvu in cerkveni disciplini, kakor tudi njihovo znanstveno pristojnost in ustrezno poznanje realnih pastoralnih razmer.

Pastoralno leto

100. Škofova naloga je, da lahko ob pomoči svojih modrih svetovalnih služb poskrbi, da bo po mašniškem ali diakonskem posvečenju organizirano tako imenovano pastoralno leto. Namen tega leta je olajšati prehod iz življenja v semenišču, ki je nujno potrebno, k opravljanju svete službe, in sicer po stopnjah, da se tako pospešuje napredujoče in harmonično človeško in duhovniško zorenje.⁴¹⁷

Treba je vsekakor paziti na to, da na novo posvečeni ne bodo med tem letom vrženi v težavne in občutljive okoliščine, pa tudi na to, da ne bi delovali predaleč od svojih sobratov.

---

⁴¹⁵ Prim. prav tam.

⁴¹⁶ Prim. prav tam; *Odlok o duhovniški vzgoji*, 22; *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 19.

⁴¹⁷ Prim. Pavel VI., *Apostolsko pismo Ecclesiae Sanctae* (6. 8. 1966), I, 7; AAS 58 (1966), 761; Kongregacija za duhovščino, *Pismo Škofovskim konferencam Inter ea* (4. 11. 1969), 16, prav tam 130–131; Kongregacija za katoliški pouk, *Ratio Fundamentalit Institutionis Sacerdotalis* (19. 3. 1985), 63; 101; ZCP, kan. 1032, § 2.

Kolikor je le mogoče, naj se zato pospešujejo ustrezne oblike skupnega življenja.

Ta čas oblikovanja lahko prebivajo v hiši, ki je zgrajena v ta namen (dom duhovnikov), ali na drugem kraju (središču), kjer dobijo prve konkretne in jasne pastoralne izkušnje. To hkrati olajša pogovore in srečevanja s škofom in sobrati, skupno molitev, zlasti molitveno bogoslužje, opravljanje drugih pobožnih vaj, kot so češčenje evharistije, rožni venec itd., izmenjavo izkušenj, medsebojne spodbude, pospeševanje zdravih prijateljskih odnosov.

Primerno je, da škof novomašnike zaupa sobratom, ki se odlikujejo po vzornem življenju in pastoralni vnemi. Prva nastavitev, kljub pogosto zelo žgočim pastoralnim potrebam, mora predvsem ustrezati zahtevi, da je mlad duhovnik pravilno uveden v svojo službo. Takšno žrtvovanje enega leta lahko rodi obilne sadove v prihodnosti.

Ne bo odveč, če poudarimo, da mora tako občutljivo in dragoceno leto pospešiti zrelo poznanstvo med duhovnikom in njegovim škofom, ki se je začelo že v semenišču, in se mora sedaj razviti v pristen odnos, kakršen je med očetom in sinom.

Kar zadeva intelektualni vidik, pastoralno leto ne sme biti toliko doba učenja nove snovi, kolikor čas globoke prisvojitve in ponotranjenja tistega, kar si je mladi duhovnik nabiral v času študijskih let. Na ta način se bo njegova miselnost tako izoblikovala, da bo znal vse dogodke razlagati v luči Božjega načrta.⁴¹⁸

V tej zvezi se lahko v primerni obliki organizirajo predavanja in seminarji o praktičnih vprašanjih spovedi, liturgije, kateheze in pridige, kanonskega prava, duhovnosti duhovnikov, laikov, redovnikov in redovnic, družbenega nauka Cerkve, komunikacije in njenih pripomočkov, poznanja verskih ločin in novih oblik religioznosti itd.

Praktično povedano: čas pastoralnega leta mora biti čas sinteze. Vse prvine tega leta morajo ustrezati temeljnemu načrtu – zorenju v duhovnem življenju.

---

⁴¹⁸ Prim. Kongregacija za katoliško vzgojo, *Ratio Fundamentalis Institutionis sacerdotalis*, 63.

Uspeh pastoralnega leta je vedno odvisen od osebnega prizadevanja posameznika, ki mora vsak dan težiti k svetosti in pri tem stalno uporabljati sredstva posvečenja, ki so mu bila na voljo že v semenišču. Ko v kakšni škofiji obstajajo praktične težave za organizacijo pastoralnega leta z omejenimi značilnostmi, kot so pomanjkanje duhovnikov, množvo pastoralnih nalog ipd., naj škof premisli, kako zahteve prilagoditi konkretnemu položaju, pri tem pa naj upošteva, da je to leto zelo pomembno za oblikovanje in vztrajnost mladih duhovnikov v njihovi službi.

Čas počitka

101. Nevarnost ustaljene navade, telesna utrujenost, kate-re vzrok je preobremenjenost, ki so ji duhovniki v današnjem času zaradi obilnega dela v pastoralni še posebej izpostavljeni, prav tako psihična utrujenost, ki jo pogosto ustvarjajo nenehni boj proti nerazumevanju, nesporazumom, četudi prikritim, boj proti predsodkom in dobro organiziranim silam, ki skušajo zbuditi vtis, da duhovnik danes sodi v zastarelo kulturno manjšino, to so nekateri dejavniki, ki lahko v dušo mladega dušnega pastirja pritihotapijo potrto in malodušje.

Kljub tolikim pritiskom v pastoralnem delu, ali bolje, ravno zato, da bi se jim uspešno postavili po robu, je potrebno priznati lastne meje ter »iskati in najti ponižnost in pogum za počitek.«⁴¹⁹

Čeprav je redni počitek najučinkovitejše sredstvo za obnovitev moči in nadaljnje delo za Božje kraljestvo, bi bilo zelo koristno, da bi se lahko duhovniki dalj časa in intenzivneje pogovarjali z Gospodom Jezusom in si tako spet pridobiti moč in pogum za nadaljnjo pot posvečevanja.

Kot odgovor na to posebno zahtevo so že v številnih škofijah izvedli različne pobude, pogosto z zelo obetajočimi sadovi. Te izkušnje so dragocene in vredne razmisleka, kljub raznim težavam v pokrajinah, ki trpijo zaradi velikega pomanjkanja duhovnikov.

---

⁴¹⁹ Benedikt XVI., *Bedenje ob sklepu duhovniškega leta* (10. 6. 2010), n. d., 397–406.

V ta namen lahko prevzamejo pomembno vlogo samostani, svetišča in drugi milostni kraji, posebej če so, kolikor je to mogoče, daleč od velikih mestnih središč, s tem da v času takega počitka osvobodijo duhovnike neposrednih pastoralnih obveznosti.

V nekaterih primerih bi bilo lahko koristno, da imajo ta središča za cilj študij ali predstavitev novih izsledkov v sveti znanosti, ne da bi pri tem zanemarili duhovno in apostolsko prenavo.

Vedno pa se je treba skrbno izogibati nevarnosti, da bi to obdobje razumeli zgolj kot počitek ali bi ga zahtevali kot pravico. Duhovnik v takih dneh počitka še bolj čuti nujnost obhajanja svete daritve, ki je središče in izvir njegovega življenja.

Duhovniški dom

102. Tam, kjer je to mogoče, je zelo zaželeno, da uredijo »duhovniški dom«, kraj, ki omogoča dogovorjena srečanja za oblikovanje in izhodišče za mnoge podobne dejavnosti. Takšen dom mora biti urejen tako, da omogoča vse organizacijske možnosti, da je ustrezno udoben in privlačen.

Kjer takih duhovniških domov še ni, čeprav bi bili zelo potrebni, svetujemo, da se na narodni ali pokrajinski ravni uredijo primerni prostori za fizično, psihično in duhovno okrepitev duhovnikov, ki so take okrepitve posebej potrebni.

Rekolekcije in duhovne vaje

103. Kakor potrjuje dolgo duhovno izkustvo Cerkve, so rekolekcije (duhovne obnove) in duhovne vaje primerno in učinkovito sredstvo za ustrezno in nenehno oblikovanje duhovnikov, zato se tudi danes potrebne in pomembne. Kot protitež usmerjenosti, ki človeku sčasoma izprazni ves njegov notranji svet, mora duhovnik vedno znova najti Boga in samega sebe. Potrebuje duhovno počivališče, da se lahko poglobi v meditacijo in molitev.

Glede tega določa cerkvena zakonodaja sledeče: »Kleriki so po predpisih območnega prava dolžni opravljati duhovne

vaje.⁴²⁰ Dva najbolj uporabna načina prenove, ki ju lahko škof predpiše za svojo škofijo, sta enodnevna mesečna duhovna obnova (rekolekcija) in letne enotedenske duhovne vaje.

Vsekakor je primerno, da škof organizira rekolekcije in duhovne vaje tako, da si jih lahko vsak duhovnik izbere bodisi izmed tistih, ki so običajno v škofiji ali zunaj nje, vodijo pa jih vzorni duhovniki, duhovniška združenja⁴²¹ ali redovne ustanove, ki so po svoji karizmi posebej izkušene za duhovno oblikovanje, in se opravljajo v samostanih.

Prav tako priporočamo posebno duhovno obnovo za duhovnike, ki so bili posvečeni v zadnjih letih, pri kateri ima posebno in dejavno vlogo škof.⁴²² Na teh srečanjih je zelo pomembno obravnavati vprašanja duhovnosti, več časa naj bo namenjeno tihoti in molitvi, skrbno pripravljenim liturgičnim obhajanjem, času za prejem zakramenta pokore, evharistični adoraciji, duhovnemu vodstvu ter raznim oblikam češčenja in pobožnosti blažene Device Marije.

Da se bolj poudari izredna pomembnost sredstev duhovnega oblikovanja in da bi bila sredstva čim bolj učinkovita, lahko škof v ta namen imenuje duhovnika, ki določi čas in način njihovega izvajanja.

Vsekakor pa morajo biti rekolekcije in še posebej letne duhovne vaje dnevi molitve, nikakor ne neke vrste teološki ali pastoralni tečaji.

Nujnost načrtovanja

104. Čeprav nenehno oblikovanje navadno naleti na težave zaradi številnih in velikih nalog, ki jih morajo opraviti duhovniki, moramo vendarle poudariti, da so vse težave premagljive, če je za to resnična in odgovorna zavzetost.

Da bomo kos okoliščinam in bomo zmogli neodložljive naloge evangelizacije, je poleg drugega potrebno pogumno

⁴²⁰ ZCP, kan. 287, § 2, 4°; prim. kan. 533, § 2; 550, § 3.

⁴²¹ Prim. *Odlok o službi in življenju duhovnikov*, 8.

⁴²² Prim. Kongregacija za katoliško vzgojo, *Ratio Fundamentalitatis Institutit-onis Sacerdotalis*, 101.

začeti pastoralno akcijo, ki skrbi za duhovnike. Nujno je, da škofje v moči ljubezni zahtevajo, da njihovi duhovniki velikodušno sprejmejo ukrepe, ki so bili glede tega izdani.

Načrt »nenehnega oblikovanja« ne sme biti samo zasnovan ali programiran, ampak tudi uresničen. Zato je potrebno jasno zasnovano delo s cilji, vsebinami in sredstvi za njegovo uresničenje. »Ta odgovornost vodi škofa v občestvu z njegovimi duhovniki, da zasnuje načrt in določi program za nenehno oblikovanje ne kot za nekaj postranskega, ampak kot sistematičen načrt vsebine, razdeljene v stopnje in s podobnimi načini.«⁴²³

3.3. Odgovorni

Duhovnik

105. Prvi in glavni je za svoje nenehno oblikovanje odgovoren duhovnik sam. Vsak duhovnik je namreč dolžan ostati zvest Božjemu daru in dinamiki vsakdanjega spreobračanja, ki je delo samega daru.⁴²⁴

Nihče ne more nadomestiti duhovnika v njegovi nalogi bedeti nas samim seboj (prim. 1 Tim 4,16). Z deležnostjo pri edinem Kristusovem duhovništvu je poklican, da ustrezno svojemu enkratnemu in neponovljivemu klicu razodeva in uresničuje nekatere vidike izrednega bogastva milosti, ki jo je prejel.

Po drugi strani same razmere in okoliščine duhovnikovega življenja že čisto s človeškega stališča zahtevajo, da se osebno zavzame za svoje nadaljnje oblikovanje, saj bodo le tako njegove zmožnosti in darovi rodovitni.

Zato naj se duhovnik rad udeležuje srečanj za nadaljnje oblikovanje, tako da po svojih pristojnostih in zmožnostih prispeva svoj delež. Oskrbi naj si in prebira knjige in revije, ki glede zvestobi zdravemu nauku in pridobljeni izkušnji

---

⁴²³ Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 79.

⁴²⁴ Prim. prav tam, 70.

prispevajo k njegovemu duhovnemu življenju in plodnemu opravljanju službe.

Med literaturo je na prvem mestu Sveto pismo, nato spisi cerkvenih očetov ter klasičnih in sodobnih učiteljev duhovnosti, dokumenti cerkvenega učiteljstva, ki so najbolj zanesljivi in posodobljeni viri nenehnega oblikovanja. Prav tako so zelo koristni spisi in življenjepisi svetnikov. Duhovniki naj jih študirajo in se vanje poglobljajo neposredno in osebno, da jih bodo lahko na čim ustrežnejši način podajali vernim laikom.

Pomoč sobratov

106. V vseh vidikih duhovniške eksistence se pokaže, da so duhovniki povezani »s posebnimi vezmi apostolske ljubezni, službe in bratstva«, ⁴²⁵ in prav to je temelj njihove medsebojne pomoči in podpore. ⁴²⁶ Zaželeno je, da se sodelovanje duhovnikov v skrbi za duhovno in telesno življenje kakor tudi pri duhovniških opravilih, širi in krepi. Pri tem so jim lahko v trdno oporo duhovniška združenja, »katerih statut je potrdila pristojna cerkvena oblast in s primerno ter potrjeno ureditvijo življenja in bratsko pomočjo podpirajo njihovo svetost v izvrševanju službe ter pospešujejo edinost klerikov med seboj in s svojim škofom.« ⁴²⁷

V tej luči je treba za dosledno spoštovati pravico slehernega škofijskega duhovnika, da ureja svoje duhovno življenje, kakor meni, da je najbolj primerno, vedno seveda – kar se razume samo po sebi – ustrezno značilnostim njegovega poklica in obveznostim, ki iz tega izhajajo.

Delo, ki ga duhovniška združenja kakor tudi potrjena gibanja opravljajo v korist duhovnikov, Cerkev zelo ceni. ⁴²⁸ V današnjem času jih priznava kot znamenje življenjske moči, s katero jo Sveti Duh nenehno obnavlja.

⁴²⁵ Prim. *Odllok o službi in življenju duhovnikov*, 8.

⁴²⁶ Prim. prav tam.

⁴²⁷ ZCP, kan. 278, § 2.

⁴²⁸ Prim. *Odllok o službi in življenju duhovnikov*, 8; ZCP, kan. 278, § 2; Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 81.

Škof

107. Čeprav je vodstvo Božjega ljudstva krajevne Cerkve, ki mu je zaupano, že samo po sebi razvejeno in zahtevno, mora škof vendarle posvetiti posebno skrb nenehnemu oblikovanju svojih duhovnikov.⁴²⁹

Med škofom in njegovimi duhovniki obstaja poseben odnos, ki »temelji na dejstvu, da duhovniki dobijo svoje duhovništvo po njem in delijo z njim pastoralno skrb za Božje ljudstvo.«⁴³⁰ Ta odnos opredeljuje tudi svojevrstno škofovo odgovornost na področju oblikovanja duhovnikov. Škof mora gojiti očetovski odnos do svojih duhovnikov že v času njihovega semeniškega življenja. Pri tem naj se izogiba od-tujenosti ali delodajalskemu odnosu. V duhu svoje službe mora biti vedno blizu svojim duhovnikom in tudi dostopen. Njegova prva skrb so duhovniki, to je sodelavci pri njegovi škofovski službi.

Njegova odgovornost se kaže bodisi v odnosu do posameznih duhovnikov, zato mora biti njihovo oblikovanje, kolikor je mogoče, osebno, bodisi v odnosu do vseh, ki so del škofijskega duhovniškega zbora (prezbiteriuma). V tem smislu škof skrbi za povezanost in občestvo med duhovniki; zlasti skrbi za ohranitev in razvoj pravega načina nenehnega oblikovanja, vzgoje njihove zavesti glede pomembnosti in nujnosti teh nalog, in končno glede načrtovanja in organizacije s tem, da pripravi načrt oblikovanja ter ustrezne stanove in osebe, ki ga bodo izvajale.⁴³¹

V skrbi za oblikovanje duhovnikov mora škof gojiti tudi svoje lastno in nenehno oblikovanje. Izkušnja uči: bolj ko je škof kot prvi prepričan in se trudi za svoje lastno oblikovanje, bolj zna pospeševati in podpirati oblikovanje svojega duhovniškega zbora.

Čeprav ima škof v tej občutljivi nalogi nenadomestljivo vlogo, ki je ne more prenesti na drugega, se vendar lahko

⁴²⁹ Prim. *Odlok o pastoralni službi škofov*, 16; Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 81.

⁴³⁰ Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 79.

⁴³¹ Prim. prav tam; n. d. 797–798.

nasloni na sodelovanje duhovniškega sveta, ki je po svoji naravi in namenu prikladen organizem za to, da mu pomaga v vsem, kar je s tem v zvezi, na primer pri pripravi načrta za oblikovanje.

Vsak škof naj v tej zadevi računa na podporo in pomoč sobratov, drugih škofov, združenih v škofovski konferenci.⁴³²

Oblikovanje oblikovalcev

108. Nobeno oblikovanje ni mogoče, če ni poleg subjekta, ki naj bi ga oblikovali, še drug subjekt, ki oblikuje, to je oblikovalec. Kakovost in učinkovitost načrta nadaljnjega oblikovanja sta delno odvisni od struktur, predvsem pa od osebnosti oblikovalcev.

Očitno je, da je odgovornost škofa, ki ima prvo mesto v občutljivi nalogi oblikovanja oblikovalcev, da imajo tisto »znanost ljubezni, ki si jo pridobijo le s srcem ob srcu s Kristusom!.«⁴³³ Tako se pod škofovim vodstvom ti oblikovalci naučijo tega, da nimajo druge želje, kot je ta, da so pri nalogi oblikovanja v službi svojih sobratov.

Zato je potrebno, da škof imenuje »skupino oblikovalcev«, katere člani so izbrani izmed duhovnikov, ki so usposobljeni ter zaradi svoje izvedenosti, človeške, duhovne in kulturne in pastoralne zrelosti tudi visoko cenjeni. Oblikovalci morajo biti predvsem možje molitve, učitelji z močnim čutom za nadnaravno, ljudje z globokim duhovnim življenjem, zglednega vedenja in življenja, izkušeni v duhovniški službi, zmožni združevati kakor cerkveni očetje in svetniki vseh časov duhovne zahteve z duhovnikovimi čisto človeškimi potrebami. Oblikovalci so lahko izbrani tudi med vzgojitelji v semeniščih, v akademskih središčih in ustanovah, ki jih je potrdila cerkvena oblast, ali tudi izmed redovnih ustanov, katerih karizma se neposredno tiče duhovniškega življenja in du-

⁴³² Prim. *Odlok o duhovniški vzgoji*, 22; Kongregacija za katoliško vzgojo, *Ratio Fundamentalit Institutionis Sacerdotalis* (19. 3. 1985), 101.

⁴³³ Benedikt XVI., *Homilija ob začetku duhovniškega leta pri molitvi drugih večernic* (19. 6. 2009); *Insegnamenti V/1* (2009), 1036.

hovnosti. Vsekakor morata biti zagotovljeni pravovernost njihovega nauka in njihova zvestoba cerkveni disciplini. Poleg tega morajo biti vredni škofovega zaupanja, kajti škof je končno odgovoren za oblikovanje svojih duhovnikov, ki so njegovi dragoceni sodelavci.

Primerno je tudi, da se ustanovi skupina za načrtovanje in izvedbo; njeni člani niso iz kroga oblikovalcev. Ta skupina škofu pomaga določiti vsebine, ki jih je treba vsako leto dopolnjevati na posameznih področjih nenehnega oblikovanja, pripravi potrebne pripomočke, razporedi tečaje, seje, srečanja in dneve zbranosti, uredi časovne termine tako, da lahko predvidijo svojo odsotnost in poiščejo nadomeščanje itd. Za potrebno programiranje se škof lahko posvetuje tudi s strokovnjaki za posamezna področja.

Navadno je dovolj, da se izbere le ena skupina oblikovalcev, potrebe pa lahko narekujejo sestavo več skupin za načrtovanje in uresničenje.

Sodelovanje med Cerkvami

109. Kar se tiče predvsem skupnih interesov oblikovanja, načrtovanja raznih načinov nenehnega oblikovanja in stvarne vsebine, se to lahko določi – ob upoštevanju odgovornosti krajevnega škofa in glede na razmere – s skupnim dogovorom med več krajevnimi Cerkvami bodisi na narodni bodisi pokrajinski ravni, in sicer v soglasju s škofovskimi konferencami obmejnih ali sosednih škofij. Za to je mogoče, če je primerno, uporabiti medškofijske strukture, kot so teološke fakultete, teološki in pastoralni inštituti, prav tako druge ustanove in združenja, ki se posvečajo duhovniškemu oblikovanju. Takšno združenje moči ustvarja pristno občestvo med krajevnimi Cerkvami, povrh pa lahko veliko prispeva h kakovostnejšim in spodbudnejšim možnostim za nenehno oblikovanje.⁴³⁴

---

⁴³⁴ Prim. Janez Pavel., *Dal vam bom pastirjev*, 79.

Sodelovanje študijskih središč in centrov duhovnosti

110. Študijske in raziskovalne ustanove, centri duhovnosti, prav tako tudi samostani strogih redov in božjepotna svetišča so ravno tako središča teološkega in pastoralnega posodabljanja, kraji tihote, molitve, priložnost za spoved in duhovno vodstvo, pa tudi blagodejnega fizičnega počitka ter čas izkustva duhovniškega bratstva.

Na ta način lahko tudi redovne družine sodelujejo pri nenehnem oblikovanju in prispevajo k prenovi klera, ki je nujna zahteva nove evangelizacije v tretjem tisočletju.

3.4. Različne starostne dobe in posebne situacije

Prva leta duhovništva

111. V prvih letih po posvečenju je treba mladim duhovnikom nameniti vso pozornost in jim omogočiti takšne življenjske možnosti in službe, v katerih bodo lahko v praksi uresničili ideale, ki so si jih pridobili v času oblikovanja v semenišču.⁴³⁵ Prva leta duhovništva, v katerih je njihovo začetno oblikovanje po prvem srečanju z realnostjo postavljeno na preizkušnjo, so odločilna za prihodnost. Vsekakor zahtevajo skladno dozorevanje za soočenje s težavnimi primeri z vero in duhovno močjo. V ta namen je potrebno, da imajo mladi duhovniki osebni stik s svojim škofom in z modrim duhovnim voditeljem, da imajo na voljo čas za počitek, meditacijo, mesečno duhovno obnovo. Poleg tega je potrebo poudariti nujnost, da so zlasti mladi duhovniki vključeni v pristno pot vere (itinerarij) znotraj zbora duhovnikov in v župnijskem občestvu ob spremstvu škofa in za to določenih sobratov duhovnikov.

Glede na to, kar je bilo rečeno o pastoralnem letu, je treba v prvih letih duhovništva organizirati letna srečanja za nenehno oblikovanje, v katerih naj se pripravijo in poglobijo razne teološke, pravne, duhovne in kulturne teme ter poseb-

---

⁴³⁵ Prim. prav tam, 76.

ni pogovori o moralnih, pastoralnih in liturgičnih ter podobnih vprašanjih. Takšna srečanja so lahko tudi priložnosti za podaljšanje pravice za spovedovanje, kakor zahteva *Zakonik cerkvenega prava* in krajevni škof.⁴³⁶ Koristno bi bilo tudi pospeševati neke vrste skupno bivanje mladih in nekoliko starejših duhovnikov. Tako bi si izmenjali izkušnje, se med seboj bolje spoznali ter lažje spolnili obzirno evangeljsko zapoved bratovskega svarila.

Dobra izkušnja priporoča, da se pod vodstvom škofa organizirajo za mlajše duhovnike v prvem desetletju duhovništva in v času med letom krajša srečanja z namenom, da so ti duhovniki deležni neposrednega spremstva. Brez dvoma so tedaj dane možnosti pogovora o duhovniški duhovnosti, izzivih za njihovo službo, pastoralno prakso ipd. v ozračju bratskega in duhovniškega sobivanja.

Končno je treba upoštevati, da mladi duhovniki živijo v duhovnem ozračju pravega bratstva in obzirne ljubeznivosti, ki se kaže v osebni pozornosti tudi v zadevah fizičnega zdravlja in raznih vidikov gmotnega položaja.

Po nekaj letih

112. Po nekaj letih duhovniške službe si duhovniki pridobijo močno izkušnjo in veliko zasluženje, ko so se po svojih močeh z vsakdanjim delom popolnoma posvetili širjenju Božjega kraljestva. Ta skupina duhovnikov predstavlja veliko pastoralno in duhovno bogastvo.

Vendar ti duhovniki potrebujejo tudi spodbude, smiselnega ovrednotenja njihove vloge, vnovične poglobitve oblikovanja vseh razsežnosti, da bi preverili sami sebe in svoje delovanje, da bi oživili nagibe svoje službe, premišljevali o metodah svojega dela v luči bistvenega. Potrebujejo tudi duhovniško občestvenost in prijateljstvo s svojim škofom, moč za premagovanje morebitne utrujenosti, frustracije, osamljenosti in ponovnega odkritja globokih virov duhovniške duhovnosti.⁴³⁷

⁴³⁶ Prim. ZCP, kan. 970: 972.

⁴³⁷ Prim. Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 77.

Zato je pomembno, da imajo ti duhovniki na voljo posebne in poglobljene tečaje za nenehno oblikovanje. Ti tečaji naj poleg teoloških in pastoralnih vsebin obravnavajo psihološke in čustvene težave, ki lahko nastanejo v tem življenjskem obdobju. Priporočljivo je, da se teh srečanj ne udeleži samo škof, ampak tudi izvedenci, ki lahko veliko in zanesljivo prispevajo k reševanju nastalih problemov.

Poznejša leta

113. Tudi starejši duhovniki, ki si zaslužijo vso pozornost in spoštovanje, spadajo v življenjski krog nenehnega oblikovanja. To zanje ne pomeni toliko napora za poglobitev študija ali za kulturno pogovora (izmenjavo misli), ampak predvsem »vedro in opogumljajoče potrdilo vloge, za katero so poklicani, da jo še vedno izvršujejo v duhovništvu.«⁴³⁸

Poleg udeležbe na tečajih nenehnega oblikovanja, organiziranih za duhovnike srednje starostne dobe, so zanje zelo koristni posebni časi, kraji in posebna srečanja, da tako poglobijo kontemplativni čut duhovniškega življenja, da vnovič odkrijejo doktrinalno bogastvo preteklega študija in se ga veselijo, da se čutijo koristni in potrebni, kar v resnici tudi so, da tako v raznih oblikah ovrednotijo lepoto svoje službe, predvsem kot izkušeni spovedniki in duhovni voditelji. Posebej lahko izmenjujejo izkušnje, sobrate opogumljajo, sprejemajo, poslušajo in razveseljujejo; lahko so na voljo, če jih zaprosijo, da tako »sami postanejo dobri učitelji in oblikovalci drugih duhovnikov.«⁴³⁹

Duhovniki v posebnih okoliščinah

114. Neodvisno življenjske starosti se duhovniki včasih znajdejo »v slabem fizičnem stanju ali moralni utrujenosti.«⁴⁴⁰ S tem, da darujejo svoje trpljenje, veliko prispevajo k delu od-

---

⁴³⁸ Prav tam.

⁴³⁹ Prav tam.

⁴⁴⁰ Prav tam.

rešenja, če »pričevanje, ki ga zaznamuje izbira križa, sprejemajo v velikonočnem upanju in veselju.«⁴⁴¹

Nenehno oblikovanje mora te duhovnike spodbuditi, »da še naprej vedro in trdno nadaljujejo svoje služenje Cerkvi«,⁴⁴² da bi bili tako zgovorno znamenje pravega prvenstva, da je namreč biti več kot delovati, vsebina več kot tehnika, milost več kot zunanji uspeh. Tako lahko ti duhovniki živijo izkustvo sv. Pavla: »Zdaj se veselim, ko trpim za vas. S svoje strani dopolnjujem, kar primanjkuje Kristusovim bridkostim, in to v prid njegovemu telesu, ki je Cerkev« (Kol 1,24).

Škof in drugi duhovniki naj od časa do časa obiskujejo bolne sobrate. Seznanjajo naj jih z življenjem in dogodki v škofiji, da se bodo čutili žive člane duhovniškega zbora in vesoljne Cerkve, ki jo zidajo s svojim trpljenjem.

S posebnim čutom in pozorno ljubeznijo morajo spremljati duhovnike, ki bodo kmalu sklenili svoje zemeljsko potovanje, potem ko so vse življenjske moči porabili v službi Bogu za zveličanje ljudi.

Da se bodo do konca res krepili v veri in goreče prejemali zakramente, naj se jim v ta namen pridruži še molitev vsega duhovniškega zbora.

Duhovnikova osamljenost

115. V vsaki življenjski dobi in v vsakem položaju lahko duhovnik izkusi osamljenost.⁴⁴³ Ta osamljenost, ki je nikakor ne smemo razumevati v smislu psihološke osamitve, je lahko čisto navadna posledica zveste privrženosti evangeliju in je torej dragocena razsežnost osebnega življenja. V nekaterih primerih pa so vzroki osamljenosti posebne težave, kot so odrivanja na življenjski rob, nerazumevanja, izmikanja, zapuščenost, nerazsodnost, posebnosti osebnega značaja ali značaja drugih, obrekovanje, poniževanja itd. Iz tega se lahko rodi boleč občutek frustracije, ki je včasih skrajno moreč.

---

⁴⁴¹ Prav tam, 41.

⁴⁴² Prav tam, 77.

⁴⁴³ Prim. prav tam, 74.

Vendar lahko tudi ti težki trenutki postanejo z Gospodo-vo pomočjo prednostne priložnosti za rast na poti svetosti in apostolata. Duhovnik namreč lahko odkrije, da »gre za sa-moto, v kateri je navzoč Gospod.«⁴⁴⁴ Samo po sebi je umev-no, da to nikakor ne sme zmanjšati odgovornosti škofa in vsega duhovniškega zbora, ki morata paziti, da ne pride do osamljenosti, ki bi jo povzročila brezbržnost duhovniškega občestva. Naloga škofije je določiti načine, kako uresničiti srečanja duhovnikov, da bodo čutili, da so skupnost, da se drug od drugega učijo, se opozarjajo in si med seboj pomaga-jo, kajti nihče ni duhovnik sam. Samo v takšni medsebojni povezanosti in v občestvu s škofom lahko vsak opravlja svojo službo.

Končno ne smemo pozabiti tudi na tiste sobrate, ki so za-pustili duhovniško službo. Treba jim je pomagati predvsem z molitvijo in pokoro. Ljubezen, ki jim jo dolgujemo, pa nas nikakor ne sme zavesti v razmišljanje, da bi jim morebiti za-upali cerkvene službe, kar bi lahko povzročilo predvsem med verniki zmedo in nered zaradi položaja, v katerem ti sobratje so.

---

⁴⁴⁴ Prav tam.

SKLEP

Gospod žetve, ki kliče in pošilja delavce na svoje polje (prim. Mt 9,38), je obljubil z večno obljubo: »Dal vam bom pastirjev po svojem srcu« (Jer 3,15). Na to Božjo zvestobo, ki je vedno živa in dejavna v Cerkvi,⁴⁴⁵ se opira upanje, da bo Cerkev zmeraj dobivala veliko svetih duhovniških poklicev. To upanje se je že uresničilo v številnih pokrajinah. To je prav tista Božja zvestoba, ki zagotavlja, da bo Gospod vedno dajal svoji Cerkvi potrebno luč za tisti čudovit in privlačni dogodek, ko so učenci odrinili na globoko in vrgli mreže na lov.

Temu Božjemu daru odgovarja Cerkev z zahvaljevanjem, zvestobo, učljivo poslušnostjo Duhu, s ponižno in vztrajno molitvijo.

Da bi lahko uresničil svoje apostolsko poslanstvo, si mora duhovnik vtisniti v srce Gospodove besede: »Oče, poveljčal sem te na zemlji s tem, da sem dokončal delo, ki si mi ga dal, da bi podaril večno življenje ljudem« (prim. Jn 17,1–4). Zaradi tega mora živeti dar samega sebe Cerkvi, kar je izvir in sinteza pastoralne ljubezni, po vzoru Kristusovega daru.⁴⁴⁶ Tako v veselju in miru razdaja vse svoje moči v pomoč bratom, živi kot znamenje nadnaravne ljubezni v pokorščini, v čistosti celibata, v preprostosti življenja in v spoštovanju občestvene discipline v Cerkvi.

V svojem delu evangelizacije duhovnik presega naravni red, da bi bil zares v tem, »kar se nanaša na Boga« (Heb 5,1). Poklican je namreč, da človeka dvigne, ga prerodi za večno življenje, da bi v tem rasel do Kristusove polnosti. Prav zaradi tega pristen duhovnik s svojo zvestobo do Kristusa in Cerkve predstavlja neprimerljivo moč za resnični razvoj vsega sveta.

»Nova evangelizacija potrebuje novih oznanjevalcev evangelija, to pa so duhovniki, ki se trudijo, da bi živeli svoje duhovništvo kot posebno pot k svetosti.«⁴⁴⁷ To so Božji možje, ki izvršujejo Božja dela!

⁴⁴⁵ Prim. Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 82.

⁴⁴⁶ Prim. prav tam.

⁴⁴⁷ Prav tam, 82.

Kakor Kristus tako mora biti tudi duhovnik pred svetom zgled nadnaravnega življenja: »Zgled sem vam namreč dal, da bi tudi vi delali tako, kakor sem jaz storil vam« (Jn 13,15).

Duhovnik se izkaže predvsem s svojim življenjskim in prav to pričevanje je najprepričljivejša pridiga. Cerkveni pravni red, ki se ga duhovnik drži iz globokih notranjih nagibov se izkaže kot koristna pomoč, da poživlja ljubezen in odseva pričevanje, brez katerega bi bilo varljivo vsako kulturno oblikovanje ali vsako še tako natančno načrtovanje. Delovanje samo ne služi ničemur, če ni storjeno v duhu biti s Kristusom.

Prav tu se obzorje duhovnikove identitete, življenja, službe, nenehnega oblikovanja odpira potrebam nove evangelizacije. To je neizmerna, odprta, pogumna, po veri razsvetljena, vupanju vzdrževana in v ljubezni zakoreninjena ljubezen.

Nihče ni sam pri tem delu, ki je nujno in potrebno. Duhovniki morajo čutiti, da jih podpira vodstvena služba škofov, ki naj bo zgledna, trdna in močna, v tesnem občestvu z Apostolskim sedežem in hkrati v bratskem sodelovanju s celotnim duhovniškim zborom in vsem Božjim ljudstvom.

Vsak duhovnik naj se zaupa Mariji, materi zaupanja. Ona je bila v življenju »zgled tiste materinske ljubezni, s katero morajo biti prežeti vsi, ki pri apostolskem poslanstvu Cerkve sodelujejo za preroditev ljudi.«⁴⁴⁸ V njej bodo našli duhovniki trajno varstvo in pomoč za preново svojega življenja, da bo njihovo duhovništvo dobilo intenzivnejši in prenovljen evangelizacijski polet v tretjem tisočletju odrešenja.

Dne 14. januarja 2013 je papež Benedikt XVI. potrdil ta Direktorij in ga ukazal objaviti.

V Rimu, iz palače Kongregacije, 11. februarja 2013, na praznik lurške Device Marije.

Mauro kard. PIACENZA
prefekt

+Celso MORGA IRUZUBIETA
naslovni nadškof v Alba marittima
tajnik

---

⁴⁴⁸ Dogmatična konstitucija o Cerkvi, 65.

MOLITEV K PRESVETI DEVICI MARIJI

*Marija, mati Jezusa Kristusa in Mati duhovnikov,
sprejmi ta naslov, ki ti ga dajemo,
da bi slavili tvoje materinstvo
in ob tebi razmišljali o duhovništvu tvojega Sina in tvojih sinov,
Sveta Božja Mati!*

*Mati Kristusova,
Mesiji, Duhovniku si dala telo iz mesa
po maziljenju Svetega Duha
v odrešenje ubogih in vseh potrtega srca,
ohrani v svojem srcu in v Cerkvi duhovnike,
Mati Odrešenikova!*

*Mati vere,
spremljala si v tempelj Sina človekovega,
izpolnitev obljub, danih našim očetom,
izroči Očetu v njegovo slavo duhovnike svojega Sina,
Skrinja zaveze!*

*Mati Cerkve,
med učenci si v dvorani zadnje večerje prosila Duha
za novo Božje ljudstvo in njegove pastirje,
izprosi duhovnikom polnost darov, Kraljica apostolov!*

*Mati Jezusa Kristusa,
bila si z njim od začetka njegovega življenja
in njegovega poslanstva.
Iskala si ga, učitelja med množico,
bila si ob njem, ko je bil povzdignjen od zemlje
in žrtvovan za enkratno večno daritev.
Ob sebi si imela Janeza, svojega sina,
sprejmi tiste, ki jih je Gospod poklical
že od njihovih prvih korakov na njihovi poti,
varuj njihovo rast,
spremljaj v njihovem življenju in službi te,
ki so tvoji sinovi,
o, Mati duhovnikov!
Amen!⁴⁴⁹*

⁴⁴⁹ Janez Pavel II., *Dal vam bom pastirjev*, 82.

KRATICE

Drugi vatikanski vesoljni cerkveni zbor

AA – L	Odlok Apostolicam actuositatem – O laiškem apostolatu (1965)
AG – M	Odlok Ad gentes – O misijonski dejavnosti Cerkve (1964)
ChD – Š	Odlok Christus Dominus – O pastirski službi škofov (1965)
GS – CS	Pastoralna konstitucija Gaudium et spes – Cerkev v sedanjem svetu (1965)
LG – C	Dogmatična konstitucija Lumen gentium – O Cerкви (1964)
OT – DV	Odlok Optatam totius – O duhovniški vzgoji (1964)
PO – D	Odlok Presbyterorum ordinis – O službi in življenju duhovnikov (1965)
SC – B	Konstitucija Sacrosanctum Concilium – O svetem bogoslužju (1963)

Drugi dokumenti

CA – OS	Janez Pavel II., Okrožnica Centesimus annus – Ob stoletnici, Cerkvni dokumenti 45, Ljubljana 1991.
CCC – KKC	Catechismo della Chiesa Cattolica – Katekizem Katoliške Cerkve, Ljubljana 1993.
CIC – ZCP	Codex Iuris Canonici – Zakonik cerkvenega prava, Ljubljana 1983.
CL – KL	Janez Pavel II., Posinodalna apostolska spodbuda Christifideles laici – O krščanskih laikih, Cerkvni dokumenti 41, Ljubljana 1989.
CT – OK	Janez Pavel II., Apostolska spodbuda Catechesi tradendae – O katehezi, Cerkvni dokumenti 5, Ljubljana 1980.

- DGC – SKP Kongregacija za katoliški pouk, *Direttorio generale per la catechesi – Splošni katehetski pravilnik*, Cerkevni dokumenti 75, Ljubljana 1998.
- DI – GJ Izjava Dominus Iesus – *Gospod Jezus* (2000), v: *Communio* 2000/2.
- DVS – DD Kongregacija za duhovščino, *Direttorio per la vita e ministero dei sacerdoti – Direktorij za službo in življenje duhovnikov*, Cerkevni dokumenti 56, Ljubljana 1995.
- EdE – CE Janez Pavel II., *Okrožnica Ecclesia de Eucharistia – Cerkev iz evharistije*, Cerkevni dokumenti 101, Ljubljana 2003.
- EN – OE Pavel VI., *Posinodalna apostolska spodbuda Evangelii nuntiandi – O evangelizaciji*, Ljubljana 1976.
- FD – IV Janez Pavel II., *Konstitucija Fidei depositum – Izročilo vere* (v: *Katekizem katoliške Cerkve*, Ljubljana 1993).
- MD – DŽ Janez Pavel II., *Apostolsko pismo Mulieris dignitatem – O dostojanstvu žene*, Cerkevni dokumenti 40, Ljubljana 1989.
- MRO – RMu Kongregacija za bogoslužje, *Missale Romanum – Splošna ureditev Rimskega misala*, Cerkevni dokumenti 94, Ljubljana 2002
- NMI – ZNT Janez Pavel II., *Apostolsko pismo Novo millennio ineunte – Ob začetku novega tisočletja*, Cerkevni dokumenti 91, Ljubljana 2001.
- PDV–DBP Janez Pavel II., *Posinodalna apostolska spodbuda Pastores dabo vobis – Dal vam bom pastirjev*, Cerkevni dokumenti 48, Ljubljana 1992.
- PF – VV Benedikt XVI., *Apostolsko pismo – Motu proprio Porta Fidei – Vrata vere*, Cerkevni dokumenti 134, Ljubljana 2012.
- PG Janez Pavel II., *Posinodalna apostolska spodbuda Pastores gregis* (2003).
- RFIS *Ratio Fundamentalis Institutionis Sacerdotalis* (1985)
- RP – SP Janez Pavel II., *Apostolska spodbuda Reconciliatio et poenitentia – O spravi in pokori*, Cerkevni dokumenti 25, Ljubljana 1985.

RH – OČ	Janez Pavel II., Okrožnica Redemptor hominis – Odrešenik človeka, Cerkevni dokumenti 2, Ljubljana 1979.
RMis – OP	Janez Pavel II., Okrožnica Redemptoris missio – Odrešenikovo poslanstvo, Cerkevni dokumenti 46, Ljubljana 1991.
SCa – EZL	Benedikt XVI., Posinodalna apostolska spodbuda Sacramentum caritatis – Evharistija, zakrament ljubezni, Cerkevni dokumenti 115, Ljubljana 2007.
SCe – DCe	Pavel VI., Okrožnica Sacerdotalis coelibatus – O duhovniškem celibatu, Ljubljana 1967.
VD – GB	Benedikt XVI., Posinodalna apostolska spodbuda Verbum Domini – Gospodova beseda, Cerkevni dokumenti 131, Ljubljana 2011.
VS – SR	Janez Pavel II., Okrožnica Veritatis splendor – Sijaj resnice, Cerkevni dokumenti 52, Ljubljana 1994.
UT – SD	Škofovska sinoda (1971), Ultimis temporibus – O službenem duhovništvu, Ljubljana 1971.

3. Drugo

AAS	Acta Apostolicae Sedis
CCL	Corpus cristianorum, series latina
CD	Cerkveni dokumenti (slovenska izdaja, 1979 sl.)
DS	H. Denzinger – A. Schönmetzer, Enchiridion symbolorum
EV	Enchiridion Vaticanum
PG	Patrologia Graeca
PL	Patrologia Latina
LEV	Libreria Editrice Vaticana

DUHOVNIK – OZNAVJEVALEC IN PRIČEVALEC

Uvodna beseda

V cerkveni praksi se redko dogaja, da bi kakšen doktrinalni ali pastoralni dokument izšel v novi ali dopoljnjeni izdaji. Najpogosteje izide nov dokument, ki povzema prejšnjega in ga dopolnjuje z novimi teološkimi, etičnimi in družbenimi spoznanji. Najizrazitejši primer so enciklike ali okrožnice o katoliškem družbenem nauku, ki upoštevajo nespremenjena teološka in etična načela z ene strani, z druge pa družbene spremembe, na katere odgovarjajo z novimi rešitvami in predlogi.

Pred nami je »Direktorij za službo in življenje duhovnikov«. Prvič je pod tem naslovom izšel leta 1994, letos, 11. februarja 2013, pa v novi, dopoljnjeni in močno razširjeni izdaji. Vprašujemo se, katere spremembe so narekemale njegovo posodobitev, katera vprašanja so in kako dopolnjena z novimi spoznanji in rešitvami?

Drugi vatikanski koncil je v Odloku o službi in življenju duhovnikov (1965) izjavil, da je prenova Cerkve v marsičem odvisna od duhovnikov. Zapisal je, da se od duhovnikov »pri obnovi Kristusove Cerkve zahtevajo silno pomembne naloge« (1). Ali bo in kako bo koncilska prenova zaživela, je v veliki meri odvisno ravno od duhovnikov. Podobno misel povzema slovenski pregovor: »Po duhovnikih vera gor, po duhovnikih vera dol.« Čeprav pregovoru lahko upravičeno ugovarjamo in odgovornost razširimo na vse ude Cerkve, na vsakega v njegovi osebni poklicanosti k svetosti in spolnjevanju zaupanega poslanstva, se v življenju pogosto kaže, kako je duhovnik pomemben dejavnik za oznanilo vere, pričevanje življenja in predanosti poklicu. Današnja Cerkev si prizadeva za »novo evangelizacijo« razkristjanjenega in sekulariziranega, Bogu odtujenega sveta. Zaveda se, da je njeno uresničevanje v veliki meri odvisno od duhovnikov.

1. Kratek zgodovinski vpogled

Vzgoji in oblikovanju, življenju in delu duhovnikov je Cerkev vedno namenjala posebno pozornost. V prvih stoletjih so duhovniki živeli v tesni povezanosti s škofom in med seboj, na primer sv. Avguštin v Hiponu, sv. Kromacij v Ogleju. Živeli so v medsebojni duhovni povezavi in pastoralnem delovanju. Fevdalna doba, odvisnost od vladajoče gosposke in nove naloge med prihajajočimi ljudstvi so oslabile duhovno moč in evangeljsko prepričljivost duhovnikov, ki so jo prenovljene in nastajajoče redovne skupnosti (kartuzijani, cistercijani, frančiškani, dominikanci, pozneje jezuiti) in druge prenovitvene pobude skušale obnoviti. Tridentinski koncil (1546–1563) je sicer utrdil teološke osnove duhovništva in začrtal smer prenove Cerkve za prihodnja stoletja (vloga škofa in njegove naloge, vizitacije duhovnikov in župnij ter poročila v Rim, življenje in delo duhovnikov), toda čas in razvoj naslednjih stoletij sta prehitela razvoj poglobljenih teoloških, moralnih in družbenih dilem, ki so se najprej pokazale v pojmovanju in nalogah duhovništva. Filozofski in etični, družbeni in gospodarski sistemi so zahtevali vse večjo angažiranost duhovnikov, na katero ti niso mogli odgovoriti, ne da bi pri tem postavili pod vprašaj svojo identiteto. Postali so, vsaj v avstro-ogrskih razmerah in vse do konca prve svetovne vojne pa še čez, administrativni, kulturni in gospodarski dejavnik, na katerem je bila utemeljena avtoriteta družbe in Cerkve, ki je sebe definirala v odnosu do družbe kot »popolna družba«, ne pa v odnosu do Kristusa.

Povojne evropske razmere so duhovnika potisnile na obrobje družbe, zaznamovane s procesi, kot so znanstveni in tehnološki razvoj z industrializacijo, migracije, urbanizacija in drugi družbeni procesi, v komunističnih deželah pa omejevanje duhovnikovega področja delovanja. Poskus duhovnikov delavcev se zaradi pomanjkanja teoloških in pastoralnih vizij ni obnesel. Zidal je zgolj na družbenih osnovah, ki niso mogle odgovoriti na eksistenčna vprašanja ne duhovnika ne vernika ne družbe, ki je zašla v primež nasprotujočih si političnih ideologij. V njih je bilo čedalje manj prostora za resen diskurz o vlogi duhovnika, posredno o vlogi Cerkve v družbi, ki ni zmogla

premagati svojih notranjih nasprotij, kaj šele stopiti v dialog s številnimi segmenti mikro in makro-strukture.

Novi časi prinašajo nova vprašanja, ki smo jim danes priče, in to na vseh področjih življenja: etike in politike, kulture in znanosti, družbe, Cerkev, družine ..., tudi duhovništva.

2. Koncilska in pokoncilska razpotja

Koncil se je soočil s stvarnostjo povojnih razmer iz sredine 20. stoletja. Duhovništvo razume v okviru občestva Cerkev in nove ekleziologije. Kakor je Cerkev skrivnost, tako je tudi duhovništvo skrivnost v Kristusu in Cerkvi. Cerkev je »v Kristusu nekak zakrament ali znanerje in orodje za notranjo zvezo z Bogom in za edinost vsega človeškega rodu« (C 1). To vlogo imajo vsi njeni udje, ki so med seboj povezani z naravnimi in nadnaravnimi vezmi, z dostojanstvom in poslanstvom, z darovi in karizmami v blagor vsega občestva, z vezmi edinstva in ljubezni. Z vsem, kar so in kar delajo, so znanerje svetu, v katerem živijo. Nihče ne more spolniti svojega poslanstva brez odnosa (povezave) z drugimi. Pri tem je treba upoštevati različnost darov in enost poslanstva, načela sodelovanja, subsidiarnosti in vzajemnosti.

Priznati je treba, da je koncil vnesel v cerkveno občestvo in medsebojna razmerja mnogo novega, svežega, pristnejšega, tako v odnosu škofa do duhovnikov in obratno (očetovski in sinovski odnos), med duhovniki (duhovniško bratstvo), med duhovniki in verniki (spoštovanje, sodelovanje, domačnost). Sprožil pa je tudi napačne razlage glede nalog, odgovornosti in odnosov. Če ni bilo v ospredju ponotranjenja koncilskih smernic v smislu osebnega evangelijskega spreobrnjenja, je razvoj ubral napačno pot. Pričakovanje, da bodo zunanje spremembe, tako imenovana prenova cerkvenih struktur, spremenile podobo Cerkev in cerkvenega občestva, se ni uresničilo. Temu so se pridružile tudi družbena dogajanja.

Novi Direktorij na prvem mestu omerja naraščajočo sekularizacijo, ki se širi zlasti med kristjani zahodnih dežel. Nje-

na znamenja so: družba, ki ne priznava krščanskih korenin, upadajoča verska praksa in nova, porabniška miselnost, širjenje novih verskih nazorov, izguba čuta za sveto, etična in družbena brezbržnost ... Duhovniki niso ostali neprizadeti ob teh in podobnih pojavih. Sekularizacija je vdrla tudi v njihove vrste: opustitev duhovništva, izguba identitete, pastoralni aktivizem, upadanje poklicev za duhovništvo, zlasti pa moralni prestopki, ki so zamajali in zasenčili pristno podobo duhovniškega poklica in poslanstva.

Ob naraščajoči sekularizaciji in skromni verski zavesti se čedalje bolj čuti potreba po »novi evangelizaciji«. Brez dvoma ta v prvi vrsti sloni na prenovljeni podobi duhovnika in prav tako na prenovljenem pastoralnem delu (pristopu, metodah, osebni žaru). Odgovor je treba iskati v poglobljenem verskem razumevanju duhovništva v njegovih bistvenih odnosih (relacijah): s Cerkvijo, v kateri živi in deluje Kristus, s Sveto Trojico, ki odkriva in daje razsežnosti duhovniškemu poslanstvu, v razumevanju splošnega duhovništva, ki daje osnovo tudi službenemu, v cerkveni disciplini in pastorali. Trojnemu temeljnemu poslanstvu – oznanjevanju, bogoslužju in služevanju – se pridružuje še zadoščevanje (pokora) kot znamenje pristnega in nenehnega spreobrnjenja, kakor ga oznanja evangelij.

Cerkev kot »vesoljni zakrament odrešenja« ter »skupnost občestva in poslanstva« se ne sme zapirati med zidove verujočih. Pred očmi ima obrobne in oddaljene kristjane, drugače verujoče in neverne ter tiste, ki so vero zapustili. Zaveda se, da ni v krizi evangelij, v krizi so kristjani in njihovo nedosledno življenje; v krizi so tudi poti in načini, ki jih je treba prenoviti, da bi ljudi nagovorili.

3. Vsebinski poudarki Direktorija

Novi Direktorij je ohranil osnovno strukturo prejšnjega iz leta 1994. Tri ključna vprašanja so deležna vnovične obravnave, dopolnitve in poglobitve: (1) duhovnikova identiteta, (2)

duhovniška duhovnost in (3) nenehno oblikovanje. Po zunanjem obsegu je novi dokument skoraj enkrat obširnejši. Poleg pomembnih družbenih sprememb, med katerimi je najvidnejša sekularizacija družbe, ki je vplivala tudi na sekularizacijo duhovnikove službe, je pomembna teološka in pastoralna poglobitev vprašanja. Oboje je predmet spraševanja vesti duhovnikom in vernikom. Brez teološke poglobitve in pastoralnega spreobrnjenja bomo na duhovnika gledali le s horizontalne ravni, v njem bomo videli predvsem funkcionarja, merili njegovo učinkovitost s sociološkimi merili, milost, ki je bistveni del njegove službe, pa zanemarjali.

Ni treba, da bi iskali srednjo pot med pastoralnim aktivizmom in sklicevanjem na moč Božje milosti. Človek, duhovnik, je poklican k delu za lastno zveličanje in zveličanje drugih. Zaupana mu je naloga oznanjati in živeti evangelij. Teološki vidik obvezuje tako duhovnike kot vernike, ki se morajo med seboj podpirati tudi v pravilnem razumevanju duhovnikovega poslanstva. Dokument pravi, da »prihodnost duhovništva sovpada s prihodnostjo evangelizacije in s tem tudi same Cerkve« (Predstavitev).

Direktorij je duhovnikom predloga za meditacijo, poglobitev osebnega duhovnega življenja, kažipot za pastoralno spreobrnjenje in delo. Za laike pa je spodbuda, da bodo duhovniško službo globlje doumeli ter duhovnike podpirali pri njihovem delu.

Rafko Valenčič
urednik

Kazalo

Kongregacija za duhovščino

DIREKTORIJ ZA SLUŽBO IN ŽIVLJENJE DUHOVNIKOV

PREDSTAVITEV.....5

UVOD.....11

Prvi del

DUHOVNIKOVA ISTOVETNOST 17

Duhovništvo kot dar.....17

Zakramentalna korenina.....18

1.1. Trinitarična razsežnost.....19

V trinitarični dinamiki odrešenja 20

Zaupen odnos do Svete Trojice 20

1.2. Kristološka razsežnost.....21

Svojevrstna idenititeta 21

Posvečenje in poslanstvo.....23

1.3. Pnevmatološka razsežnost.....24

Neizbriso zakramentalno znamenje 24

Osebno občestvo s Svetim Duhom 25

Klicanje Svetega Duha 25

Moč za vodenje skupnosti.....26

1.4. Ekleziološka razsežnost.....26

»V« Cerkvi in »na čelu« Cerkve 26

Duhovnik – deležen zaročništva Jezusa Kristusa.....27

Vesoljnost duhovništva.....28

Misijonarska razsežnost duhovništva

za novo evangelizacijo.....29

Duhovno očetovstvo 38

Avtoriteta kot »služba ljubezni« 39

Skušnjava demokratičnosti in enakosti 40

Razlika med skupnim in službenim duhovništvom.....42

1.5. Duhovniško občestvo 43

Občestvo s Sveto Trojico in Kristusom.....43

Občestvo s Cerkvijo 43

Hierarhično občestvo.....	44
Občestvo v eharističnem slavljenju.....	44
Občestvo v službeni dejavnosti.....	45
Občestvo v duhovniškem zboru.....	46
Inkardinacija v krajevno Cerkev	47
Duhovniški zbor kot prostor posvečevanja	48
Bratsko prijateljstvo med duhovniki.....	49
Skupno življenje	49
Občestvo z verniki laiki.....	52
Občestvo s člani ustanov posvečenega življenja	55
Pastorala poklicev.....	55
Politično in družbeno delovanje	57

Drugi del

DUHOVNIŠKA DUHOVNOST	59
2.1. Sedanji zgodovinski kontekst.....	59
Razlagati znamenja časa.....	59
Nujnost spreobrnjenja za evangelizacijo.....	60
Izziv sekt in novih kultov.....	61
Luči in sence v službeni dejavnosti.....	63
2.2. Biti s Kristusom v molitvi.....	64
Prvenstvo duhovnega življenja.....	64
Sredstva duhovnega življenja	64
Posnemati Kristusa, ki moli	67
Posnemati Cerkev, ki moli.....	68
Molitev kot občestvo	69
2.3. Pastoralna ljubezen	70
Razodetje Kristusove ljubezni	70
Onkraj funkcionalizma.....	70
2.4. Pokorščina.....	71
Osnove pokorščine	71
Hierarhična pokorščina.....	73
Z ljubeznijo izvrševana oblast	74
Spoštovanje liturgičnih predpisov	75
Enotnost v pastoralnih načrtih	75
Pomembnost in obveznost duhovniške obleke.....	76
2.5. Oznanjevanje Božje besede.....	77
Zvestoba Božji besedi	77

Beseda in življenje.....	80
Beseda in kateheza.....	82
2.6. Zakrament evharistije	84
Evharistična skrivnost.....	84
Obhajanje evharistije.....	85
Češčenje svete evharistije	88
Nameni mašne daritve	89
2.7. Zakrament pokore.....	91
Služabnik sprave.....	91
Posvečanje službi sprave.....	92
Potrebnost spovedi.....	94
Duhovno vodstvo zase in za druge	95
2.8. Molitveno bogoslužje.....	96
2.9. Voditelj skupnosti.....	98
Duhovnik za skupnost.....	98
Čutiti s Cerkvijo	99
2.10. Duhovniški celibat.....	100
Odločna volja Cerkve	100
Teološki in duhovni nagibi za celibat.....	100
Jezusov zgled	103
Težave in ugovori.....	103
2.11. Duh duhovniškega uboštva.....	107
Uboštvo kot razpoložljivost.....	107
2.12. Pobožnost do Marije	109
Posnemati Marijine kreposti.....	109
Evharistija in Marija	110

Tretji del

NENEHNO OBLIKOVANJE.....	113
3.1. Načela.....	113
Nujnost nenehnega oblikovanja danes.....	113
Sredstvo posvečenja.....	115
Oblikovanje, ki ga izvaja Cerkev	115
Nenehno oblikovanje	116
Vsestransko oblikovanje	116
Človeško (humano).....	116
Duhovno	118
Umsko.....	119

Pastoralno	121
Organsko in celostno	122
Osebnostno	123
3.2. Organizacija in sredstva	123
Duhovniški študijski dnevi	123
Pastoralno leto	124
Čas počitka	126
Duhovniški dom	127
Rekolekcije in duhovne vaje	127
Nujnost načrtovanja	128
3.3. Odgovorni	129
Duhovnik	129
Pomoč sobratov	130
Škof	131
Oblikovanje oblikovalcev	132
Sodelovanje med Cerkvami	133
Sodelovanje študijskih središč in centrov duhovnosti	134
3.4. Različne starostne dobe in posebne situacije	134
Prva leta duhovništva	134
Po nekaj letih	135
Poznejša leta	136
Duhovniki v posebnih okoliščinah	136
Duhovnikova osamljenost	137
SKLEP	139
MOLITEV K PRESVETI DEVICI MARIJI	141
KRATICE	143
Rafko Valenčič	
DUHOVNIK – OZNANJEVALEC IN PRIČEVALEC	147

Zbirka CERKVENI DOKUMENTI

1. Papeški govori v Mehiki. Poslanica škofov iz Pueble (1979)
2. Janez Pavel II., Okrožnica Človekov Odrešenik (1979)
3. Papež Janez Pavel II., Na Poljskem (1979)
4. Veselje in veličina življenja (1980)
5. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda o katehezi (1980)
6. Janez Pavel II., Na Irskem in v ZDA (1980)
7. Janez Pavel II., Afriški govori (1980)
8. Janez Pavel II., Govor v UNESCO (1980)
9. Janez Pavel II., Sveti Benedikt (1981)
10. Janez Pavel II., Okrožnica o božjem usmiljenju (1981)
11. Janez Pavel II., V ZR Nemčiji (1981)
12. Janez Pavel II., Na Daljnem vzhodu (1981)
13. Janez Pavel II., Okrožnica o človeškem delu (1981)
14. Mednarodno leto prizadetih (1982)
15. Redovniki v Cerkvi (1982)
16. Janez Pavel II., Apostolsko pismo o družini (1982)
17. Janez Pavel II., Sveto leto odrešenja (1983)
18. Duhovni poklici (1983)
19. Nemški in francoski škofje o miru (1984)
20. Janez Pavel II., V Avstriji (1984)
21. Janez Pavel II., Apostolsko pismo o odrešenjskem trpljenju (1984)
22. Smernice za vzgojo človeške ljubezni (1984)
23. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda o redovništvu (1984)
24. Navodilo o teologiji osvoboditve (1984)
25. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda o pokori in spravi (1985)
26. Janez Pavel II., Apostolsko pismo vsem mladim sveta (1985)
27. Janez Pavel II., Okrožnica Apostola Slovanov (1985)
28. Dostojanstvo človeka, Bioetika (1985)
29. VI. simpozij evropskih škofov (1986)
30. Škofovska sinoda: 20 let koncila (1986)
31. Navodila o krščanski svobodi in osvoboditvi (1986)
32. Janez Pavel II., Okrožnica o Svetem Duhu (1986)
33. Kristološka vprašanja (1987)
34. Janez Pavel II., Okrožnica o Odrešenikovi Materi (1987)
35. Ekleziološka vprašanja (1987)
36. Navodilo o daru življenja (1987)
37. Janez Pavel II., Okrožnica o skrbi za socialno vprašanje (1988)
38. Tisoč let krščanstva v Rusiji (1988)
39. Veselo oznanilo evangelija in vzgoja v veri (1989)
40. Janez Pavel II., Apostolsko pismo o dostojanstvu žene (1989)
41. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda o krščanskih laikih (1989)
42. Mir v pravičnosti (1989)
43. Škofje ZDA - Papeški svet: AIDS (1990)
44. O meditaciji: Študij cerkvenih očetov (1990)

45. Janez Pavel II., Okrožnica Ob stoletnici (1991)
46. Janez Pavel II., Okrožnica Odrešenikovo poslanstvo (1991)
47. MSK: Kateheza odraslih v krščanski skupnosti (1991)
48. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda Dal vam bom pastirjev (1992)
49. Škofovska sinoda o Evropi: Katoličani v Evropi (1992)
50. Papeški svet za družbeno obveščanje: Na pragu novih časov (1992)
51. Mednarodna teološka komisija: Eshatološka vprašanja (1993)
52. Janez Pavel II., Okrožnica Sijaj resnice (1994)
53. Ekumenski pravilnik (1994)
54. Janez Pavel II., Pismo družinam (1994)
55. Carlo Maria Martini, Cerkev in javna glasila (1994)
56. Direktorij za službo in življenje duhovnikov (1994)
57. Bratsko življenje v skupnosti (1994)
58. Janez Pavel II., Apostolsko pismo V zarji tretjega tisočletja (1995)
59. Cerkev in kultura (1995)
60. Janez Pavel II., Okrožnica Evangelij življenja (1995)
61. Komisija Pravičnost in mir pri SŠK, Izjave (1995)
62. Mednarodno leto žensk (1996)
63. Janez Pavel II., Okrožnica Da bi bili eno (1996)
64. Janez Pavel II., Govori v Sloveniji (1996)
65. Janez Pavel II., Posinodalna apost. spodbuda Posvečeno življenje (1996)
66. Papeški svet za družino, Človeška spolnost – resnica in pomen (1996)
67. Janez Pavel II., Govor na 50. generalni skupščini OZN (1996)
68. Janez Pavel II., Apostolsko pismo Luč v Vzhoda (1996)
69. Papeški odbor za medn. evhar. kongrese: Evharistija in svoboda (1997)
70. Janez Pavel II., Papeški svet za družino, Zakrament sprave (1997)
71. Papeški svet za družino, Priprava na zakon (1997)
72. Papeški svet za družbeno obveščanje, Etika oglaševanja (1997)
73. CEI, Direktorij družinske pastorale za Cerkev v Italiji (1997)
74. Navodilo o sodelovanju laikov pri službi duhovnikov (1998)
75. Splošni pravilnik za katehezo (1998)
76. Novi duhovni poklici za novo Evropo (1998)
77. Spominjamo se: Premišljevanje o holokavstu (1998)
78. Janez Pavel II., Apostolsko pismo Gospodov dan (1998)
79. Janez Pavel II., Skrivnost učlovečenja (1999)
80. Janez Pavel II., Okrožnica Vera in razum (1999)
81. CEI, Načrtovanje novih cerkva in Preureditev cerkva (1999)
82. Janez Pavel II., Pismo umetnikom (1999)
83. Papeški svet za laike, Dostojanstvo starejših ljudi (1999)
84. Janez Pavel II., Pismo starejšim (1999)
85. Papeški svet za kulturo, Za pastoralo kulture (2000)
86. Kongregacija za duhovščino, Duhovnik za tretje tisočletje (2000)

87. Papeška biblična komisija, Interpretacija Svetega pisma v Cerkvi (2000)
88. Papeški svet za past. zdravstvenih delavcev, Listina zdravstvenih delavcev (2000)
89. Papeški svet za družbeno obveščanje, Etika v družbenem obveščanju (2000)
90. Izjava socialne komisije francoskih škofov, Rehabilitirati politiko (2001)
91. Janez Pavel II., Apostolsko pismo Ob začetku novega tisočletja (2001)
92. Kongregacija za nauk vere, Navodilo o molitvi za ozdravljenje (2001)
93. Papeški svet za družino, Zakon, družina in zunajzakonske skupnosti (2001)
94. Kongregacija za bogoslužje, Splošna ureditev rimskega misala (2002)
95. CEI, Kako oznanjati evangelij v svetu, ki se spreminja (2002)
96. Papeški svet za družbeno obveščanje, Cerkev in internet (2002)
97. Papeška komisija za kulturne dobrine, Cerkev in kulturne dobrine (2002)
98. Janez Pavel II., Apostolsko pismo Rožni venec Device Marije (2002)
99. Kongregacija za duhovščino, Duhovnik, pastir in voditelj župnijskega občestva (2002)
100. Kongregacija za ustanove posvečenega življenja, Znova začeti pri Kristusu (2003)
101. Janez Pavel II., Okrožnica Cerkev iz evharistije (2003)
102. Kongregacija za bogoslužje in za zakramente, Direktorij za ljudske pobožnosti in bogoslužje (2003)
103. Janez Pavel II., Posinodalna apostolska spodbuda Cerkev v Evropi (2003)
104. Papeški svet za kulturo, Jezus Kristus prinašalec žive vode (2003)
105. Papeški svet za pastoralo zdravja, Cerkev, mamila in odvisnost (2004)
106. Kongregacija za katoliško vzgojo, Stalni diakoni (2004)
107. Kongregacija za verski nauk, Pismo o sodelovanju moških in žensk (2004)
108. Kongregacija za bogoslužje, Navodilo o zakramentu odrešenja (2004)
109. Papeški svet za pastoralo migrantov in potujočih, Navodilo Kristusva ljubezen do migrantov (2005)
110. Papeška biblična komisija, Judovsko ljudstvo in njegovi sveti Spisi v krščanskem Svetem pismu (2005)
111. Papež Benedikt XVI., Homilije in govori (2005)
112. Papež Benedikt XVI., Okrožnica Bog je ljubezen (2006)
113. Papež Pij XII., Okrožnica o češčenju Presvetega Srca Jezusovega Haurietis aquas in gaudio (1956–2006)

114. Papež Benedikt XVI., Apostolsko potovanje na Bavarsko (2006)
115. Papež Benedikt XVI., Posinodalna apostolska spodbuda Evhari-
stija – zakrament ljubezni (2007)
116. Papež Benedikt XVI., Apostolsko pismo – Motuproprij Summo-
rum pontificum (2007)
117. Slovenska škofovska konferenca, Nova ureditev Cerkve v Sloveniji
leta 2006 (2007)
118. Papež Benedikt XVI., Okrožnica Rešeni v upanju (2008)
119. Papeški svet za pastoralo migrantov in potujočih, Navodilo o pasto-
ralni oskrbi ljudi na cesti (2008)
120. Italijanska škofovska konferenca, Šport in krščansko življenje
(2008)
121. Papež Benedikt XVI., Pastoralni obisk v ZDA (2008)
122. Kongregacija za ustanove posvečenega življenja ..., Služba oblasti
in pokorščina (2008)
123. Marc card. Ouellet, Evharistija, Božji dar za življenje sveta (2009)
124. Papeška biblična komisija, Sveto pismo in morala (2009)
125. Kongregacija za verski nauk, Dostojanstvo osebe. Navodilo o neka-
terih bioetičnih vprašanjih (2009)
126. Benedikt XVI., Pismo za leto duhovništva ob 150-letnici smrti sv.
Janeza Marije Vianneya (2009)
127. Benedikt XVI., Okrožnica Ljubezen v resnici (2009)
128. Papeški svet za pastoralo migrantov in potujočih, Navodilo o pa-
storalni oskrbi Romov (2010)
129. Papež Benedikt XVI., Apostolsko potovanje na Portugalsko (2010)
130. Mednarodna teološka komisija, V iskanju univerzalne etike – Nov
pogled na naravni moralni zakon (2010).
131. Papež Benedikt XVI., Posinodalna apostolska spodbuda Gospo-
dova beseda – Verbum Domini (2011)
132. Italijanska škofovska konferenca, Pismo iskalcem Boga (2011)
133. Benedikt XVI., Apostolsko potovanje v Nemčijo (2011)
134. Papež Benedikt XVI., Apostolsko pismo Vrata vere – Porta fidei
(2012)
135. Kongregacija za duhovščino, Duhovnik služabnik božjega usmi-
ljenja (2012)
136. Mednarodna teološka komisija, Teologija danes – pogledi, viri in
merila (2012)
137. Kongregacija za katoliško vzgojo, Pastoralne smernice za pospe-
ševanje poklicev v službeno duhovništvo (2013)
138. Papež Frančišek, Okrožnica luč vere – Lumen fidei (2013)
139. Kongregacija za duhovščino, Direktorij za službo in življenje du-
hovnikov (2013)

ZALOŽBA
DRUŽINA

9 789612 229894